

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő:
VÉSZI JÓZSEF.

Felelős szerkesztő:
BRAUN SÁNDOR.

Kiadja:
A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre
7 k., (3,50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1,20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Egy kartell ravatalánál.

Budapest, október 23.

(v.) Kimúlt egy kartell. Halálnak halálával halt meg. Még pedig nagyon furcsa módon: — szétpattant, úgy adta ki a párját. Bárcsak követné ezt a dicséretes példát a többi kartell is, valahány van a világon. A nagy közönség és az egyetemes érdek kellemsen könnyebbülne meg ettől a tömeges pusztulástól. Egyelőre azonban csak egyikük-től szabadultunk meg: a vas-kartelltől. Örven-dező szívvel bucsuztatjuk el az érdekes halottat, akinek alig fog siratója akadni széles hazában.

Nemzetiségére nézve felemás, tartalmára nézve hipokrita és ártalmas volt az istenadta. Felemás természetét már a neve is elárulta, amely így szólt: *osztrák-magyar vaskartell*. Magában foglalta Magyarországnak és Ausztriának valamennyi vasgyárosát, egynek a kivételével. Ennek az egynek aztán az lett a végzete, hogy belehalt ugyan ebbe az elszigeteltségbe, de a holttetemébe belebotlott a hatalmas vaskartell s úgy hanyattvágódott, hogy e diadala után csakhamar elpusztult maga is. Ez-előtt tizennégy esztendővel azért alkották ezt a kartellt a magyar és az osztrák gyárosok, hogy jól megszédhessék magukat a fogyasztók rovására. Ezt a célt persze nem vallották be nyíltan, sőt leplezgették kimondhatatlan buzgósággal. Ártatlan cégért adtak a veszedelmes portékának. Kimondták ugyanis, hogy kartelljük nem ár-kartell, hanem csak *termelési kartell*. Szövetkezésüknek a kifelé fordított színe az volt, hogy kontingentálni akarják csupán a termelést, nehogy túlprodukción támadjon. Kiszámították, mennyit fogyaszt Magyarország, és mennyit Ausztria, azután megosztokodtak ezen a mennyiségen; megszabták továbbá

azt is, hogy magyar vállalatok mennyit vihetnek ki Ausztriába, az osztrákok viszont mennyit hozhatnak be Magyarországra, — vagyis volt rá gondjuk a jó uraknak, hogy ne zavarják az egymás cirkulusait s hogy minden kockázat kizárásával biztosítsák egymásnak a fogyasztási piacot. Ez volt a *bevallott* cél. Elég veszedelemmel járt ez is. Mert hogy túlprodukción ne legyen, az egyes-egyedül a gyáros uraknak az érdeke. A fogyasztó közönség érdeke ellenben az, hogy legyen túlprodukción és legyen verseny, mert akkor olcsóbb áron jut a portékához. Hát már maga az a törekvés is, hogy a vállalatok éppen csak annyit termeljenek, amennyi feltétlenül elkél, kártékony törekvés. A kártékonyt még növeli az így kontingentált piacon a kínálat versenyének a kirekesztése. Ha azok, akik valamely árucikket készítenek, megállapodnak abban, hogy egymást nem bántják, akkor halgatagon abban állapodtak meg, hogy bántani fogják a fogyasztó közönséget. Mert akkor nem a kereslet és kínálat versenyének szabad játéka szerint alakulnak az árak, hanem a tartózkodó kínálat lenyűgözi a jóhiszemű és fegyelmezetlen keresletet.

Am a vaskartell nem érte be a termelés szabályozásával. Ha már együtt voltak a vállalkozó és vezérigazgató urak, hát értekeztek egytuttal az árak dolgában is. Ez persze nem volt *hivatalos* procedura, hanem csak amolyan privát természetű megbeszélés. A kartell, mint ilyen, csupán a *termelés* kontingentálta; de tagjai éltek az érdekszövetség *árképző hatalmával* és mint fellebbezést kirekesztő fórum valóságát diktálták a fogyasztó közönségnek az árakat. Tehették könnyen. A vámkülföldről való versenytől nem volt mit tartaniok; ettől a gondtól megszabadította a magas véd-vámítétel a jó urakat. Tehát garázdálkodhat

ak idebenn kényük-kedvük szerint. Kimondhatták időről-időre, hogy ezentul drágább lesz a portéka. És a portéka drágább lett, mert nem volt, aki olcsóbbat kínált volna. A fogyasztó közönség fizetett, mint a köles és a vállalatok vagyona szédületes mértékben gyarapodott.

Ezt a kitűnő számvetést megzavarta aztán egy bakafántoskodó magyar társaság: a hernádvölgyi vasgyár. Ez nem szegődött a kartellhez, hanem járt a maga útján. Az egyenes uton. Beírta polgári haszonnal és adott a közönségnek olcsóbb pénzen jobb vasárakat. Ez az eljárás természetesen keményen büntetendő visszaélés volt a kartell szemében. A drága árakat leszorítani? Micsoda disznóság! A fogyasztó közönség kedvében járni? Mekkora vakmerőség! Szerény nyereséggel elégedni meg s a fogyasztót nem megnyirandó birkának, hanem kiméltet igénylő és érdemlő kliensnek nézni? Micsoda örület! Ennyi disznóság, vakmerőség és örület ellen méltán háborodott fel a tiszteltemtő kartell. És mikor a hernádvölgyi társaság még az a galádságot is elkövette, hogy a kartell engedelmé nélkül magyar vasárakat az osztrák piacokra is kezdett szállítani, akkor végre megszakadt az érdekszövetség türelme. És megindult az egész vonalon a háború a hernádvölgyi forradalmár ellen. A vaskartell a maga vassulyával úgy reánehazodott a vetélytársra, hogy ennek a boldogtalan vállalatnak alig maradt egyetlen ép oldalbordája. S hogy tökéletesen megnyomorodott a szegény, a pénzügyi végkimerülés utolsóelőtti pillanatában a csod széléről elrántotta a kartell magyarországi vezére, a rimamurányi vasműrészvénytársaság. Elrántotta, hogy elnyelje. A haldokló társaság megfogott értékű részvényeit potom pénzen magához váltotta a dia-

T Á R C A.

Nocturne.

— Chopin szobra mellett. —

Ha a szivedbe már nem hinti fényét
Se szerelem, se szeretet, se hit;
Ha elvesztetted a jövő reményét
S nem érzed már a múlt emlékeit;
Ha ifju szívvel megvénült a lelked,
Vágy nem vezérel, ábránd nem ölelget,
Ha elvesztetted magad valahol,
Akkor megérted, a mit ő dalol.

*

Ha lány vagy és dalát mégis megérted,
Mint bús magányomban megértem én,
Akkor lerázom bánat-álmodt éred!
S mindkettőnknek dereng egy új remény:
Hogy egybeforhat még két régi bánat
S belőlük egy közös kín űve támad,
Hogy megtaláljuk egymást valahol,
S hallgatjuk együtt, a mit ő dalol.

*

Hallgatjuk együtt, édes önfeledten,
S mint nap tűzében eltűnik a hold,
Meghalljuk majd dalában mind a ketten,
Hogy a nagyobb bú az ő búa volt!
Akkor a mélyebb bú dalán feléled
A te szíved és az enyém tevéled,
És boldogok leszünk még valahol,
Dalolva együtt, amit ő dalol.

*

Ha halvány ujjad halkán játszsza nekem
Bús éjszakái édes dallamát,
S veled járok a holdfényes vidéken,
Hol minden kint magam álmodtam át;
Ha egybeforhat majd két régi bánat,
Belőlük két szív édes űve támad,
S egy boldog pár fájdalmas dalt dalol...
Szép éjszakánk lesz akkor valahol!

Latskó Andor.

Idégenben.

— A Budapesti Napló tárcája. —

Irta: Csehov Antal.

Vasárnap délután. Kamisov földbirtokos ur az ebédülőjében ül a gazdagon terített asztalnál s kedélyesen falatozik. Az ebédjét híven megosztja avval az öreg, simára borotvált s egy kissé modoros franciával, akit Champagne urnak hívnak. Ez a Champagne ur valamikor a Kamisov-gyerekek nevelője volt, jó modorra, helyes párisi kiejtésre és tóna tanította őket. Később, mikor Kamisov ur gyermekei megnőttek s hadnagysággig vitték, Champagne a házban maradt s olyanféle szerepet vitt, mint egy férfi-pesztonka. Az egykori nevelő urnak nem voltak bonyodalmas kötelességei. Mindössze az volt a dolga, hogy szép ruhában járjon, jó parfümöt használjon s figyelmesen hallgassa Kamisov ur fecsegését. Azután ehetett, ihatott, alhatott. Ezenfelül pedig semmi más dolga nem volt. Mind-ezekért teljes ellátást kapott és bizonytalan összegű fizetést.

Kamisov eszik s mint rendesen, most is a nyelvét tornáztatja.

— Au, meghalok! — mondja, miközben a

szemét törölgeti, melybe a mustáros sonka könnyeket esalt. — Au! A fejébe meg a hátába nyíllalik az embernek. A ti francia mustártokból egész üveggel zabálhat az ember, mégsem riktja meg az embert.

— Némelyik ember a francia, más ember pedig az orosz mustárt szereti — felel Champagne ur szeliden.

— Senki sem szereti a francia mustárt, legfeljebb a franciákat. A franciák pedig mindent megcsenek. Patkányt, békát, svábogarat... br! Magának például azért nem ízlik ez a sonka, mert orosz, de ha kisütött üvegeséppel kínálná valaki s ráfogná, hogy az francia étel, akkor maga azt is jó étvágygyal enné... Mert maga azt hiszi, hogy ami orosz, az mindjárt rossz.

— Én? Dehogyan hiszem.

— Ami orosz, az utálatos, ami francia, az — oh, c'est très joli! Maga azt hiszi, hogy Franciaország a legszebb ország a világon. Én pedig... nos igen, én azt hiszem... Franciaország? Egy kis föld a földgömbön. Küldene csak oda a mi rendőrfelügyelőnköt, egy hónap alatt visszakérdzene, mert nem is tudna abban az országban megfordulni. Az egész országot be lehet járni egy nap alatt... Ha itt minálunk a kapu elé áll az ember, csupa végtelenséget lát. Aztán utazik... utazik...

— Igen, uram, Oroszország nagy ország.

— Aha! Maga azt hiszi, hogy a franciánál nincs is külön ember a világon. Tanult, okos nép! La civilisation! Igen, a franciák mind tanultak, mind műveltek... ez igaz... A francia sohasem követ el illetlenséget, mindig jókor kínálja meg a hölgyeket székekkel, a rákot nem eszi villával, nem kő a padlóra, és mégis hiányzik belőle valami... Valami, amit nem tudok kifejezni... Egyszer azt olvastam, hogy mesterséges eszettek van, s könyvekből szívtatók, mi pedig az eszünkkel együtt jövünk a világra... Ha az orosz

dalmas konkurens és elpusztult a föld színéről a kartell ellensége. És ez lett a fátuma a kartellnek. Az osztrák társak összekülönböztek a zsákmányon a magyar társakkal és felmondták az egyezséget.

Igy szünt meg a félelmetes hatalmu, könyörtelen önzésű vaskartell. Fájdalom, csúpan ez az egy mult még eddig ki. A termelési és árkartell egész légiója még fennáll és folytatja zavartalanul üzemeit. Mi a kartell? A termelők összeheszelése a fogyasztóközönség megarcolására. A szegény fogyasztó érdekével ebben az országban nem törődik senki. Az könyörtelenül ki van szolgáltatva a termelő kényének-kedvének. A kenyértől a papírosig minden fogyasztási cikket mennél drágábban akarnak a nyakára sózni. S jaj szegény fejének, ha meg mer moccani. Ha olcsó *iparcikket* kíván, ráfognak, hogy agrárius és nekimennek a merkantilizták. Ha olcsó *kenyeret* óhajt, ráfognak, hogy merkantilista és nekiesnek az agráriusok. A fogyasztónak a keresves végzete az, hogy hallgasson, mint a hal, és fizessen, mint a köles. Neki ez az egyetlen rendeltetés jutott ebben az országban, ahol mindenféle gazdaságpolitikát találhatni, csak éppen azt az egyet nem, amely a közérdek talaján mozog és a szociális lelkiismeretbe kapcsolódik bele. A demokratikus gazdaságpolitika ez. Mi, szegény és alázatos fogyasztók még akkor sem merünk hangosan ujjongani, ha megbukott egy kartell. Csak csendesen sóhajtok, hogy bárcsak követné ezt az egyet a többi is a poklok mélységes fenekére. Mikor virrad már nekünk is valahára, nyomorult fogyasztóknak?

BELFÖLD.

Közös miniszteri tanácskozás. Bécsből táviratozzák: Gróf Goluchowski külügyminiszter holnapután ideérkezik, hogy részt vegyen a közös miniszteri tanácskozásokban. Szell Kálmán miniszterelnök, Lukács László pénzügyminiszter és Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter szintén ide jönnek a külügyminisztérium palotájában 26-ikán tartandó tanácskozásokra.

Ugronák értekezlete. A függetlenségi párt Ugroncsoportja ma délután 5 órakor elnöke, Bartha Miklós lakásán értekezletet tartott, melyen a távollevő Várossy Gyula kivételével a párt valamennyi tagja részt vett. Az értekezleten a trónörökös házasságának beik-

embert jól kitanítják s bele öntik a tudományt, akkor különb mint száz francia professor.

— Talán... mondja Champagne kedvetlenül.

— Semmi talán! Csak ne fitorítsa el az arcát. En igazat beszéllek. Az orosz ész találékony ész, csak hogy elnyomják. Az igaz, hogy nem ért a henegeéshez. Kitalál valamit, aztán összetöri megint, vagy odaadja játszani a gyerekeknek. A francia pedig kicifrázza s elhenege vele a félvilágon. A Jónás kocsis nemrégiben olyan embert faragott fából, hogy madzagon kell ráncigálni s mindjárt bököl... Lássá. De azért a Jónás sohasem henegett vele. Különben is... nekem nem tetszenek a franciák! En nem magáról beszélek, én általánosságban mondom... Erkölcstelen népesség! Perzse külsőre olyanok mint az emberek, de olyan életet élnek, mint a kutya... Teszen azt, a házasság. Ha nálunk megnősül valaki, az a feleségével él, nálatok meg tudja Isten, mit csinálnak. A férj egész nap a kávéházban lebzsol, az asszony meg száz franciát invitál magához vendégségbe s azokkal kacérkodik...

— Ez nem igaz! — pattan föl Champagne, aki már nem bírja ezt a beszédet. — Franciaországban nagybecsülik a családi életet.

— Ismerjük ezt a családi életet. Nem szégyelli magát, mikor ilyesmít védelmez? Az embernek pártatlanul kell itélni: Aki disznó, az disznó... Ti pedig... Hálás vagyok a németek iránt, hogy úgy elpöfölteket benneteket... Hálás vagyok... Az Isten áldja meg éket érte.

— Nem értem, uram, — ordít Champagne dult arccal, — nem értem, hogyha ön így gyűlöli a franciákat, mit kíván még én tőlem?

— Hát mit csinálnak magával?

— Hagyjon békével s erőszakkal vissza a hazámba.

— Micsoda? Azt hiszi talán, hogy most beeresztik magát Franciaországba? Hisz maga elárulta a hazáját! Aztán meg magunknál hol Napoleon, hol meg Gambetta uralkodik... az ördög tud eligazodni a ti dolgotokon!

kelyezésére vonatkozó törvényjavaslaton tanácskoztak. Több mint két óráig tartott a vitaközös, mely felölelte mindazokat a szempontokat, melyek a magyar közjogi szempontjából döntők. Végleges határozatot azonban ma a párt nem hozott, hanem a tanácskozást csütörtökre ugyancsak Bartha Miklós lakásán folytatják.

Mezei Mór beszámolója. Mezei Mór országgyűlési képviselő e hónap 28-án, délelőtt tizenegy órakor tartja beszámolóját a fővárosi Vigadó termében.

A költségvetés a bizottságban.

Budapest, október 23.

A kereskedelmi tárcza költségvetése került ma sorra a pénzügyi bizottságban. A tanácskozást ma még nem fejezték be, de már a mai vita is több érdekes felszólalásra adott alkalmat, különösen az iparfejlesztés s az iparpártolás kérdéseiben, továbbá a párisi kiállítás dolgaiban. A felszólalásokra már ma reflektált Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter, érdekes vázlatát adva a kereskedelmi és ipari kormányzat tevékenységének s a tárcza aktuális kérdéseinek. Az ülésről a következők részletes tudósítást adjuk:

A központi kiadásoknál Gyurkovics kérde, nem tartja-e a kormány elérkezettnek az időt arra, hogy ez a minisztérium hatáskörének nagy megnövekedésére való tekintettel kettőre, kereskedelmi és közlekedési minisztériumra választások szót.

Gróf Andrássy Sándor a földmívelési osztály boldogulását is abban találja, hogy a magyar ipar is minél inkább boldoguljon. Kéri a minisztert, jórindítson minél nagyobb gondot a kisipar fejlesztésére. Helyesli, hogy munkaházak kezdeményeztetnek, melyekben a kisiparosok motor segítségével végezhetik munkájukat. Szomorú jelenség azonban, hogy sok helyütt a kisiparosnak annyi tőkéje sincs, hogy ezeket a motorokat igénybe vehesse. Kívánatos volna, ha a miniszter közlegével beutaztatná az országot és jelentést tétetne magának arról, hogy hol lehetne nagyobb ipari vállalatokat létesíteni. — Főleliti, hogy Zemplében százezrek költöttek egy utra, amelyre kimondták, hogy stratégiai út, de amelyen senki sem jár, holott 100.000 holdnyi erdő alkalmas ut hiányában kihasználatlanul hevernek. Ohajtja végül, hogy a miniszter a boszniai csatlakozás ügyét a magyar ipar és mezőgazdaság érdekében megvédésével vigye keresztül.

Neményi Ambrus nem helyeselné, hogy Gyurkovics szerencsésen idejének megvalósításával az adminisztráció apparátusát még költségesebbé tegyék. A kettősítással Ausztriában tett próba egyáltalán nem vált be és nem birta arra nézve, hogy kövessük. Ezek után tájékoztatást kér a párisi kiállítás közgazdasági és pénzügyi eredményéről s kérde, be vannak-e fejezve és mily eredményvel azok a hadügyminiszterrel folytatott tárgyalások, amelyeknek célja volt, hogy a magyar ipar a katonai szállításokban megfelelő mérvben részesüljön?

Matlekovics Sándor majdnem lehetetlennek tartja viszonyaink között a kereskedelmi minisztériumnak oly módon való kettősítését, hogy külön vasúti s külön kereskedelmi és ipari minisztérium legyen. Ezt a kérdést nézte szerint kár is bojgatni

— Uram — mondja Champagne franciául, miközben a szalvétáját dühösen gyömöszöli. A legnagyobb ellenségem se tudna kegyetlenebb lenni hozzám, mint aminő most ön volt. Köztünk mindennek vége van!

Kézével tragikus mozdulatot csinál s aztán hatáson dobja a szalvétát az asztalra s méltóságos lépésekkel hagyja el a szobát Champagne.

Három órával később fölvaltják a tányért s Kamisov újra asztalhoz ül. Ezuttal egyedül. A pálinka után megint torzítatni akarja a nyelvet. Beszélni szeretne, de nincs aki meghallgassa.

— Mit csinál a francia? kérdezi a szolgáltól.

— Champagne ur esomagol...

— Micsoda rinocerosz az a Champagne!

— Champagne a szobájában van. A padlón ül s reszkető kézzel rakosgatja a fehéreműt, parfümjeit, nadrágtartóit, imádságos könyveit... Az egész emberke, a bőrdő, az úgy, az asztalvalami eleganciát és nőieséget áraszt. Nagy kék szeméből kövér cseppek hullanak a bőrdőbe.

— Mit csinál? — kérde Kamisov, miután egy pár percig szótlanul nézte Champognet.

A francia halgat.

— El akar utazni? — faggatja tovább Kamisov.

— Nos, ha úgy tetszik... En nem tartóztathatom... Csak egytől félek: hogy akar utlevél nélkül utazni? Ezt nem értem. Hisz tudja, hogy elvesztettem az utlevélt. A papírjaim közé rejtettem s nem találok. Igen és azt is tudja, hogy minálunk nem tréfálnak az ilyesmivel. Ot versznyire sem mehet, már nyakon eszik.

Champogne főlelmi a fejét s hitetlenül néz Kamisovra.

— Igen... Majd meglátja! Az arcáról fogják leolvadni, hogy nincs utlevele és menten megállítják. — Hé, kicsoda maga? — Champagne Alfonz.

— Hoho! Ismerjük már az ilyen Champagne Alfonzokat. Nem méltóztatnék talán egy kis kirándulást tenni az Ural mőgé? Államköltségen... Egy kis ásványtant tanulni?

— On tréfál.

— En? Dehogy tréfálok. Van eszembe!

a kereskedelmi tárcánál. Oszlja gróf Andrássy azon főfogását, hogy a kisipar oly helyzetbe jutott, hogy azon iparágakban, amelyekben a gépüzem meghonosult, vagy át kell alakulnia a kisiparnak nagyparrá, vagy pedig, ha nem akar átalakulni, lassankint el fog veszni. A viág haladásával szemben nem is törtenhetik ez másként.

Gróf Andrássy szavainak értelmét igazítja helyre.

Fapp Géza a miniszter figyelmét fölhívja a mezőhegyesi cukorgyárra, mely a Délvidék termelőinek a repáját oly értékesükkenéssel veszi át, hogy a legtöbb esetben a remélhető kis-haszonról is elesnek s elvesztik kedvüket a répatermeléstől. Nem tartja helyesnek a miniszternek azt a rendelkezést, amely szerint a nyolc torintos benzín-ár a motoros üzemeknek csak ott biztosított, ahol a motor egyedüli keresetforrását képezi az illetőknek. Főleliti végül, hogy a Szerbia részére adott vímekedvezményeket a bulgáriai behozatal javára kijátszák. E tekintetben szigorubb ellenőrzési eljárás lenne alkalmazandó.

Komjáthy Béla: Azt tartja, hogy az ipar és kereskedelem istápolásától függ az, hogy továbbra is az eddigi szegényes állapotban maradjon-e az ország, vagy pedig előre menjen és felvirágozzék. Kérde a minisztert, hogy eddig e téren mily reformokat valószínűleg s hogy ezek által mily mérvben fokozódott hitelünk és pénzügyi helyzetünk, mert ő mindennek eddig semmi nyomát nem látta. A bizottsági tárgyalások során már szóvá tette, hogy az agrarizmus címe alatt az ipar és kereskedelem ellen bizonyos atrocitásokkal találkoznak. Pedig a mezőgazdaság prosperálása attól függ, hogy az ipar és kereskedelem is prosperáljon. Minden eddigi felszólalásból csak újabb megerősítést merítette annak a meggyőződésnek, hogy önálló vámtérlet nélkül helyes ipari és kereskedelmi politikát nem lehet csinálni. Kérde továbbá, hogy a hitelörvények revíziója mily stádiumban van: felvilágosítást kér továbbá, hogy a vásárgyűlés, a biztosítási ügy, a kartellek tekintetében mily intézkedések várhatók.

Gróf Teleki Sándor szerint a párisi kiállításon elért sikerünkkel meg lehetünk elégedve, de méltán felvethető a kérdés, vajjon ezek az eredmények arányban állanak-e a kiállításra fordított pénzügyi áldozatokkal.

Emmer Kornél a fenyegető köszérválásra hívja fel a miniszter figyelmét s kérde, tanulmányozza-e a miniszter e kérdést s mily intézkedéseket kontemplál ebben az irányban.

Farbaky István felhozza, hogy a Selmecbányát Garamberencével összekötő vasuton magasabb tariaák vannak mint az államvasutak más vonalain, amely különbözet kedvezőtlenül érinti Selmecbányának közömbösen is nehéz viszonyokkal küzdő népességét. Leg-alább ezt a különbözetet meg kellene szüntetni a kormányban.

Ugron Gábor nem érti a bizottság tagjainak az agrár és kereskedelmi érdekek szembeállítását alkalmából kifejezett aggodalmait. Nézte szerint a mig a földmívelés belterjesen ki nem fejlődik, addig az ipar és kereskedelem igazi fejlődése nem történhetik meg. Azok az iparok szépen kifejlődtek, amelyekre nézve megfelelő nyers anyagaink voltak; csak azon iparágak nem fejlődhetnek, amelyek nyers anyagait máshonnan kell beszerezniük. Szükséges, hogy a vizeink folyásában rejülő, majdnem ingyenes erőket ipari célokra felhasználtsanak. Folyóink a közlekedés szempontjából is teljesen el vannak ha-

Egyet azonban már most kikérek magamnak. Azt, hogy nekem leveleket firkáljon és nyafogjon. A kis ujjamat sem mozdítom meg magáért s oda sem nézek, mikor megvasalva elhurocolják.

Champogne fölúgrik s sapátján, tágira nyitott szemmel szaladgál föl s alá a szobában.

— Mit akar tőlem? — kiáltja kétségbeesetten s egyre a fejéhez kapkod.

— Istenem! Oh, átkozott legyen az óra, melyben eszembe jutott, hogy hazámat elhagyom!

— Na — na... na... Hiszen csak tréfáltam! — mondja Kamisov megváltoztatott hangon. — Bolondos figura maga! Nem érti a tréfát. Egy szót sem szólhat neki az ember.

— Kedvesem! kiáltotta Champagne, akit megnyugtát Kamisov hangja. Esküszöm önnek, hogy egész lelkenem Oroszországhoz vagyok kapcsolódva s egyre nem tudok elszakadni sem öntől, sem a gyermekeitől. Inkább meghalok, mintsem hogy elhagyjam magukat. De minden szava a szívembe nyilallik!

— Micsoda ember maga! Mi az ördögnek sértődik meg maga a miatt, hogy én a franciákat bántom? Az ember sok mindent összeszid, azért mégsem veszi magára. Fűtyüljön máskor, ha szitkozodom... Lássá például: Isakovics Lászlár, a bérlő... Mindenképpen meg akarom bosszantani, Azt mondom neki: te rongy, te piszkoslélek, aztán disznófület csinálod a kafftánja szárnyából, megtépázom a huncutkáid... de az nem haragszik és majd megpukkadok mérgemben, de ki nem tudom hozni a flegmájából.

— De hisz' az rabszolga! Egy kopekért az arcába lehet köpni!

— No — no — no... jól van! Gyere enni! Béke...

Champogne siró arcát rizspropozta s az ebéd-lőbe kisíri Kamisovot. Az első fogásnál mindketten hallgatnak, a másodiknál Kamisov ur újból kezd a régit, aztán szegény Champagne szenvedéseinek soha nincs vége.

nyagolva. Fontos az is, hogy a kormány egy szakosztályt létesítsen, melynek az legyen a feladata, hogy a hozzáférhető polgároknak felvilágosítást adjon a legtekintélyesebb gépekről, továbbá hogy a kereskedelmi iskoláink növendékei kereskedelmi piacaink gyakorolatlanságát megismertessék. Kiemelt továbbá, hogy lehetetlen tovább elnézni, hogy a Déli vasút a maga ronda kocsijaival oly hanyagul szolgálja ki forgalmi érdekeinket és magas tarifái útján a magyar kereskedelmi érdekeivel ellentétben politikát kövessen. Az államvasutaknál több üzletvezetőség lévén felállítandó, kívánatos lenne, hogy a kormány ezeket a választások előtt állítsa fel és ne számítson arra, hogy a versengő városok kormánypartí képviselőket válasszanak.

Berzeviczy Albert teljes elismeréssel nyilatkozik a párisi kiállításon való képviselőségéről. Ohajtaná, ha a miniszter minél előbb tájékoztatást nyújtaná a magyar iparnak a katonai szállítások ügyében való részvétel tekintetében folytatott tárgyalások eredményéről.

Palszky Ágost állam, ha a közutakra több áldozatot fordítana az állam, mert némely nagy határszéli megyében, például Krassó-Szörényben, annyira ki van merítve a közúti alap, hogy semmiképp sem gondoskodhatnánk eléggé a közutak fejlesztéséről.

Gyurkovics György tüzetesebben indokolja a kereskedelmi minisztérium kettéosztásának általa fölvetett eszméjét. A bosnyák vasutak kérdését igen fontosnak tartja Magyarország jövő fejlődése érdekében. Az osztrák lapokban megjelent felvilágosító információk azt sejtetik, hogy ebben az ügyben az osztrákok lámadó eljárást követnek s mi a defenzívára szoritokunk. Érti, hogy a közös kormány a legrövidebb utat keresi Szerajevótól a tengerhez és hogy az osztrák kormány ezt teljességgel használni az osztrák ipar és kereskedelem érdekében, de a magyar kormány más okoknál fogva kénytelen ezt a vasutat Ausztria és Bosznia érdekében megengedni, minden európai gondoskodni kellene legalább arról, hogy egy a ropant nagy engedmény megfelelő engedményekkel ellensúlyoztassék. Mäskülönben nemcsak a flumei kikötő érdekei szenvednek károsodást, amelyre pedig a költségvetésben is nagy összegeket fordítunk, hanem érzékeny csorba esik a magyar kereskedelem fontos érdekeire. Ha itt hibát követünk el, ez a jövőben milliókba és milliókba fog kerülni Magyarországnak. Kéri ezután a minisztertől, milyen a kereskedelmi múzeum sikere, különösen a keleti fiilálék irányában; felvilágosítást kér a magyar-horvát tengerparton egy hajógyár építésének ügyéről.

Rohonyi Gyula megszavazza a budgetet, mert először látja ebben pregnansan kifejezve azt az irányt, hogy a miniszter a kereskedelem és ipar fejlesztését helyes kapcsolatba hozza a vidéki városok kereskedelmének és iparának fejlesztésével. E szempontból felhívja a figyelmet a középudunai áthidalások kérdésére, illetőleg annak szükségére, hogy a Középudunán okvetlenül létesítendő egy téli kikötő is.

Gajari Odön kéri a minisztertől, hogy a kereskedelmi kikötő építésének ügye mi stádiumban van? A budapesti pályaházak túlszofaltságára való tekintettel szükséges lenne, hogy a helyi közlekedés számára mellékvágányok létesítsenek.

Hegedüs Sándor miniszter Gyurkovicsnak a minisztérium kettéosztása iránti felszólalására válaszolja, hogy e kérdéssel a kormány nem foglalkozott. Ajánlja azonban Gyurkovics figyelmébe a felszólalásával szemben a vita folyamán felhozott komoly érveket. Komjáthyval szemben hangsúlyozza, hogy ha azt, amit tett, összehasonlítjuk a rendelkezésre bocsátott eszközökkel, nyugodtan nézhet az ítélet elé. Meggyőződése szerint a közös vámterületen is lehet megfelelő módon nagyipart teremteni, a nélkül, hogy a kisipar megfosztatnék létezésének eszközeitől. Adatokkal világítja meg, hogy a kisipar terén szövetkezetek létesítésével, gépeknek és géperőnek rendelkezésre bocsátásával, a megrendeléseknek feljűk terelésével mit tett az idén. Ami a nagyipart illeti, a minisztersége óta létesített új gyárakra 50 millió van lekötve s azokban 14189 munkás nyer állandó szerződészerű foglalkozást. Ezt az eredményt nem tartja megvetendőnek. A vidéki ipar fejlesztése céljából hozta be a nemrég letartályalt törvényjavaslatt, ezt előzöza a tisztességtelen versenyről szóló törvényvel s az ipartörvénynek az élet által követelt módosításával. Ezt az irányt szándékozik továbbra is követni. Komjáthyval szemben adatokkal mutatja ki szöve, hogy legalább eddig a listkivételünk nem esőkkent. A gabonaelővételi tüzletre nézve az igazságügyminiszter előkészítette a törvényjavaslatot s mihielyt be lesz terjesztve, látni fogják, hogy mily álláspontot foglal el a kormány e kérdésben. A vásárlást tekintetében összegegyűjteti az anyagot, melynek alapján fogja megállapítani, hogy milyen legyen a létesítendő reform. A kartellügyet teljes figyelemmel kíséri, megjegyezve, hogyha nem tudunk a indikatúrának biztos támpontokat nyújtani, bármely intézkedés a legnagyobb zavarok forrásává válhatik. A közénkrizis tárgyában felvetett kérdésre megjegyzti, hogy nézete szerint nem eselekedtünk rosszul, ha felhaznára a helyzetet, a magyar közénkre piacot teremtetünk. A magyar állam föfogyasztására szolgáló közszentet a mai viszonyok közt is 28 krali biztosította. A hadügyi kormányval való tárgyalások ügyében kijelenti, hogy törökvéde az, hogy minden cikkre nézve, amely Magyarországon termettetik, biztosítsassék a kvótáarányban való részesedés, amely cikk pedig nem termettetik, arra nézve más cikkeken rekompenzálás nyujtassék. A tapasztalt jóakarát után hiszi szóló, hogy minden nehézség dacára e kérdés pár év alatt teljesen meg lesz oldható. Ami a párisi kiállítás közgazdasági eredményeit illeti, megjegyzti szóló, hogy máris száz-ezrekre menő megrendelési biztosítottak. Igyekeznünk fog ezen összeköttetéseket tovább fejleszteni. Szóló csak a legteljesebb elismeréssel nyilatkozhatik arról az ügyességről és munkásságról, melyet a kiállítás ügyei körül a kormánybiztos kifejtett. A zempleni

utra és hidra nézve megjegyzti, hogy annak építése régi megállapodás a hadügyminisztériummal. Építeni fogunk azonban ott más utakat is. Ami a repáátvételek illeti, amennyiben a vasutban volna a hiba, intézkedni fog szóló. A benzine nézve megjegyzti, hogy a kiterjesztés tekintetében a nyolc forintos kedvezményes ár kiterjesztését végtelékig nem lehet vinni. Iparkodni fog némi kiterjesztésre, de számolni kell a pénzügyminiszter álláspontjával s a petróleum-ipar érdekeivel is. A petróleumforrásoktól a pénzügyminiszter semmi kedvezményt sem von meg. A magyar-láposi vasut iránt jóindulattal van, s ha akad vállalkozó, nem vonja meg tőle a támogatást. Selmezbányára nézve a személyszállításon segített és iparkodni fog, hogy a teherszállítás tekintetében is a város helyzete könnyíttessék. Amely eszméket Ugron fölvetett, azok legnagyobb részben már munkába is vettek. Hogy a Kereskedelmi Múzeum mily sikerrel dolgozik, adatokkal világítja meg szóló. — A kereskedelmi iskolái növendékekre nézve éppen úgy jár el szóló, mint ahogy Ugron kívánja, s a szakutódítói intézménynevel már eddig is szép eredményeket értünk el. Az újszászi kettős vágány szükségét érzi szóló is és nem rajta mulik, hogy az még nem létesíthetett. A nyugati pályaházalattal momentán intézkedések folytan remélhetni, hogy 50 vonattal több lesz behozható, ez azonban nem menti fel attól, hogy a pályaház-kérdés megoldásával foglalkozzék, szem előtt tartva azt, hogy az országot spekulációba be ne vigye s hogy a forgalom meg ne bénítsassék. Az üzletvezetőségek saporítását hozta javaslatba az államvasutak igazgatósága; ez azonban annak a kérdésnek elzetes megoldásáról függ, hogy vajjon nem lehetne-e az adminisztráció egyszerűsítése útján legalább a szükséges fedezetet behozni. Ez irányban most folynak a tanulmányok. A déli vasutára nézve abban a véleményben van szóló, hogy sikerülni fog a fölmerült bajok orvoslása. A dolgot éber figyelemmel kíséri szóló s meg is fogja tenni a szükséges intézkedéseket is. Ugyanezt mondhatja a székely vasutak ügyéről is. A közúti törvény ellen sok a panasz. Szóló behatóan foglalkozik a kérdéssel; megbizta a műszaki közegeket minden megyében a kiépített s még kiépítendő igazi uthalózat konstalálásával. Ennek megtörténte után fogja megállapítani a további teendőket. A szegény vármegyékre nézve iparkodni fog a dotáció emelése útján szanalni az állapokat. A bosnyák vasutak ügyében most folynak a tárgyalások. Addig, amíg nem állapodtak meg, ez diszkreció tárgya. Kéri, legyenek az ügy érdekében még egy-két hétig türelemmel. Ami Gyurkovics további kérdéseit illeti, a benyújtandó beruházási törvényjavaslatban először is a flumei dook kiépítését vette terbe, s ha az meglesz, akkor gondoskodni fog a hajógyárnak megfelelő ponton való létesítéséről is. A halászáti törvényjavaslat elkészült és most az igazságügyminisztériumnál van. A horvát tanulóknak nézve 12 stipendiumot létesített, oly horvát tanulóknak számára akik ide lejöttek. Örömmel mondhatja, hogy az itjak elegendő számmal jelentkeznek és a dolog menni fog. Ugy a vukovár-samacsi-estorna, mint a dunai kikötő ügye rövid idő alatt tervek tekintetében megjelölőleg lesz készítve, és ha a pénzügyi viszonyok engedik, a kereskedelmi minisztérium részéről e tervek létesítése mi akadályba sem fog ütközni. A dunai hidra nézve megjegyzti, hogy csakugyan az ország érdekében van és Flume számára is új összeköttetést fog biztosítani a bajorbátaszéki összeköttetés mellobbi létesítése. A dunai téli kikötő ügyét a földmívelési miniszter teljes figyelemmel fogja.

A központi kiadások elütán megszavaztatván, a tanácskozás folytatása holnap délelőtt fél 11 órára tízetett ki és ezzel az ülést véget ért.

Magyar fürdők, magyar vizek.

Budapest, október 23.

Az országos állandó forrás- és fürdőügyi bizottság ma délután öt órakor tartotta meg második ülését. A miniszterelnök megbízásából **Gulner** Gyula államtitkár nyitotta meg az ülést s hivatkozva a június hó 19-ikén tartott első ülésre, felolvasta azokat a kérdéseket, melyeknek előadására előadók felkértek. E kérdések a következők:

1. Mit lehetne tenni, hogy a külföldre özőnlő magyarokat a magyar fürdőkben visszatartsuk? Mit arra, hogy a külföldieket ide ösábituk? Előadók: **Dr. Löw** Samu, **Dr. Pap** Samu, **Martin** Sándor.
2. Mi módon volna a fürdő-üzem meghosszabbítható? Előadó **Dr. Bökei** Árpád.
3. Hogyan volna fürdőink reklámja megkönynyíthető? Előadó **Dr. Preys** Kornél.
4. Mennyiben lendíthetne a hazafias sajtó a magyar fürdőüzem? S mi volna ez irányban a teendő? Előadó **Hoitsy** Pál.
5. A fürdő-vállalatok hitelkérdése. Előadó **Dr. Szmalovszky** Valér.
6. A fürdő-törvényjavaslat tervezetének kérdése. Előadó **Dr. Münnich** Aurél.
7. Az ásványvizek vasuti és hajózási szállítási díjai mérsékelhetők-e s mérséklendők-e? Az ásványvizek nézve a zónarendszer szerinti szállítási lehetséges-e? Leszállítható-e az üres palackok visszazállítás díja? Előadók **Perger** Ferenc és **Dr. Csatory** Lajos.
8. Mi volna tehető az ásványvizeket megrádgító városi fogyasztási adó ellen? Előadó: **Ladik** Gusztáv.
9. Üvegiparunkon hogy lehetne lendíteni, hogy ez a külföldiekhez hasonló jó minőségű palackokat szállítson? Előadó: **Oelhofer** Henrik.
10. Miképp volna megakadályozható a tisztességtelen verseny? Előadó: **Saxlehner** András.

Dr. Pap Samu, **Hoitsy** Pál, **Szmalovszky** Valér, **Dr. Münnich** Aurél, **Csatory** Lajos, **Ladik** Gusztáv, **Oelhofer** Henrik irásban terjesztették be véleményüket.

Ezután az értekezlet főtárgyára, a fürdő-törvényjavaslat tárgyalására tértek át.

Münnich Aurél előadó ismerteti a törvényjavaslatot, felsorolva annak a belügyi, a kereskedelmi és a földmívelési tárca keretébe vágó rendelkezéseit, majd részletesen rátér a kisajátítási és a hitelkérdésre.

Márfy Ágost pénzügyminiszteri osztálytanácsos: Bizonyos ellenmondást lát abban, hogy a törvényjavaslat 500.000 forintos külön alapot kíván a kinstár részéről, holott az érdekeltek a balneológiai egyesület útján azt a kívánástog fejezték ki, hogy egy állandó költségvetési tétel után, amely 2—300.000 forintot tenne, segítsenek a magyar fürdők hitelügyén. Szűkebb bizottság kiküldését öhajtja e kérdésné nézve.

Münnich Aurél előadó szerint nem a segély formája, hanem annak megfelelő nagysága a lényeges kérdés.

Ezután az elnöki széklet **Szöll** Kálmán miniszterelnök, mint belügyminiszter foglalta el.

Dr. Szmalovszky Valér, a hitelkérdés előadója, rámutat arra a szomorú tényre, hogy a magyar fürdő-vállalatok a hitel minden formájából ki vannak zárva, nevezetesen a törlesztéses jelzáloghitelből is a záloglevelek biztosításáról szóló 1876: XXXVI. t. c. 13. §-ának nem ugyan világos szavai, de azok kiterjesztő magyarázata következtében. A némely könyvtékny biztosításáról szóló 1897-iki törvény, valamint a szövetkezeti törvény keretében nem sikerült a kérdést megoldani: ez a törvényjavaslatban hivatta külterületen azt a nagyfontosságú érdeket, hogy a magyar fürdők beruházásait törlesztéses jelzálogkölsönök, esetleg közvetlenül állami segítséggel mellett a helyi érdekt vasutak módjára szerezhessék be.

Itt nem az egyes fürdővállalatok fenntartásáról és támogatásáról van szó, hanem az országos közgazdasági érdekről, valamint azon helyi érdekekről, nevezetesen a hegyvidékeken, hogy ott ezen beruházásokkal a mai válságos közgazdasági viszonyok között mintegy közmunkák teremtesenek hogy a szűkölködő nép állandó kenyerékesetet találjon. Ajánlja, hogy egy állandó költségvetési tétel teremtessek, amely az érdekelteket a földhitelintézet szigorú szabályival megalkotandó szövetkezetnek lenne rendelkezésre bocsátandó, amely új járadékos címleteket bocsátana ki erre a célra a visszabiztosítási és talajjavítási kölcsönök mintájára.

Major Ferenc országgyűlési képviselő: Helyesli a törvényjavaslat intencióit, mert a hitelkérdés megoldásában találja a kardinális pontot. Az egyik előadói javaslatnak azt az előterjesztését, hogy csak egy millió adassék a magyar fürdőknek egyszerre, határozottan kevesli.

Ladik Gusztáv szerint a balneológiai kongresszus álláspontja az, hogy ez a költségvetési tétel egyenesen egy korlátolt kamatgaranciát képezzen.

Konkoly Sándor országgyűlési képviselő: Felémlíti a szénsavval mesterségesen telített ásványvizek versenyt, amely káros kihatással van a természetes ásványvizek forgalmára. Öhajtja, hogy a mesterségesen telített vizek mint ilyenek jelöltsenek meg a kereskedelmi forgalomban.

Csatory Lajos hivatkozva a közegészségügyi tanács véleményére, a megbélyegző „mesterséges” kitételt nem tartja ajánlatosnak.

Szöll Kálmán miniszterelnök felhívja a bizottságot, maradjon egyelőre a hitelkérdésnél. Kijelenti azonban, hogy a maga részéről az ügy jelen stádiumában sem ebben a kérdésben, sem más kérdésben nem foglal állást.

Erre e hitel-kérdést további megvitatás és véleményadás végett szűkebb bizottsághoz utasítottak, amelynek tagjai lettek: **Münnich** Aurél, **Szmalovszky** Valér, **Némethy** belügyi és **Márfy** Ágost pénzügyminiszteri osztálytanácsosok és **Dr. Ladik** Gusztáv.

A bizottság ezután a törvény-tervezet egyéb részleteire tért át.

Major Ferenc szereténe, ha a fürdőügyi bizottság törvény útján állandósíttatnék.

Báró Fellitsch Arthur: A védővön belül levő erdők kezelésére vonatkozólag az erdő-törvényről enyhébb rendelkezések felvetését öhajtja.

Ladik Gusztáv felszólalása után **Szöll** Kálmán miniszterelnök a kisajátítás kényes kérdésére vonatkozó intézkedéseket szintén a kiküldött bizottsághoz utasítja.

Chyzer Kornél miniszteri tanácsos az ásványvizek és a szikvizek versenyének kérdésére vonatkozólag a végleges szövegezés előtt még egyszer a közegészségügyi tanács és a balneológiai egyesület véleményének kikérését öhajtja.

Münnich Aurél és **Csatory** Lajos ezt ellenzik. **Than** Károly miniszteri tanácsos közegészségügyi szempontból nem tartja helyesnek, ha a teljesen sterilis föforrásokból vett ásványvizek, bár felütésű szénsavval mesterségesen történik, a mesterséges kifejezéssel mintegy megbélyegzetnek.

Korányi Frigyes hozzájárul **Than** véleményéhez, mert szintén nem helyesnek, ha az ásványvíz némi javításai megakadályoztatnának; hisz ha ez hamisítás, akkor némely ásványvizek tulságos számsavtartalmának mesterséges ellátása szintén hamisítás számba megy.

Konkoly Sándor: Még egyszer felhívja a fürdő-bizottságot, hogy a természetes ásványvizeket a szurrogatumoktól lehetőleg védje meg.

Palotai Rezső hivatkozva arra, hogy a külföldi, kivált tengerentúli kereskedelmi forgalomban megkövetelik az ásványvizek szénsavval való telítését. Németország ásványvizei éppen a telítésnek köszönik óriási exportukat.

Vészli József a fogyasztó közönség érdekei szempontjából tartja szükségesnek, hogy az öcsőbb telített ásványvizek forgalomban legyenek.

Dr. Münnich Aurél és **Gundel** János felszólal-

lásai után Széll Kálmán miniszterelnök abban összegezi a véleményeket, hogy a telítés nem tiltható be, de a publikum félrevezetését is meg kell akadályozni.

Az ekképp részleteiben is letárgyalni törvényjavaslatlalt nem szorosán összeütköző némely kérdés tárgyalása egy legközelebb összehívandó újabb ülésre marad.

Vas megyeiek Darányinál.

Budapest, október 23.

A vas megyei gazdasági egyesület küldöttsége ma délelőtt negyed 11 órakor adta át Darányi Ignác földmívelésügyi miniszternek az egyesület diszelnökévé történt megválasztásáról szóló oklevelet. A küldöttség, melyet Ernusz Kelemen valóságos belső titkos tanácsos, a vas megyei gazdasági egyesület elnöke vezetett, fél 11 órakor vonult föl a földmívelésügyi minisztérium palotájára. Darányi miniszter haladéktalanul fogadta a küldöttséget. A küldöttség nevében Ernusz Kelemen titkos tanácsos, a főrendiház alelnöke a következőket mondta:

Vas vármegye közönsége és a gazdasági egyesület mindenkor éber figyelemmel kísérte a gazdasági viszonyokat nemcsak a megyében, nemcsak az országban, de az egész világon. Jól esett az a tudat, hogy ily viszonyok közt öntudatos vezetésre egy hatalmas irányadó kéz támogatja gazdasági viszonyainkat. Nagyméltóságod egész működése mutatja, hogy értete azon módokat, amelyekkel gazdink öntudatát ébreszteni, azok szellemi képességeit emelni lehet. Kiterjesztette mindazáltal figyelmét minden egyes gazdasági ágra, de emellett a szakszeretett mellett tovább maradt minden egyoldalúságtól. Nagyméltóságod megértette azt, hogy aki egy államot teremteni akar, annak minden rendelkezésére álló eszközt föl kell használni arra, hogy az állam iparát, kereskedelmét és gazdaságát fejlessze. Midőn mindennapi Nagyméltóságod előtt megjelentünk, igyekeztünk leróni a hálát, amelylyel iránta viseltünk és egyuttal batorítani akartunk, hogy ez irányban továbbra is folytassa áldásos működését az ország javára. Leróni igyekeztünk pedig hálánkat azért, hogy bizalmunknak kifejezést akartunk adni midőn Nagyméltóságodat gazdasági egyesületünk diszelnökévé egyhangulag megválasztottuk. Azt nyújtunk, amink van, de Nagyméltóságod tudja, hogy az ajándék becsét nem a küérték adja meg, hanem az, hogy minő érzelmekkel adják. Adja az Isten, hogy Nagyméltóságod továbbra is folytathassa annyira áldásos működését hazánk és annak gazdasága érdekében. (Hosszantartó, zajos éljenzés.)

Darányi Ignác miniszter a következőképp válaszolt: Nagyméltóságú enöl ur! Tiszteit uraim! Mélyen meghatótt a vas megyei gazdasági egyesület bizalmának ily fényesen való megnyilatkozása és a bizalom eme megnyilatkozásait még becsesebb teszik előttem azon szavak, melyeket nagyméltóságod hozzám intézni méltóztatott. Nagy örömmel veszem ezen kitüntést, mert Vas megye ámbár távol fekszik, ámbár az ország határán van, azért egy hazafiságban, mint a gazdaságban mindig elől jár. Nagy örömmel veszem azért, mert a vas megyei gazdasági egyesület nemcsak névleg működött, de tényleg jelentékeny körehatott hogy Vas megye magas színvonalat érjen el és igazán az országnak egy gyöngye legyen. De mélyen meghatótt még az a körülmény is, hogy ezen küldöttség vezetője, Nagyméltóságod, kihez benső barátság köt, ki egy hosszú életet töltött a közügyek szolgálatában és akinek érdemeit, sikereit, ha valami föllímlatta, úgy csak jellemének önzetlenségére és a nemes egyszerűségre lehet az, mely életének minden szakát jellemzi. Nagyméltóságod fényes beszédében célozott azon haladásra, amelyet a mostoha viszonyok dacára egy s más irányban elérünk. Ha egy és más vonalon a kormányunk sikerült eredményt jelmutatni, annak érdeme első sorban a magyar gazdát illeti, aki hosszú lethargiájából fölébredt s aki a gazdasági élet minden terén elől megmozdult munkálkodik. Nagy és fontos föladatokat előt állunk. A magyar gazdaságra nézve életkérdést képeznek azon ügyek, melyeknek megoldása küszöbön áll. Az ausztriai kiegészés kérdése, az új autonóm vámtarifa megállapítása, a kereskedelmi szerződések megújítása nemcsak az ország kereskedelmére és iparára, de első sorban ránk nézve képeznek életkérdést. Ezen föladatokat megoldásában a magyar nemzetnek együttes és egyetértő munkálkodásra van szüksége, hogy céljait kielégítő módon elérhesse. A vas megyei gazdasági egyesület példát adott arra, hogy miképp lehet egyetértő működés mellett nagy eredményeket elérni. Vas megye gazdaközönsége példa arra is, hogy miképp lehet az ipart, gazdaságot és kereskedelmet telvirágoztatni és én azt tartom, hogy ha egyebet nem, miniszterésem alatt megtanultam, hogy Magyarországon megvannak a kellékek, hogy Magyarországot virágozó, gazdag ország legyen. Ezen nagy feladatok megoldásánál ott fogom találni a gazdasági egyesületet és ott lesznék mindannyian, akik e nagy munkát bevégezni akarjuk. Még egyszer küszöbön nagybessű kitüntetésüket s méltóztassák meggyőződve lenni, hogy ezen kitüntetés életem legkedvesebb emlékei közé fogom sorolni. (Hosszantartó, élénk éljenzés.)

Végül Ernusz Kelemen a küldöttség összes tagjait bemutatta a miniszternek, aki ebédre hívta meg őket az Országos Kaszinó disztermébe.

Az ebédén jelen volt Széll Kálmán miniszterelnök, Ernusz Kelemen, a főrendiház alelnöke Reiszig Ede vas megyei és Bördössy Jenő sáros megyei főispán, Széll Ignác belügyi, Vörösmarty Béla igazságügyi és Kiss Pál földmívelésügyi államtitkárok, Rapprecht Tasziló, Cherner Antal, Kófalvy Vidor, Ernusz József, Takács Ferenc, Csiffary József, Szabó Ernő, Mező Gyula, Rössler Károly, Dörner Károly, dr. Maróthy

László, Gotthard Sándor, Förster Ottó és Kaffer Béla küldöttségi tagok és Györy miniszteri titkár.

A felkészültök sorát Darányi miniszter nyitotta meg, aki meleg hangon tartott lelkes beszédében elítélte a miniszterelnököt. Utána Ernusz Kelemen emelt poharat és Darányi földmívelésügyi miniszter, a magyar gazdasági érdekek erős támaszát lelkes beszédében köszöntötte föl.

Széll Kálmán miniszterelnök beszédében hangsúlyozta, hogy ezúttal a miniszterelnököt a küszöbön kívül hagyta és most mint Vas vármegye főszóal fel azon földé, amelyről politikai pályafutása kiindult s melyhez eltérhetetlen kötelekesség fogják örökre csatolni. Háromféle jogcím van, hogy felszólaljon a mai ünnepi manifesztáció alkalmából s ezeknek egyike az, hogy nyilvános pályafutását épp a vas megyei gazdasági egyesület kebelében kezdte meg, midőn mint az 1866-iki évi nagy fagy alkalmából alakított inségi bizottmány jegyzője első lépéséül tette meg a közszolgálat terén. Ezenkívül a kegyelet kötelekessége is csatolják az egyesülethez, mert boldogult atyja egyike volt a vas megyei gazdasági egyesület legelső elnökeinek. További kettős jogcím az, hogy barátja és kedves munkatársa a földmívelésügyi miniszter és Ernusz Kelemen, aki azoknak élén áll, akik hozzá legközelebb állnak; tőtenyzői a mai jelentőségű ünnepnek kikeit mint vas megyei s mint miniszterelnök a kormány nevében szvszerint üdvözöl s kívánja azt, hogy elvben, politikai hitvallásban és tendenciában, szívben és lélekben mindenkör egy közös gondolat fűzzön össze és a mi szeretetünk és bizalmunk által övezve az Isten őket sokáig éltesse. (Hosszantartó, zajos éljenzés.)

Reiszig Ede főispán lelkes szavakkal emeli ki Széll Ignác, Vörösmarty Béla és Kiss Pál államtitkárok országos nagy érdemeit s Vas vármegye közönsége nevében elismeréssel és hálás köszönettel üdvözli őket. Széll Ignác államtitkár a Vas megyei Gazdasági Egyesület küldöttségére és Vas vármegye főispánjára emelt poharat. Darányi miniszter Ernusz Kelemen t. tanácsost köszönti, akinek fényes közpályája akonyán nem sikerült kikerülnie, hogy a királyi kegyelem feléje sugározzék. Ernusz Kelemen a szabadelvűség két oszlopos miniszterét, Széll Kálmánt és Darányi Ignácot köszönti föl. Reiszig Ede főispán Ernusz Kelemenre. Vas vármegye közéletének nagyerdemű ösz vezérére emelte poharát.

KÜLFÖLD.

A bolgár-román konfliktus. A román kormány az összeesküvésű pör iraitat diplomáciai uton megküldte a bolgár kormánynak, de nem elégedett meg ezzel, hanem azonfelül még félhivatalos lapjaiban közzé is tette az összes aktákat, a vádirattal együtt. Ezt a román kormány azért cselekedte, hogy a bolgár kormánynak fedezetet nyújtson a közvéleménnyel szemben. A hivatalos *Timbul* ezt írja: A bolgár kormánynak most már elég bizonyítéka van arra nézve, hogy nem jogi eseményről, hanem elejétől végig politikai eszmékről van szó és elvárjuk a bolgár kormánytól, hogy miután a hajmerszto részletek napfényre hoztak, elkerülhetetlen kötelességének fogja tartani az eddig megtagadott elégtételadást.

A kínai háború.

Budapest, október 23.

Allandóan a német-angol egyezmény dominálja a helyzetet. Az a véleményünk, amelyet ez egyezmény közzétételekor nyilvánítottunk s amelyben az egyezményt az angol diplomácia diadalának neveztük, megerősítést nyer most egy angol lap vallomása által. A *Daily Telegraph* ugyanis azt mondja, hogy a német-angol egyezmény a legnagyobb diplomáciai sikerek egyikét jelenti, amelyeket Lord Salisbury valaha kivívott; Anglia sokat nyer e szerződések által és ennek ellenében semmit sem ígér, teszi hozzá az angol liberális lap. Majdnem ugyanezt mondja a *Standard* is, midőn azt fejt ki, hogy az egyezmény a két ország államférfiainak jogos diadala. Az orosz lapok kellemetlen hangulatú jeleztek már, de mivel az orosz kormány nyíltan nem szegülhet ellene az egyezményben kifejezett követelményeknek, bizonyosra vehető, hogy Oroszország épp úgy hozzá fog járulni az egyezményhez, mint Franciaország, melynek a sajtója az első pillanatan csak azért nyilatkozott az egyezmény ellen, mert a Havas-ügynökség azoknak az államoknak a sorából, amelyekkel a közlés szerint az egyezményt bizalmasan közölték, kifejejtette Oroszországot. Lehet, hogy az orosz lapok kifakadásai is ennek a tévedésnek tulajdonítandók. Ma a Havasnak ugyancsak megmossák a fejét ezért a gondatlanságért a párisi lapok.

(A német-angol szerződés.)

New York, október 23.

Valamennyi idevaló lap részletesen ismerteti a német-angol egyezményt. A *Tribune* kiemeli, hogy egyetlen hatalom sem tehet kitogást az egyezmény alapvonalai ellen; az Egyesült Államok nem köthetnek ugyan szerződést, de Amerika politikája teljes összhangban van a német-angol egyezményvel. A *Sun*nek egy londoni távirata szerint az egyezmény a legújabb

kornak legnagyobb eseménye. A világ békéje immár teljesen biztosítva van. A németellenes *New York Times* leszállítani igyekszik az egyezmény jelentőségét. Azt írja, hogy az Egyesült-Államok és valamennyi többi hatalom kénytelen ugyan hozzájárulni, de az egyezmény mégis csak azt bizonyítja, hogy Anglia és Németország nem bíznak egymásban.

London, október 23.

A *Morning Post* washingtoni levelezője azt táviratozza, hogy az Egyesült-Államok kormánya előkészíti már a választ arra a jegyzékre, amelyet *Quadt* német nagykövetségi titkár a német-angol egyezményre vonatkozólag a washingtoni kormánynak átadott. A kormány helyesli az egész egyezményt a harmadik cikk kivételével, amely az Egyesült-Államok nézete szerint olyan bonyodalmakat idézhet elő, amelyekbe az Egyesült-Államok nem akarnak belekerülni.

Washington, október 23.

A kabinet mai ülésén azt hangoztatták, hogy a német-angol egyezmény éppen Amerikára nézve nagy mértékben kielégítő, különösen azért, mert elismeri a Hay külügyminiszter július 3-iki jegyzékében foglalt alapelveket.

Berlin, október 23.

Egy londoni távirat szerint, Oroszország tudatta, hogy csatlakozik a német-angol szerződéshez. Ezzel szemben illetékes helyen kijelentik, hogy Ausztria-Magyarországon és Olaszországon kívül még egyetlen hatalom sem járult a szerződéshez, de kétségtelen, hogy valamennyi hatalom csatlakozni fog a megállapodáshoz.

A washingtoni kormány kérdést intézett a német s az angol kormányhoz a szerződés 3. pontjának jelentése tárgyában, mert csak akkor hajlandó csatlakozni, ha ennek a szakasznak a valódi céljáról meggyőződik s bizonyosságot szerez arról, hogy az egyetlen hatalom ellen sincs intézve.

Páris, október 23.

A *Temps* londoni közlései szerint Anglia és Németország a megkötött szerződéssel közös érdekeiket akarják megóvni a Jangee-vídedeken. Anglia mindjárt a kínai zavarok kitérőrekor a Jangee-völgyére fordította főfigyelmét s Németország is első sorban ezt a területet akarta biztosítani a többi hatalom ellenében, mert kereskedelmi érdekei ezen a vidéken legalább is olyan nagyok, mint Angolországéi; ekkor állott elő Franciaország s szintén a Jangee-völgyére vetette szemét. Ez indította Németországot és az angol kormányt a szerződés megkötésére, amelynek három pontja kimondja, hogy ha Oroszország elfoglalja Mandzsuriát, akkor Német- és Angolország megosztják egymás között a Jangee völgyét.

Pétevá, október 23.

A *Petersburgszkija Vjedomsztija* azt mondja a német-angol egyezményről, hogy az éppenséggel nem várnak Oroszországot ellen és hangsúlyozza, hogy Eszak-Khinnak kizárólag az orosz befolyás sferájába kell tartoznia, amit a német és angol politikusoknak is be kell látniuk.

(A kínai császár kérése.)

London, október 23.

Mint a *Daily Mail* értesül, a kínai császár levelet intézett Viktória királynőhöz, amelyben sajnálkozását fejezi ki a legutóbbi események miatt és a királynő jóindulatu szolgálatait kéri a béke helyreállítása érdekében.

Róma, október 23.

A *Stefani-ügynökség* jelenti: A londoni kínai követ, aki az olasz udvarnál is akkreditálva van, megbízást kapott a kínai császártól, hogy adjon át az olasz királynak egy császári üzenetet. Ez üzenetben a császár értesítést kér a király hofglétéről és azután azt mondja, hogy Kinnát egy meggondolatlan mozgalom következtében vétek terheli az európai hatalmakkal szemben. A császár bizik abban, hogy nem fog Khina megfenyítésére kerülni a sor és biztosítja a királyt határtalan hálájáról és tiszteletéről. A császár azt mondja, hogy kiküldi Lofenglu követet, hogy a király elé terjeszse ezeket a kívánságait, fejezze ki a legmélyebb háláérzelmeit és kéri a királyt, hogy a nagy érdekeket vegye figyelembe és lépjen érintkezésbe a többi hatalmakkal, hogy a fennálló nehézségeket elhárítsák és a békeszerződést gyorsan megkötösk. Hálája határtalan és az előnyök kiszámíthatatlanok lesznek. Az üzenet újabb hálanvilánításokkal végződik.

(Amerika követelése.)

New York, október 23.

A *New York Herald* távirata jelenti Washingtonból, hogy Hay államtitkár azt táviratozta Con-

gernek, hogy követelje a *cungli-jámen* eltörlését és oly *külgyminiszter* kinevezését, aki *legalább egy európai nyelvet tud.*

(Az orosz-kinai határharc.)

Pétervár, október 23.

A *Novoje Wremj*ának jelentik Szeretenszkből 20-iki kelettel: Szeptember 28-án 22.000 tartalékos tért vissza Kínából. Hater az ember gözbaján érkezett Szeretenszkebe. Minthogy az Amur folyón október 19-ike óta szünetel a hajózás, 3000 tartalékosnak Pokorvka alatt ki kellett szállnia a hajókból. A Silka folyó mentén élemező állomások vannak, amelyek bőven el vannak látva meleg ruhákkal és élelmiszerekkel.

(Kínai sakkhuzás?)

Páris, október 23.

Li-Hung-Csang a párisi kínai követhez táviratot intézett, amelyben utasította, közölje *Delcassé* külgyminiszterrel, hogy *Pichon* francia követ beteg és kérje más meghatalmazott kinevezését. Minthogy *Delcassé* ugyanaznap táviratot kapott *Pichontól*, amelyben szó sincs a követ betegségről. *Li-Hung-Csang* távirata fölkelte a miniszter gyanúját, aki erre táviratilag felvilágosítást kért *Pichontól*. Válasz még nem érkezett.

(A délkhinai forradalom.)

Hongkong, október 23.

Kantonból jelentik: A konzulok aggasztó híreket kaptak. Kantonban magában ugyan meg lehetős nyugalom van. *Huicsau* menekülők jelentése szerint a *folkélok mozgalma terjed* és a nép mindenütt szívesen fogadja. A folkélok mindent megfizetnek, amit elvesznek és ezért mint vendégekkel és nem mint ellenséggel bánnak velük. Azt hiszik, hogy a folkéloknek tíz vezére van, akiknek mindegyike külön osztagot vezet. A Kaulung háttüdeken levő folkélok vezére e hó 10-én megverte Ho tengernagynak egy erős csapatos-tályát, mely 100 halottat veszített.

HIREK.

Megint.

A francia katona, ha szabad Szedántól Rennes-ig a tapasztalásokból következtetni: nem éppen elsőrangú katona. Egy kicsit tunya, egy kicsit léha, egy kicsit laza jellemű, szavakkal könnyebben sebez, mint katonáknál szokásos egyéb fegyverekkel, régi dicsőségről többet tud beszélni, mint jövő dicsőségéről álmodni s (elvégre ez a legbiztosabb mérték) egyetlen európai állam se fogja a maga hadseregének mintául felhozni a francia katonát.

Nem elsőrangú katona tehát. De mégis katona. S Franciaország már ilyen katonát se kap.

Az erre vonatkozó hír kisebb lármával köszönt be hozzánk, mint akárhány jóval jelentéktelenebb francia szenzáció. Ha Páris valami új formájú nyakkendőt kap fel, az is zajosabban kopogtat a magyar kapun, mint ez a másik hír, hogy Franciaországban már alig akad siheder, aki a katonamértéket megüti s ennél fogva a katonai kormány megint leszállítja a szolgálatképesség mértékét. Hogy leszállítja, az se kicsi dolog, de hogy megint leszállítja, attól meghülhetne a franciák vére, ha egyáltalán volna bennük sok ebből a nedűből. Mert nem is csak másodsor állanak a kényszerűség előtt, hogy kisebb igényekkel lépjenek a katonakötelesek elé, akik a régi mértéket nem ütötték meg. Nagyon rövid időközökben újra meg újra le kellett szállítani a katonamértéket, ha egyáltalán reflektálni akartak katonákra. Mindig rosszabb volt az emberanyag s most már a lefokozott igényeknek se tudott megfelelni. Az embereket pedig nem képesek erősíteni, hát megint csak a mértéket csökkentik. Az anyag olyan, amilyen: katona mégis kell. Mert silány katona, csöpp katona, mazna katona: de legalább katona.

Franciaország tehát megparancsolja a katonai szabónak: csinálják kisebbre a katonai mondurt. Ez ugyanis könnyebben teljesíthető parancs, mint a rajongó Zola Emilé, aki a katonákat szerette volna nagyobbra rendelni a francia anyáknál.

Ami francia divat, kelendő az minálunk. Olyanformán élünk, elméskedünk, szeretkezünk, irunk, beszélünk és léhaskodunk, mint a franciák. Ugy is járhatunk, mint a franciák. Ma hizeleg nekünk a statisztika, hogy alig van szaporább fajta a magyarnál. De ezt köszönjük meg szépen a magyar parasztnak, aki hála istennek olyan korlátozott, hogy nem is tud Párisról. Ma dicsér bennünket a katonai szem, mondván, hogy alig van jobb emberanyag a magyarnál. De ezt is köszönjük meg szépen a magyar parasztnak, akinek nincs párisi nyakkendője, sőt egyáltalán nincs nyakkendője, de van tüdeje, válla, melle, karja s amire még szüksége van neki meg a hazának.

Mi azonban: őszinte csudálói a francia szellemnek, divatnak és szerelemnek — sziveskedünk megdöbbenni. Nini . . . . hát ilyen hírek is jöhetnek Párisból? A mondurt kell kisebbre szabni, mert az emberek olyan csöppek maradnak? Teremtő jó Isten! Hiszen mi is akarunk élni, elméskedni, irni, beszélni és szeretkezni, mint a franciák! De hát akkor ugy degenerálódunk is majd, mint a franciák! Nem jó lesz az ugy. Mert nem vagyunk annyian, mint a franciák. S hogy nem válunk be katonának, az még a kisebbik baj. Katonák csak három esztendőig volnánk s akkor se csak a magunk hazájáé. De a katonáskodás után is vár még ránk némi munka. S ha arra se volnánk elég jók, elég erősek!

. . . Franciaország lejobb szállítja a katonamértéket. Erdemes ezen megütközni a magyar embernek is.

— **A király is megköszönte.** Azt a nagy alapítványt, amelylyel idősb gróf *Fáffy* János írta be a nevét Magyarország kulturtörténetébe, megköszönte a magyar király is. A királyi elismerést a hivatalos lap mai száma adja közre.

— **Uj törvényszéki palota Keoskeméten.** A keoskeméti régi kivánsága valósul meg azzal, hogy az igazságügyi kormány ehatározta hogy a szük és mindenképpen alkalmatlan törvényszéki régi épület helyett új palotát emeltet, amelyben a járásbírószágot is elhelyezik.

— **Kinevezés.** Dr. *Lengyel* Vilmos számvevőszéki titkár a király osztagtanácsossá nevezte ki. Az erről szóló királyi kézirat a hivatalos lap mai számában jelent meg.

— **Egy tanító emléke.** Október 23-ikán délelőtt tizenegy óraker emlékünnepe lesz a Kerepesi-uti temetőben. Ekkor lepezik le *Luttenberger* Ágostnak, a budapesti evangélikus egyházkö-ség egykori híres tanítójának sírjeméket, melyet a megboldogult tisztelői és volt tanítványai közadakozásból állítottak föl. A lelepezési ünnepen az óvóképző intézeti növendékek énekelnek. *Kaczián* János lelkes tartja az emlékbeszédet, míg *Pósa* La os ünnepi ódát szaval. Az emlékbizottság, mely *Péterfi* Sándor, *Falvay* Antal és *Scholtz* Lajos vezetése alatt buzgólkodott, *Luttenberger* nevére kétezer koronás alapítványt tesz az Eötvös-alapnál négyezer tanítók árvaí javára.

— **A cár ellen szőtt merénylet.** Az orosz lapok most közlik a cári pár ellen szőtt merénylet híreit, mert csak most kaptak erre hatósági engedélyt. E lapok értesülése szerint a pétervári rendőrfőnököt júliusban, amikor a cár krimi utazásáról először volt szó, a moszkvai egyetem hivatalos levélpapírosára írt névtelen levélben figyelmeztették a dél-oroszországi elégületlenségre s arra a veszedelemre, amely a cárt ezen az útnán érheti. Ugyanez a cári kabinetiroda is kapott figyelmeztető levelet, mivel azonban sem a rendőrfőnök, sem maga a cár nem bízott a levelek hitelességében, ügyet se vetettek rájuk. A névtelen feljelentés azonban nem hagyta annyiban a dolgot. Amikor látta, hogy levelei hatás nélkül maradtak, bejelentette, hogy az összeesküvést a moszkvai egyetem tizenhét diákja kezdte s kívülök részes benne a troizki kolostor két szerzetese, az odesszai jogi iskola hét hallgatója és két szabasztolpi vasuti hivatalnok. Erre aztán mégis megmozdult a hivatalos apparátus s egy időre megszüntették azokat az intézkedéseket, melyek a cár utazását biztonsági szempontból megelőzni szokták. A vizsgálat azonban eredménytelen maradt. A feljelentést akkor kinyomozták és elcsukták s a vonal őrizetére hivatott katonák kiválgatását folytatták ott, ahol abba-hagyták.

Az összeesküvők, az eddigi vallomások szerint, szeptember 20-én húztak sorsot, hogy eldöntsék: ki hajtsa végre a gyülekezet ítéletét? A sors épp egy tengerészkapitányt jeltölte, akinek éppen most van a belügyminiszternél egy folyamodványa, amelyben állami hivatalt kér.

— **A hercegprímás kára.** *As* József, a hercegprímás kocsisa tegnap Esztergomból szénát hozott egy szekéren a fővárosba. A szekéren egy csomag is volt, amelyben a hercegprímás parádés kocsisának két bekece volt meg két prémes kucsója. A csomag valahogy leesett a szekérről s azóta nem találják. A csomag tartalma 700 koronát ér s a rendőrség most nyomozást indított annak kipuhatólására, hogy hova került a két bekecs meg a kucsma.

— **Halottak napja.** Az egyetemi ifjuság erősen készülődik halottak napjának megünneplésére. November 2-ikán reggel 9 óraker gyülekezik az ifjuság az egyetem aulájában, ahonnan az *Egyetemi Kör* gyszatyiolos zászlaja alatt kivonulnak a Kerepesi-uti temetőbe. A gyszmenet a Keoskeméti-után át a Muzzeum-körúton és Kerepesi-utón vonul ki a temetőbe. A müegyetem előtt csatalkozik a menethez a müegyetemi ifjuság, a Rottenbiller-után pedig az állatorvosi főiskola ifjusága. A temetőben a következő síroknál tartanak beszédet: *Kosuth* Lajos sírjánál *Benárd* Ágoston, *Forrány* Géza sírjánál *Kelly* András, *Arany* János sírjánál *Miklós* Elemér, *Balthány* Lajos sírjánál *Rambberger* Géza, *Czuczor* Gergely sírjánál *Szende* Károly, *Csányi* Lászlónál *ijabb Csiky* Kálmán. *Deák* Ferenc sírjánál *ijabb Mihály* Péter, az Egyetemi Kör elnöke. *Garay* János sírjánál *Bárdny* Géza, *Munkácsy* Mihály sírjánál *Vörösi* Károly, *Irányi* Dániel sírjánál *Reitky* Ferenc, *Kisfaludy* Károly sírjánál *Agner* Lajos, *Csiky* Gergely sírjánál *Samu* János, *Klapka* György sírjánál *Arkosy* Ferenc *Trefort* Ágost sírjánál *Bisoltka* Gábor, a vértanuk sírjánál *Hörvath* József, *Woroniecky* Micsisáv herceg sírjánál *Körpáti* Zoltán, *Vörösmarty* Mihály sírjánál *Buday* Ferenc és *Erkel* Sándor sírjánál *Engel* Sándor. Az *Egyetemi Kör* mundeigyik sírra koszortot tesz le.

— **Tífuszjárvány.** *Aradról* táviratozzák: *Kurticson* a tífusz járványosan pusztít; naponta 4—5 haláleset fordul elő. A hatósági intézkedéseket a román lakosság nem tartja be; lélo, hogy a veszedelem nagyobb mérvet ölt.

— **Életunt gazdálkodó.** *Debrecenből* táviratozzák: *Rohodi* János püspökladányi gazdálkodó betegsége miatt ma öngyilkossá lett.

Budapest, október 23.

— BUDAPESTI NAPLÓ. Október 31-én

uj előfizetés nyílik a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejár, méltóztatassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— **Személyi hírek.** *Hegeős* Sándor kereskedelemügyi miniszter jövő pénteken nem tart általános kiballgatást. — *Szabó* *Márich* László berlini osztrák-magyar nagykövet Bécsbe érkezett s legközelebb visszatér állomására, Berlinbe.

— **A király elutazása.** A király holnap, szerdán reggel hat óraker Gödöllőről külön udvari vonaton a fővárosba jön. Ő felsége csak holnap estig marad Budapesten s este nyolc óraker ismét visszautazik Gödöllőre. Végleges megállapodás szerint 27-én, szombaton utazik el ő felsége Gödöllőről Bécsbe.

— **A pápa beteg.** Késő éjjel jelent egy távirat *Rómából*, hogy a városban aggasztó hírek keringenek a pápa állapotáról. Azt beszélik unotúfélen, hogy a szentatya egész nap ágyban maradt, annyira rosszul érezte magát. A Vatikánban a tudakozódnak azt mondták, hogy a pápa álmatlanságban szenved s az éjszaka be sem hunyja szemét, azért töltötte ágyban az egész napot. *Lapponi* maga sem titkolja, hogy a szentatya erői hanyatlanak s a veszedelem nincs kizárva. A városban szerte beszélik, hogy a pápa környezete nagyon aggódik, mert a szentatya mindennap gyöngébb.

— **Frigyes főherceg a dunamenti községéért.** A tavasszal a Duna egész sorát lenyegette s parmentü községeknek. Polgárság, katonaság éjjel-nappal szakadatlanul a gáton dolgozott, hogy ne váljanak hajléktalanná ezek és ezek. A romboló elemmel való küzdelem gyszós napában azt tapasztalta *Frigyes* főherceg, hogy a katonaság mentő szolgálatát szabadban és sikeresebben végezhetné, ha a polgári hatósággal együtt működhetné. Most a főherceg mint az 5-ik számú hadtest parancsnoka a közös hadügyminiszterrel és a földművelésügyi miniszterrel egyetértően intézkedett, hogy a katonai segítésapatok gyorsan és célszerűen vétehothessenek igénybe. A főherceg kezdeményezésére Pozsony, Győr, Komárom, Esztergom városokat jelölték ki védelmi központokul. Kinevezették azokat a polgári tisztviselőket is, akiket a mentés munkálataiban a rendelkezés joga megillet. Melléjük egy-egy utasítást is rendeltek ki. Kinevezettek a pozsonyi szakaszra *Ervölly* Tivadar polgármester, *Klempa* Bertalan és a mosoni alispán *Szilárd* István főmérnök. A győri szakaszra *Zechmeister* Károly polgármester, *Ead* Endre és dr. *Károlyi* Antal alispánok, *Szilárd* István és *Pokorny* Károly főmérnökök. A komáromi szakaszra *Ghiczy* Dénes alispán, *Bíró* Elek műszaki tanácsos, *Sárkány* Ferenc, Komárom város rendőrkapitánya. Az esztergomi szakaszra *Wimmer* Imre polgármester és *Andrássy* János alispán.

— **Boltzár püspök jubileuma.** Esztergomból táviratozók: *Boltzár* József primási helynök holnap ünnepi püspökké szentelésének 25-ik évfordulóját. Ez alkalomból a primás hosszú levéllel üdvözölte Boltzár, mondván, hogy hosszú, aránytalan működése által szerzett kitünő érdemei aránytalanul lesznek a főegyházmegye évkönyveinek lapjaira bevésve és azokat nem a feledésnek átadni, sem elhomályosítani nem lesz lehetséges. Ma a vizvárosi nőzárda főnökje tisztelt néhány nővérrel és növendékkel, díszes albumban átadva az intézet fűzőletét. Ezután az egyházmegyei hivatal kereste föl gratulációjával *Walter Gyula* kanonok vezetése alatt. Holnap városi díszközgyűlés lesz, mire a főkapitány, a vármegye, a papság és a helyőrség üdvözlő a jubiléust.

— **Ünnepelt törvényszéki elnök.** A szolnoki törvényszék területén működő gyakorlati ügyvédek *Orley Béla* királyi törvényszéki elnök iránt érzett ragaszkodásuk és nagybecsülésük jelekül arcképét a törvényes díszterme számára megfestették. A képet, amely *Bihari Sándor* jeles alkotása, 22-ikén leplezték le. Jelen volt az ünnepelésen a hivatal vizsgálat céljából éppen Szolnokon időző *Herich Tóth János* budapesti kir. táblai tanácsos és dr. *Székely Ferenc* kir. ügyvéd is. Az ünnepelt érdemeit *Pólya Béla* szolnoki ügyvéd művelte.

— **Koburg Luiza Csanseben.** A francia arisztokrácia köreiből mostanság rejtjelmes históriáról beszélnek, amelynek, amint kislit, egy magas állású francia gavalier volt az első terjesztője. Erre vonatkozólag *Párisból* a következőket írják lapunknak:

Múlt év tavaszán a délfrancia *Cannesen* hírtelen bezártak egy elegáns divatkereskedést és a cégutaladnosok: két szép, előkelő nővér csöbbe került. A két hölgy, akinek származását mélyeségek titok fődte, annyi előkelőséget áruolt el, hogy arisztokrata vevőknek az volt az érzése, hogy a maguk rangjából való hölgyekkel van dolguk. Beszéltek arról is, hogy a két nővér, miután valami szerelmi história miatt menekülnie kellett a legmagasabb körökhöz tartozó szülei házából, idegen név alatt divatkereskedést nyitott. Rögton a katasztrófa után el is tűnt a városból a két hölgy. Senki se tudott rólok, míg nemrégiben egy a Koburg Luiza kisérétéhez tartozó ur *Cannese*-ben megjelent, hogy szenvedő urnője számára, aki különben gyakran tartózkodott ebben a dél-francia városban, alkalmas villát béreljen a jövő télre. Ettől az udvari urtól tudták meg, hogy a két érdekes nővér jó pénzért beleegyezett abba, hogy királyi vevőjük száműzetését megoszssa és hogy máris Koburg Luizánál tartózkodik. Nem éppen színekura a két hölgy állása, mert a világtól elzárt hercegasszony pipere-mániaja most nagyobb, mint valaha. Mihelyest *Lipót* király leánya tizenegy óraker délelőtt az első reggelit elköltötte, rögton „munkához” ül és vezetése alatt a két hölgy szab, varr, vág, átalakít, szétbont, tűz, diszít, stb. Utcai ruhák, kabátok, estélykosztümök, bluzok, kalapok stb., maradványai kacsérsága dicső korszakának, amikor évente 365 ruha készült számára. — hatalmas szekrényekben vannak elhelyezve a munkateremben. A legtöbb darabot, amely mind a legelőkelőbb párisi, londoni, bécsi divatházakból való, már vagy háromszor alakították át ezek a fáradságot nem ismerő szabónők, úgy, ahogyan éppen a legutolsó divat kívánja. Három varróegyp működik állandán. Azonfelül különféle szabász-asztalok és tűkrök vannak a munkateremben. Lázás sietséggel forgatja Koburg Luiza a tűt, az ollót és a mértékét... A ruha-mánia áldozata!

— **A Figaro Budapestről.** Abból az alkalomból, hogy a párisi kiállítás jürye *Budapest főváros* a Grand Prixvel tüntette ki, a *Figaro* hosszú lelkes cikket irt a magyar fővárosról, rokonszenves elismeréssel dicsérve pompás iekvését, páratlan emelkedését, intézményeit és világvárosias építkezését.

A *Davenay* tollából eredő vezércikk tisztelettel említi *Halmos János* polgármestert, mint aki nagy igyekezettel, izléssel és gondnal dolgozott Budapest kiállításán, amelyet — mint a cikk hangsúlyozza — mindenki megbánult; valóóságos elragadtatás hangján említi meg Budapest világvárosias voltát, remek iekvését, ritka győgyerejű melegforrásait; boldognak mondja a budapesti embert, kinek oly pompás közlekedési eszköze van a várost kerestül-kasul hálózó villamosokban, amilyen Európa semmilyen más városbeljének nincs. A magyar ipart és kereskedelmet dicsőró cikk továbbá nem győzi eléggé hangsúlyozni, hogy az idegen a magyar fővárosban a legtekintélyesebb nyugoti kulturára akad, a szállókban az utas bármelyik kulturyeiben beszélhet és mindig mérsékelt árrakkal találkozik. Leírja még a magyar nemzeti muzeumot, a magyar királyi operát, a színházakat, és elismeréssel adózik Budapest architektúrájának. A Margit-szigetet igazi paradicsomnak, a Mátyás-templomot építészeti remeknek tarja a *Figaro*, a budai vár restói iekvése fölött nem győz eléggé bámulatának ki-ejezést adni és azzal végzi, hogy a dunaparu üstölgő gyárkérmények az éjjel-nappal lármázó kocsiközlekedés, a folyton nyugzó emberáradat, a villamosok csilingelése igazi metropolis benyomását teszi Budapestet az idegenre.

A *Figaronak* ez a rokonszenves cikke is egyik jelensége annak az örvedetes ténynek, hogy Magyarországnak a párisi kiállításban való részvétele nagy

mértékben hozzájárult a hazai viszonyok igazságos megítéléséhez. E tekintetben nagy érdem illeti *Boros Samut*-ot, a magyar kormánybiztosság sajtóíró-erensét, aki ritka agilitással és lelkesedéssel fáradozik azon, hogy a francia újságok híven és a kellő alaposággal legyenek informálva nemcsak a kiállításban bemutatott tárgyakról, de általában Magyarországnak politikai, kulturális és gazdasági viszonyairól is. Az ő fáradságtalan utánjárásának és buzgalmánának köszönhető, hogy a legtekintélyesebb francia lapok, sőt más külföldi újságok is oly gyakran részletesen és behatóan foglalkoztak hazánkkal, iparával és művészetével azzal a tárgyilagossággal és rokonszenves elismeréssel, amelyet a külföldi sajtóban azelőtt, sajnos, nagyon ritkán találtak föl. *Boros Samunak* lelkes agilitása bizonyára hozzájárult ahhoz is, hogy most a párisi sajtó egyik leghatalmasabb organumában, a *Figaro*-ban egy nemeshangú cikk jelent meg a mi Budapestünkről. Kétszeresen érdem és kétszeresen örvedetes ez ma, amikor az illetékes kormánykörökben is, a városházán is, módokat keresnek Budapest idegenforgalmának emelésére.

— **Dankó Pista az oláhok között.** Abban a cikkben, amiben ez az újság tegnap a Blaháné dicsőségének áldozott, az volt mondva a többek között, hogy a nemzet csalóánya lenne az egyetlen eléggé nagy hatalom ahhoz, hogy meghódítsa számunkra a nemzetiségeket nótával. Érdekes az, hogy éppen ma vesszük a hírt annak, hogy a hódítás munkája már meg is kezdődött és pedig a nótával. *Dankó Pista* határozta rá magát arra, hogy lemegy a dalaival az oláhok közé s ezen az ellenséges területen, amelyen éppen a nóta miatt sok a konfliktus, megmutatja, hogy meg kell hajolni a magyar nóta előtt annak is, aki máskülönből elvből nem hajlandó megbecsülni bennünket. A hangversenykörut csakugyan eredményes is, ki kell verekednie a társaságnak mindenütt az elismerést, a legszebb *Dankó-nóták* kell a harezba vinni, de a háboruszkodásnak mindenütt kapituláció a vége. A nóta győz az idegenkedés felett. Azonban, mint minden háboruban, ehhez a hadviseléshez is pénz és pénz és pénz kell a nótákon kívül, ebből pedig *Dankó Pistának* nem sok jutott. Annyi se, hogy a deficités előadásokra rá tudjon fizetni s ilyenformán könnyen megeshetik, hogy egy szép napon a nélkül, hogy igazán vége lenne, bevergődik a háboru a munició fogyatékossága miatt. Egy kis állami segítséget kellene adni *Dankó Pistának*. Ezt mondja legújabbán Szolnok-Doboka megye főispánja, báró *Bornemisza Károly* is, aki egy hivatalos bizonyítványban nagy elismeréssel ír arról a kulturális akcióról, amit *Dankó Pista* a nemzetiségi megye területén kifejtett.

— **Egyházkerületi közgyűlés.** A dunamelléki evangélikus református egyházkerület ma folytatta tanácskozását *Szász Károly* püspök és *Szilágyi Dezső* elnöke alatt. Az ülésen megjelent *Tisza Kalmán*, továbbá *Hegedűs Sándor*, *Cseh Ervin*, *Darányi Ignác* miniszterek.

Először is a theologiai választmány jelentését hallgatták meg s aztán a segédlelkészek elhelyezéséről szóló jelentést vette tudomásul a közgyűlés.

A halasi gimnázium régóta kisérő ügyéről *Nagy Dezső* terelált. A halasi gimnázium régi épülete már sehogsem felelt meg a követelményeknek. Gimnáziumot kellett építeni s a város erre a célra át is engedte a régi temető helyét, sőt kilátásba helyezett 20.000 forint segítséget is. Az első tervezet szerint szükséges volt 20.000 forint. A kormány adott 25.000 forintot, adományokból is egybegyűlt 12.000 forintot de a város segítsége elmaradt. Pénzt kellett tehát teremteni. Az állam adott még 25.000 forintot ekkor, de ez is kevés volt. Ekkor a halasi takarékpénztártól 40.000 forintot, más privátemberektől s alapítványoktól pedig szintén nagyobb összegeket vettek kölcsön. Az építést befejezték s kiderült, hogy az új gimnázium 149.000 forintba került. A panasz az, hogy a gimnázium építése elejétől végig törvénytelenségek sorozata. Nevezetesen: az egyháztanács határozata nem teresztette közgyűlés elől. Részletes fedezet, költségvetés nem volt, mind csak reménybeli jövedelem. A kölcsönpengék felvételére nem volt határozat stb. Az adósságok fedezésére kivettek hazai szálalékos egyházi pótdótt. A halasi nép között nagy lett ezért az elkeseredés amely utóból nyílt háborúsbán tört ki. Nagy tömegben lármázták a városháza előtt, — úgy, hogy a polgármester kénytelen volt velük győzőkönyvet felvenni. Ebben a zajongók kijelentették, hogy az új adókievítés törvénytelenség tarták és fizetni nem akarják. Erre elhatározta az egyháztanács a kényszer utján való behajtást, amhez a miniszter is megadta az engedélyt. Az egyházközösség végrehajtott fogadott és zálogott. Időközben azonban a miniszter 1898 januárjában felfüggesztette az adóvégrehajtatás aratás utárra, mert a halasi nép erősen szociálistikus, sőt anarchikus hajlamu. Aratás után aztán újra meg akarták kezdeni az adóbehajtást. Csakugy ekkor újabb nehézségek merültek fel, mert a záloglott hitelket árverezni. A tavalyi egyházkerületi közgyűlés az ügy megvizsgálására bizottságot küldött ki, amelynek jelentését ma terjesztette elő az előadó. A bizottság alapos vizsgálatot tartott ez ügyben s a tapasztalt szabálytalanságokat megtörli intézkedésekről indítványt nem tesz. A bizottság a kibontakozásnak azt a módját ajánlotta, hogy a terheket osszák

fel hosszabb időre és kisebb összegekre, hogy kötelezettségeiknek lelkiismeretesen eleget tehessenek. A közgyűlés a jelentést és indítványt helyesléssel fogadta, a község egyházi vezetősége pedig megígérte, hogy a kibontakozás és a békesség érdekében minden lehető meg fog tenni.

— **A tűz áldozata.** *Szatmári Miklós* debreceni vincerellé bázát a múlt éjjel ismeretlen tettesek felgyújtották. A ház leégett és benne égett *Szatmári neje* is. A férj súlyos égési sebeket kapott.

— **Akik Krügernek ünneplik.** Nagy a riadalom Angliában, mivelhogy az egyesült királyságok egyike, a leigázott, éhező Irland *jelentékeny ünneplésben fogja részvételi Krüger*, mihelyt Európa partját éri. Erin fia ma is adóz gyűlöletet éreznek az angolok iránt s bár tavaly Dublin városa nagy ünneppéggel fogadta *Viktória* királynőt, a gyűlölet lángja nem lohadt. Eppen Dublin városa úti areul az angolokat, mert elhatározta, hogy Transvaal elnökét lényes ovációban részesíti. *Michel Davitt* volt képviselő már közébe is teszi a lapokban annak a fölíratnak szövegét, amelyet az ír nemzet nevében *Krügernek* át fog nyújtani. A fölíratban újra magasra csap az angolellenes gyűlölet lángja, akárcsak a nagy éhség vagy *Parnell* idejében. A gyűjtő szavu felirat így szól:

Krüger Pál ó excellenciájának, a Dél-Afrikai Közlétársaság elnökének!

Nagyrabecsült férfiú! Önnek Hollandiában való jelenése megadja az alkalmat, hogy Európa népei megnyilváníthassák azt a régen visszafojtott szimpátiát, melyet az ön köztársasága iránt éreznek. A szimpátia főképp annak a szabadsággért való hősiesség küzdelemnek szól, melyet önök a *brutális támadás ellen* folytattak. Ebben a rokonszenvenyvitásban ma is részt akarunk venni, mi, akik olyan szerencsétlenek vagyunk, hogy szintén az angol kormány uralma alatt kell élnünk. Az a körülmény, hogy az új választás alkalmából 21 képviselővel szemben 22-re emelkedett az ellenzék száma, mely hadat üzent az önök ellen háborút viselő miniszteriumnak, bizonyítja, hogy az ír nép zöme önökkel érez.

Annál inkább is kifejezést kell adnunk ennek az érzésnek, mert sajnós, sok földünk az elhuyomok zsoldosul szegődött.

Majd a boer győzelmeket írja le, továbbá azt a fokozódó érdeklődést, amelyvel a világ a boer szabadságharcot kísérte, aztán így folytatja:

Anglia millió és millió szorgalmas lakosának sohasem lesz előnyére az, ha az ön köztársaságai időleges leigázásának búne nyomasztó hatással lesz a jelkére és a jövőben mint egy nemzeti szemrehányás lebeg majd folyton a szemé előtt. Egy és egy negyed század előtt Anglia egy másik köztársaság ellen viselt háborút és most az angol faj legjava elismeri, hogy ugy reá, mint a világra nézve üdvös volt, hogy Anglia legyőzött.

A csapatok főlénye és a segélyforrások melyek a világ egyik leggazdagabb nemzetének rendelkezésére állnak, végre is győzedelmeskedtek önök felett.

Ez a nemzet a szegény, az önök a dicsőség!

Ambár jelenleg önök a legyőzöttek, az igazság mégis az önök oldalán van, önök az igazi győztesek és mint ilyenek fognak önök élni a történelem lapjain.

A feliratot ír és hollandai nyelven fogják felolvasni *Krüger* előtt, aztán egész Hollandiában plakátirozni fogják.

— **Japánok tanulmányuton.** A keleti népek közül akik eláradnak Európába világot látni, tagadhatalanul a japánt kell legkomolyabban venni. Sőt egészen komolyan. Japán képviselői csakugyan civilizációért jönnek el messze hazájukból. Most is járja Európát egy társaságuk, *Kamei E.*, a japán államtanács elnöke, *Inouye J.*, a belügyminiszter és *Ikele Y.* tokiói egyetemi tanár. A párisi kiállítással végeztek s hazatérő utjukban hozták is elkerültek Most Budapest vanunk s itt is nyitott szemmel járnak, kelnek, hogy hazánk érdekében okuljanak, főként az egyetemi élet dolgában. Délelőtt megátogatták az egyetemet, ahol a joghallgatók tudományos egyesülete nevében *Marschan* elnök fogadta őket *Gönczy* alelnökkel és *Királyfi* másodtitkárral. A helyiségeket megnevezte a földrajzi intézetbe látogattak el. Ott *Cholnoky* Jenő tanár fogadta őket, s különféle füzetekkel kedveskedett nekik. A jogkari dekanátus s a kvestúra után az Egyetemi Körbe látogattak el. Ott a vendégterető ifjuság meglepetéssel szolgált a rokonszenves idegeneknek. Össze gyűltek *Kossuth Lajos* arcképe alá, s elénekeltek lelkes hévvel a *Kossuth-nótát*. A japánok aztán elismerőleg nyilatkozva a tapasztalatról, a Nemzeti Muzeumba hajtottak.

— **Robbanás a párisi kiállításon.** *Párisból* táviratozzák, hogy a kiállítás gázmotor-osztályában tegnap este gázkiömlés folytán nagy robbanás volt, amely a padló egy részét kiszakította. Ott látogató megsérült.

— **Föltámadunk!** A temetők kapuja vizsgálata eddig a szenvedőket ezzel az igével. Es imádságokban kialakult a tulvilági boldogságról szóló ige tartalma: a békeséges mezőkön való találkozás, az emberi gyarlóságoktól és állati szenvedélyektől mentes új élet. Föltámadunk! — rebegték a hívők. Most a tudomány is a hívők után akar indulni. Halottakat akar föltámasztani az orvosi tudomány. A kísérletek komoly apparátussal történtek meg és így a skeptikus világ ismét szemközt áll a tudomány szemfényvesztőivel, mint valamikor régen szemközt állott az alkímistákkal, akik az arany csinálásának titkába ölték pénzüket, idejüket és erejüket. Am az aranyalók munkáját mohóbb vágyakozással leste a kapzsásig, mint a párisi orvosoké, akik föl akarják támasztani a halottakat. Először kloroformmal megmérgezett kutyákat hoztak életre a párisi orvosok; feltárták a szív burkát s addig masszírozták a szívet, míg a vérkeringés újra megindult. A két párisi orvos, dr. Tuffier és dr. Hallion most ugyanezt emberen is megpróbálták. A kísérletet egy huszonnégy éves fiatal emberen hajtották végre, aki egy műtét után negyednapra hirtelen meghalt. Miután a mesterséges élesztési kísérletek semmi eredményre se vezettek, megnyitották a halott mellkasát és elkezdték a szívet dörszólni. Vagy hatvan-hetven dörszolás után a szív elkezdett összehúzódni és pár perc múlva a halott kinyitotta a szemét. Az orvost is megismerte, de az új élet nem tartott sokáig, pár pillanat múlva a szív ismét abahagyta a működését. Újabb dörszölésre aztán megint megindult a szív munkája, de az eredmény most is csak pár percig tartott. A halottat nem lehetett új életre támasztani, de — mint a boncolásnál kitudt — csak azért, mert a tüdővér ében nagymennyiségű aludt vér volt, holott, ha mindjárt a halál után kezdték volna az élesztési kísérletet, tehát akkor, amikor még a vér nem aludhatott meg, az eljárás — mint a kísérletező orvosok állítják — eredmény lett volna. Ilyen eredmény után igen valószínű, hogy a kísérletezők megismélik a föltámasztást. A pozitív alapon álló tudás persze hitetlenül rázza a fejt. Bizonyára méltán. Am a hívők, legyenek bármilyen kevesen is, reménység-gel tekintenek majd a párisi mérész doktorokra. Az aranyesimálást a kapzsásig várta, a föltámasztást a szenvedés és a vigasztalhatatlanság. Keservebb is lesz ez a mostani csalódás. Jó dolog tehát a föltámasztás kísérleteivel szemközt a tökéletes hitlenség.

— **Politikai hullászatitkok.** Berlinből táviratkozza tudósítók, hogy a Lipcésben megjelenő *Volkszeitung*, mely tudvalevően szociál-demokrata irányú, érdekes leleplezéseket közöl, amelyek egész Németországban nagy feltűnést keltenek. A közlemény szerint a német birodalom belügyi hivatala 1893 nyarán felszólította a német iparosok központi szövetségét, hogy gyűjtsön pénzt és maga is áldozzon a fogház-törvényjavaslat mellett való agitálás céljából. A lipcsei lap reprodukál is egy levelet, amelyet állítólag a belügyminisztériumban írtak. A lipcsei *Volkszeitung* megjegyzi, hogy el van készülve a cáfolatra, de mégis fenntartja hírét. Politikai körökben érdeklődéssel várják *Posadowsky* nyilatkozatát.

— **A nevelők Mártha-egyesülete.** Ebben a pár sorban arról van szó, a mi nem létezik. Egy olyan egyesületről, amely ingyen vagy legalább is minimális pénzzel közvetítse a nevelők és azok között a helyszerezést, akik nevelőnőket keresnek. Ma úgy áll a dolog, hogy azoknak a szegény lányoknak, akik nevelőnők akarnak lenni, uzsorásai a helyszerezők. Hitegetik folyton, új és új díjakat zsarolnak ki tőlük és akkor is még nagyon kétséges az, hogy álláshoz juttatják-e, ha már elszedték minden pénzét. A eselések elhelyezéséről a Mártha-egyesület gondoskodik, az ipari munkásoknak — amennyiben lehetséges — az állami munkaközvetítő intézet szerez munkát, de a nevelőnőkről nem gondoskodik senki. Teljesen ki vannak szolgáltatva az ő külön helyszerezőiknek, akik pedig nem tartoznak a leg-szolidabb üzletemberek közé. Jó volna, ha kezébe venné valami jótékony egyesület stb. az ügyet és azzal lenne még jótékonyabb, hogy megmenetene egy esonó szegény, jobb sorsra érdemes nőt attól, hogy kifoszszák a lelketlen emberek.

— **Házasság.** *Harmathy* Lóránt belügyminiszeri segédfogalmazó október 27-ikén szombaton déli egy órakor tartja esküvőjét *Bursics* Anna kisasszonnyal. *Bursics* Antal déli vasuti felügyelő, budapesti állomás főnök leányával a Fazekas-téri református templomban.

Neuhaus Zoltán, a Párisi Nagy Aruház főkönyvelője Budapesten, eljegyezte *Jacovits* Irén kisasszonyt Bécstől.

Jónás Arthur budapesti kereskedő eljegyezte *Wainberger* Ilona kisasszonyt Kiskvárdán.

Halász Ignác Kis-Cellből eljegyezte *Hirsch* Irén kisasszonyt Sárvárról.

— **A néppárt Csikben.** Jelentették már, hogy kicsoda kudarc érte a néppárt csikmegei akcióját. A néppárt vándor apostolai *Gyórfy* Gyula kerületében is reméltek híveket szerezni és azért több községben népgyűlést hívtak össze, de hamar meg kellett győződniük, hogy a csiki székely nép közt nincs keresni valójuk. *Csik-Szent-Mártonban* olyan zajos volt a népgyűlésük, hogy *Molnár* János apát is letett arról a reményről, hogy ott valaha néppárti jelölt megpróbálkozhatnék. A mikor *Zichy* Aladár megjelent az emelvényen, a több száz főre menő székelység egy része — Le a néppártat! Éljen *Gyórfy* Gyula! kiáltásban tört ki. Gróf *Zichy* Aladár perecekig állott az emelvényen a nélkül, hogy beszélni tudott volna.

Molnár János ellen még jobban zugott a nép. Voltak egyesek, akik a néppártnak fogják pártját. A székelyek azonban a szentmártoni községi biróval élőkön a szónokokat nem engedték beszélni. Erre az emelvényt bevitték a plébánia udvarára. *Molnár* János és társai az izgatottságtól remegve a szolgabíróra arra hívták fel, hogy a zajongókat tiltsa ki az udvarból. A szolgabíró erre kijelentette, hogy már az is koncepció, hogy beleegyeznek a gyűlés színhelyének megváltoztatásába, a népet azonban nem zárhatja el, mert az elkeseredett dühében a kaput betörné s baj lenne, amit neki kötelessége kikerülnie. Erre az egész nép a plébánia udvarára tödült s itt játszódtak le a legrendkívülőbb dialógusok.

Boga Bálint a község birája egy zömök, tipikus székely állt a nép élére, amely folyton éljenzte *Gyórfy*-t s barátjára támaszkodva, így kiállott az emelvényen álló *Molnár* Jánosra:

— *A pap a templomba való!*

Erre a helybeli papok rohantak elő s izgalmas szóváltásba keveredtek a biróval s a néppel:

— Ez a plébánia udvara, itt ne zajongjanak!

Boga Bálint: *Ez is a mi területünk, itt én vagyok a patronus!*

Egy pap: *Maga?*

Boga Bálint: *Nem én, hanem mi! Mienk a föld, mienk a ház, a község, itt a község a patronus. Itt nem türjük meg a néppártot. Itt nem beszélnek. A székelyt nem lehet elbűntani!*

E közben állandóan zugott *Gyórfy* életése és *Le a néppártat!* kiáltás.

Gróf *Zichy* Aladár a biró felé ment és kérlelte, engedje, hogy a szónokok beszélhessenek s aztán ítélt: *Kedves biró ur — ugymond — én megmagyarázom, mit akarunk.*

Boga biró erre harsány hangon így felelt: *Az ur nekünk ne magyarázzon semmit, hanem feleljen arra, miért jöttek ide? Mi tiszteljük az urakat, de itt nem beszélnek. Itt konkolyt nem hintenek. Nekünk van egy városunkbeli jó katolikus képviselőnk, mi másból nem kérünk. Menjen a néppárt másfelé, itt nem beszél, le vele. S botjával a földre ütött.*

A szónokok egymást váltották fel az emelvényen, de egyik se beszélhetett.

Kálmán Károly erre mindent megkísérelt, hogy a népet hallgatásra, vagy éljenzésre bírja. Eljenczte a hazát, a királyt, a székelyeket, mindhiába. A nép ordította:

— *Le vele! Le vele!*

Ekkor két székely legény az emelvény felé közeledett és föl akarták borítani az emelvényt. A biró visszatartotta őket s kivezette az udvarból e szavakkal:

— Itt részeg emberekre nincs szükség! Menjetek haza!

A helybeli papok a kudarc felett való dühükben újra rátámadtak a népre és szidalmazták:

A biró s a népből többen erre ezt kiáltották:

— *Vigyázzon a csiki pap a becsületre! Mi jó katolikusok vagyunk és maradunk, de a papot csak a templomban türjük meg.*

Ekkor már a helyzet súlyossá vált. A székelyek megfenyegették a papokat, akik erre meghökkenve visszavonultak *Kálmán* Károly végre elkezdte a *Szózatot* énekelni. A székelyek nem énekeltek vele, hanem tovább éljenzték *Gyórfy* Gyulát. Közül másfél óráig tartott ez. A néppárti szónokok buszszor is belefogtak a beszédbe — hiába: a székelyek lehurrogták őket.

— *Nem türjük! Itt nem beszélnek! Ki velük! Reggelig itt maradunk!*

Végül is gróf *Zichy* Aladár bezárta a gyűlést, mire a nép éljenzeve szétszórt.

Este pedig valamennyien elmentek a Majláth püspök rendelte vesernyékra a templomkba, melyeknek kivilágított ablakain át hangzott az est esőndjében az ének:

— Boldogasszony anyánk, Régi nagy patronánk . . .

— **Santa Lucia.** Néha kegyetlen a mérnök-tudomány: megrendszabályozza rideg léniájával a költészet föltszentelt helyeket s belepréseli a városrendezés sablonjába a természetformálta gyönyörű tájkepeket. Gyakran semmi értéke sincs a cirkalom- és lénia-embereknek az ősi patina és a festői rendezetlenség iránt. Nálunk nemrégiben tönkretették a mérnökök a Dunapartot, messzi délen, Nápolyban pedig valóságos szentségtörő munkát végeztek: betemetik a Santa Lucia kis öblét, kőpartot építenek rá s korzová alakítják, amely talán lesz olyan kiszabottan szép, mint szomszédja, a Villa Reale, de örökre elveszti festői életét, költői hangulatát. A Santa Lucia olyan molo-terület lesz, mint a többi, kávéházak fognak ott egymás mellé sorakozni s fáradt idegenek olvassák majd ott a Tagblatokat. Oh, mely más volt a Santa Lucia élete mindez ideig! Szabadon sürgött azurkék vizen erre fehér, piros, zöld bárka, barna legények és fehérhajú öregek himbálóztak benne, megvesztegető charme-mal hívogatta egy tengeri sétára a Castel Nuovo vagy a Posillipo partja vagy tul Torre del Greco felé. A parton pedig osztrigafaruk kinalgatták válogatott csemegéiket, kivénült halászbemberek pedig odatergették a tenger csillagait. Mennyi nóta hangzott ott fel egykoron, minő jókedv élte önfeléd életét! Ott, ebben a búbiás környezetben született meg az a nápolyi nóta, amelyet világgá vittek s szerte énekelnek mindenfelé ma is:

Sul mare lucia
L'astro d'argento,
Placid' è l'onda.
Prosper' il vento;
Venit' all' agile
Barchetta mia . . .
Santa Lucia!
Santa Lucia!

Vége a dalos életnek, a Santa Lucia nincs többé, áldozata lett egy modern szörnyetegnek: az akadémiikus városrendezésnek. Boldogok, akik még a régi mivoltában látták Nápoly legfestőbb tengerpartját. Akik csak ezután mennek oda le Vezuv-nézni, sehoggy sem fogják megérteni, hogy irhattak egykoron színes verseket erről a darab kőpartról, miért foglalták muzsikába a hangulatot, amely az új kávéházak frakkos pinecérei körében immár sehoggy sem található fel Nápoly legpatinásabb, leggyönyörűbb pontján . . .

— **Balázs Kálmán hagyatéka.** A cigányprimás, aki végighegedül egy életet, szegényen hal meg kincsekben amelyeket életében pazarol szórt feléje a mulatozó világ. Így halt meg *Balázs* Kálmán, a híres primás is, akinek hagyatékában kincsek helyett sok érdekes, nagyobbrészt kiadatlan zeneművet találunk. A zeneművek közt számos, saját szerzeményű darab van, amit *Balázs* Kálmán maga tett le papírra, természetesen cigányos modorban. Legérdekesebb a hagyatékban *Mascagninak*, a *Paraszt-becsület* nagynevű szerzőjének eredeti kézírata, mely érdekes módon került *Balázs* birtokába. 1881-ben a francia írók, *Lesseps* Ferdinánd és társai, fővárosunkban időztek s a Margitszigeten nagy lakomát rendeztek a tiszteletükre. *Balázs* Kálmánt hívták meg megszólalni az ebédhez; *Balázs* megtudta, hogy *Mascagni* is az írók között van s magyar nótákat de különösen operai-részleteket játszott oly szépen, hogy ebéd után *Mascagni* egy ötvenest csuszlatot a kezébe. *Balázs* szabadkozott és nem fogadta el, hanem tolmács utján kérte a mestert, írjon neki egy csárdást. Ezt persze az olasz mester nem tehette meg, hanem küldött egy fülbemászó keringőt, amit *Balázs* játszott is és a kéziratot haláláig megőrizte. Érdekesek a 60-as évek híres cigánykarmesterének, *Ellenbogen* Adolf zeneszerzőnek eredeti kézírás hangjegyei a *Kol Nidre* zsidó dairól, mint a fölirat mondja: *Az izraelitáknak imája a kiengesztelő nap éjszakán, magyar népzeneire alkalmazta Ellenbogen Adolf.* Megtalálták a híres *Boka kesergő*-nek jolytatását, a bus ábrándot, melyet *Boka* Károly a biharmegyei nábobnak *Csernovits* Péternek a birtokán, Mácsán írt 1846-ban. Ugyancsak *Bokától* van a *Rákóczy Ferenc kesergője* is, egy eredeti bus ábránd. Továbbá a híres *Ujvárosi nóta*, melyet *Balázs* Kálmán mint a debreceni konvenció városi zenekar igazgatója írt apósa, *Boka* Károly halála alkalmából, 1860-ban. Érdekes még az *Ave Mária* egyházi ének cigányos megzenésítése is. Ezenkívül 1848-tól kezdve összesen 65 különböző bál bálaanyának írt alkalmi csárdást is találtak a híres cigányprimás hagyatékában.

— **Meggyilkolt tanyászga.** Debrecen határában 17-én halva találták *Szilágyi* István oudódi tanyász-gazdát. A gyilkost *Tóth* János csáthi napszámos személyében Miskolcon elfogták. Tettét beismerte s azt is bevallotta, hogy *Szilágyitól* 40 koronát rabolt el.

RESZLETRE!

Férfi-fehérművek és uri divatúruk. **Részletfizetésre kaphatók** férfi-íngek, alsó-nadrágok, keztvýk, tóli alsó ruhák, zsebkendők stb. a **Belvárosi koronás áruházbán IV., Károly-körut 22.**

— **Buller mentegetőzése.** Buller tábornok, aki a délafrikai harctéren kénytelen volt átadni a főparancsnokságot Roberts lordnak, Natalban diszkardot kapott. Ezt az alkalmat arra használta fel, hogy mentegesse magát balsikereiért. A *Daily Mail* közli az érdekes beszédét, amelyben Buller részletesen kiterjeszkedik annak a helyzetnek a vizsgálatára, amikor tavaly októberben lekevert Dél-Afrikába, Fokvárosba. Mafeking és Kimberley meg volt szállva, Oranje felé a két főt, szintegy Ladysmith, a reá nézve oly végzetes Ladysmith a Tugelával hasonló sors előtt állott. Es ilyen körülmények között még az a malőr is volt, hogy hét álló hét előtt nem remélhette hadserégének a megérkezését. Végre harcolhatott. Es akkor minden hadvezéři ténykedését kegyetlenül lekritizálták. Mélabusan panaszkodik a szigorú bírálat ellen.

— Azt vetették a szememre — mondja többek között — hogy az ellenséggel diktáltam magamnak a stratégiámat, hogy képtelen voltam terveim végrehajtására, amelyeket Angolországból való elutazásom előtt készítettem. Csakhogy nem közölték velem a valódi helyzetet és a viszonyok utazásom alatt teljesen megváltoztak.

Elismeréssel emlékezik meg Sir Evelyn Woodról, aki ezzel szemben táviratban közölte azokat a nehézségeket, amelyek rá várokoznak és még azt is kérte, hogy alatta szolgálhasson. Nagyon sajnálja, hogy szaván nem fogta. Csakhamar belátta, hogy vesztett ügye van Natalban, megsejtette, hogy ha nem sikerül fölmentenie Ladysmithet, az főparancsnokságába kerülhet.

— Ide jöttem, — fejezte be beszédét — hogy mindent elküvessek a győzelemért, s ezt meg is tettem. Azt hiszem, gyávaság lett volna, ha sir Evelyn Woodot lejönni engedem, hogy a kockázatot magára vegye. Ide jöttem, s első kísérletem, hogy Ladysmithet felszabadítsam, nem sikerült. Elvesztettem Dél-Afrikában a főparancsnokságot és úgy gondolom, méltán. Feladatot tüztem ki magamnak és meg kellett oldanom. Boldog vagyok, hogy idejöhöttem, mert ezzel alkalomhoz jutottam, hogy a legvitézőbb hadseréggel egyesüljek, amilyenek a vezetéséhez tábornoknak valaha szerencséje volt.

Szóval, Buller szerény és udvarias.

— **Elfogott rablógylkos.** Az onódi gylkos, aki Szilágyi István gazdát egy hét előtt megölte, mint Debrecenből táviratozzák, tegnap elfogták. Szilágyi holttestét a gylkosság után három nappal találták meg a tanyán a szénaboglyában. Fejszével verték agyon s miután észtek tőle minden értékes dolgot, a gylkos elmenekült. A gylkosságot a tett után csak három napra fedték fel, így a tettesnek ideje volt elmenekülni. A debreceni rendőrség bűnügyi osztálya nagy eréllyel folytatta a nyomozást. A bűnös személyleírását sikerült megkeríteni, amelynek nyomán megállapították, hogy a bűnös Kis-Tóth János napszamos-ember. Elfogatására Szécs Lajos biztos volt kiküldve, aki előbb Mező-Csáthon, majd Miskolcon nyomozta. A nyomozás eredményes volt. Kis-Tóth János tegnap délelőtt Miskolcon kézrekerült s ma már a miskolci törvényszék börtönében ül.

— **Muzaffer ed Din — Patti Adelinának.** Patti Adalina emlékkönyvébe mindenki irt néhány sort, akit bármely tehetsége, állása, vagy születése méltóvá tett erre a megtiszteltetésre. Koronás fők is nagyszámúval fejezték ki benne elismerésüket Patti Adelinának, már csak épp Muzaffer ed Din, a persá sah hiányzott. A nyáron, Trouvilleban beirt egy mondatot az emlékkönyvébe. Perzsául irt ennyit:

— *A zene igen szép dolog.*

Kevesebb rajongással senki sem irt a Patti Adalina emlékkönyvébe.

— **Halálozás.** Wildmann Rezsőt, a Budapesti ismert művész-ügnököt sulyos csapás érte. Neje, született Wildmann Julánna 44 éves korában, boldog házasságának 25-ik évében, hosszas szenvedés után meghalt. A megboldogult urnó hült tetemeit est-törökön délelőtti 10 órakor fogják a gyászházból (VII. Akácia-utca 54. sz. a.) a központi izraelita temetőben örök nyugalomra helyezni.

— **Elfogott betörőbanda.** A múlt hónapban s október elején egymást érték Ujpesten a betörések lopások. A rendőrségnek hosszas nyomozás után sikerült a betörőket kézrekeríteni. A társaság tagjai Lehmann János, Szabó Sándor, Puchli István és fivére József, továbbá Furenda Pál, Takács-Tóth István és Ujmor Erzsébet. Ez az asszony volt a banda orgazdája, a többi pedig egytől-egyig a főváros területéről kitiltott csavargó. A rendőrségnek csupán Lehmann Jánost, Szabó Sándort meg az orgazdát kellett csak kézrekerítenie, mert Puchli István hatóság elleni erőszak miatt időközben már az ügyészséghez került, fivére József pedig, Furenda Pál és Tóth István társaságában a toloncházban ülnek, ahol a fővárosba való tiltott visszatérés miatt vannak elzárva. Ha lelik kihágási büntetésüket, az ügyészséghez kerülnek ők is.

— **A Folles Caprice** legközelebb megnyitja pompás berendezésű télikertjét, mely az első emeleten az összes helyiségeket elfoglalja. A földszinti helyiségekkel széles lépcső köti össze a remek télikertet, de közvetlenül az utcáról is lesz feljárata, melyen át belépti díj nélkül látogatható. Az egész pompás berendezés nagyvárosi jellegű és a szórakozást

kereső közönségnek bizonyára kedveno tartózkodási helye lesz.

— **A Somossy-mulatóban** nap-nap után zsufolt ház gyönyörködik a híres *Labunzkaya* pazarszép táncprodukcióiban. Ma Jókai Mór is végignézte őket. *Labunzkaya* még csak pár napig marad a Somossy-mulató vendége.

(x) **Ha öszül a haja,** használja a *Stella*-vizet, mely nem fest, hanem a haj eredeti színét adja vissza. Üvegje 2 korona *Zoltán B.* gyógyszerárban, Budapest, Sétány-utca és Szabadság-tér sarkán.

(x) **Lukács Vilmos** bankházából, Budapest, V., Fűrdő-utca 10. sz. a., vegyenek osztálysorsjegyeket. $\frac{1}{4}$ a 12 kor., $\frac{1}{2}$ a 6 kor., $\frac{1}{4}$ a 3 kor., $\frac{1}{2}$ a 1.50 kor. portómentesen.

(x) **Kérjünk mindenütt Emke-gyujtót!**

(x) **Honi ipar.** Ajánlom általánosán ismert, saját gyártmányú posztó *bokabédőmet* (gamasni). Kapható drapp, oliv, szürke, bronz és fekete színben. Párja 1 forint 10 krajcár. Hölgyeknek térdmagasság, párja 2 forint 75 krajcár. *Kertész Pál* divatruházában, Kerepesi-út 44. sz., a Népszínházzal szemben. Eladás nagyban is.

Történet

a kiküldött, sőt visszaérkező hadvezérről.

Bankettel, sőt azbeszt-rubával
Nagy Waldersee hogy utrakelt,
Róia sok költő énekelte:
Hogy mikor kel és mikor fekszik,
Hogy reggel este mit cselekszik,
Hogy mikor üt és mikor áll,
Egyszóval:
Mikor mit csinál.
És várták folyton nagy remegve,
Lesz-e kedve
Sok khunainak fejté venni...
S hogy minden lesz-e majd,
Vagy — semmi...

S túl messzi sárga tengeren
Hol nemesak tea s rizs terem,
De copf is

— Nem olyan mint nálunk —
Nagyban várták, hogy mit csinálnak.
S hogy végre akadt hadvezéruk
Kissé telpezdült lanyahevrük
S minthogy ily hír jó kedvre hangol
Megadta hát a jelt az angol
A koncert vidám dalra kelt
S a hat hadserég tökbekelt:

Vivát hajh!
A nagy Waldersee
Viruljon amíg itt marad
Meg az egy kicsi
két kicsi
'rom kicsi
négy kicsi
öt kicsi
hat kicsi
had!

Sok tengeren s Boroszlón át
Elérte végre táborát,
S felvette az azbeszt-rubát,
Aztán rendezett több bankettel
Amelyen vigan ittak, ettek,
Es egyszer ült és egyszer állt —
Csúndben tette, nem kiabált —
Majd felkelt és majd lefeküdt:
Ezt tette mindig s mindenütt.
Szóval kitünt, hogy hadvezér,
S vajh! ki szidhatná őt ezer?

S mivelhogy nagyon is kiesiny
Söt piszkos város Tien-Tsin,
Ó hányzaron nem jutott eszébe
A tábor esüdes éjélen
Mi híra a föld-másik felén?
S mivel honvágy nagyon meglepte
S néhány kínos hét állt megette
E komoly kijelentést tette:
A hadjárat be van fejezve
— Bár igazán nem volt hadjárat —
S nem vettem be egy csöpp kis várat
Dicső eszázárom
Visszahívását
Bizton várom.

Es sok igazság,
Hogy manapság
Igy beszél
Égy derék és jó hadvezér!

S sok költő ismét dalra kelhet
S a hat had helyett énekelhet:
Vivát hajh!
A nagy Waldersee

Viruljon, ha ott se marad

Meg az egy kicsi
holt kicsi
volt kicsi
nincs kicsi
rossz kicsi
fuj kicsi
had!

Font.

FŐVÁROS.

(*) **Gerlőczy Károly utóaja.** *Gerlőczy* Károly volt alpolgármester halála alkalmából a tanács elhatározta, hogy emlékére. Arról volt szó eleintén, hogy az Ujvilág-utacé kereszteljük el *Gerlőczy* nevére, de több lemondtak erről, mert az Ujvilág-utca régi történelmének lenn akarják tartani az emléket. A régi Pest maradáka az Ujvilág-utca, abból az időből, amikor még várfal vette körül Pestet. A huszas évek elején bolgárok, szerbek kezdtek bevándorolni Pestre, akiket azonban a város adminisztrációja nem valami jó szemmel nézett s úgy határozta, hogy a jövevények a Deák-tér és Soroksári-utca közt elvonuló bécsi és soroksári kapu közt lévő várfal mentén üthetik fel a sátraikat. A sátrak helyét az idők múltával házak foglalták el és az ötvenes évek elején a környéket már Neue-Well-nek, ujvilágunk neveztek el, amiből a mai Ujvilág-utca alakult ki. A tanács tehát úgy határozott, hogy a Rostély-utacé fogja *Gerlőczy*-ről elnevezni.

(*) **A népszámlálás.** A népszámlálási bizottság ma délután ülést tartott, *Halmos* János polgármester elnökléte alatt. A polgármester előadta, hogy a népszámlálás keresztülvitelére meghatározott időt a miniszter nem hajlandó meghosszabbítani, mert a törvény előírja az időpontot s ettől nem lehet eltérni. A népszámlálás anyagának földolgozására kitűzött határidő meghosszabbítása ellen azonban nem tesz kitogást a miniszter; ezt az időt a miniszter 1901. március 1-ig terjesztette ki. Az összeírásra kitűzött időt már csak azért sem lehet megoldani, mert a fővárosban sok a lónapos szobák lakója s ha az idő hosszabb lenne az összeírásra egy hónapnál, a lakásváltozások folytán sokan nem lennének beszámítva, sokan pedig kétszeresen szerepelnének, mint beirtottak. A polgármester hangsúlyozza, hogy első sorban gondoskodni kell a számláló kerületek megalkotásáról. Számláló biztosokul igen alkalmasnak találja a tanítókat. *Kőrösi* József ezer embert tart szükségnek a munkálatok elvégzésére. Szerinte az egyetemi tanulókat nem lehet alkalmazni. A tanítók közreműködését nagyon kívánatosnak tartja. *Halmos* János polgármester ajánlja, hogy a közigazgatási tanfolyam haligatóit is alkalmazzák. Igy tehát a munkálatokat a tanítók, a közigazgatási tisztviselők s a közigazgatási tanfolyam hallgatói fogják végezni. A munkálatokban résztvevők (a fővárosi alkalmazottak és idegenek egyaránt) napi 6—8 korona díjazásban részesülnek.

(*) **Az Uránia szubvenciója.** Az *Uránia-Egyesület* az Uránia tudományos színháznak a segélyezésére évi 5000 kor. kért a fővárostól. Kérelmét kiadták az ügyosztálynak, amely évi 3000 kor. segély megadását javasolja. A közoktatási bizottság ma *Verdy* Károly, *Havass* Rezső, *Kaas* Ivor és *Habóthy* Sándor pártoló felszólalása után helyeselte az ügyosztály javaslatát.

(*) **A koprophor diadala.** A koprophor pormentes szemégyűjtő és szállító rendszer mindinkább kezd tért hódítani. Amerika nagy városában már esakis ezen rendszer szerint gyűjtik és szállítják el a szemetet és a kontinens nagy városai is mindinkább elfogadják ezt a rendszert, melynek közegészség- és közüzetságiügyi előnye a legmesszebbben igényeket kielégít. Bécsben az I. kerületben alkalmazták, Trieszt városának képviselőtestülete pedig I. hó 15-én tartott ülésén elhatározta, hogy a koprophor rendszert 1901. január 1-én Trieszt városa egész területén életbe lépteti és ebből a célból közel 250.000 korona beruházást eszközöl. Budapesten mult év augusztus havában a városi tanács megengedte, hogy a koprophor-vállalat 1899. szeptember elejétől igvra 30 napon át a II. kerület Lánchíd-utacéból az utcai és az utca mindkét házsorából, valamint az új Szent János-kórházból a háziszemetet a koprophor rendszer szerint összegyűjthesse és elszállíthassa, hogy így a rendszer gyakorlati alkalmazhatósága bebizonyítható legyen és e kipróbálás megfigyelése céljából egy vegyes bizottságot küldött ki. A bizottság, mely a nap minden szakában próbákat végeztetett, konstataulta, hogy a rendszer gyakorlatilag teljesen bevált és melőbb való behozatalát még esetleg anyagi áldozatok árán is ajánlotta, azu meggyőződésben, hogy a koprophorra fordított költség busasan meg fog térülni a közüzetsági és közegészségi állapotok javulása folytán. A székesfőváros közgyűlése holnap jog dönteni egy bizottmányi és tanácsai előterjesztés folytán a földt, hogy a budapest-jobbparti szemetet a koprophor-rendszer szerint fuvaroztassa-e.

SZÍNHÁZ, ZENE.

** **Operaház.** Akik rébuszokon szeretik fejüket törni, most elgondolkodhatnak, mire való *Bonomi* Lujza kiasszony vendégszereplése az *Operaházban*? Elvégre nem tartozik az európai nagyságok közé, akiknek kiváló művészete indokoltá tenné a vendégszereplést. Avagy talán szerződötési célból történnék ezek a föllépések? Szükségünk van *Bonomi* Lujza kiasszonyra?

Vagy neki reánk? ... Nem tudjuk, de annyi bizonyos, hogy az Operaház pénztára eléggé csinos összegeket fizet a kisasszonynak olyan szerepekért, amelyeket nálánál különben énekelnek el többen is szerződöttetett hölgyeink közül. Miért kap például gázsit Blätterbauer Gizella, aki pufókul egészséges és még ebben a szezonban a színpadon meg se jelent? Mint Gilda, legalább is olyan jó, mint *Bonomi* Lujza kisasszony. — Magas nivåra emelte *Rigoletto* mai előadását Takács Mihály a címszerepben; *Sparafucile* tudvalevőleg Szendrői legjobb szerepei közé tartozik; Mantua hercegeét *Broulik* adta, de el kell töltenni.

Műsorváltozás a Nemzeti Színházban. A Nemzeti Színház o betű műsora a péntekre kitűzött bemutató elmaradása miatt a következőleg változott: Csütörtökön *Váljunk el!* (Cyprienne — Lányzó Ilka), pénteken *A cigány*, szombaton *Folt, amely tisztít*, vasárnap délután *Aranyasszony*, este *Kaméliás hölgy*, hétfőn *III. Rikárd*, A Várszínházban szombaton *Váljunk el!*

Bianhó jubileuma. A tegnapi nagy lelkesedéssel megünnepelt negyedszázados jubileuma alkalmából *Blaha* Lujzához az ország minden részéből, sőt a külföldről is sokan keresték fel a művésznőt táviratban és levélben üdvözléteikkel. A kolozsvári nemzeti színház pompás babérkoszorút küldött a művésznőnek, amelyet *Géczy* István nyújtott át az ünnepségen. Többek között a következők üdvözölték levélben és táviratban a művésznőt:

Halmos János polgármester, Walter Crane, Mary, Francis, Lionel és Lancelot, Faludy Gábor, Kürty Klára, Berczik Árpád, Karczag Vilmos, Kopácsy Juliska, Hadzsics Antal (a szerb színész névben), Rátkay László, dr. Balogh Tibamér, Csillag Teréz, dr. Janovics Jenő (Kolozsvár), özvegy Csepregy Péter, Dessewffy Arisztid, E. Kovács Gyuláné, Gazsi Mariska, Győri színtársulat, Bürger Augustus, Csongory Mariska és Tharaszovits Margit (Miskolc), Somogyi Károly és neje (Nagyvárad), Anday Blanka (Szeged), Kassai nemzeti színház, Szegedi színiugyi bizottság, Blaha Sándor és neje (Zernst), Szegedi színtársulat, Busbach Péter (Aussée), Dobó Sándor és neje (Győr), Krecsányi Ignác (Szeged), Győri színiugyi bizottság, Szávay Gyuláné (Győr), Kápolnai János (Győr), Nagyvárad színiugyi bizottság, Moys Bogomér (Balatonfüred), özv. Párthényi Jánosné, Lukács Sándor, Klárné Angyal Ilka, Komjáthy János és neje (Debrecen), Sváb Tivadár, Wozikowsky Emma (Szeged), Kürthy Emil, Felekiné Munkácsy Flóra, Országos Magyar Iskola-Egyesület, Mocsáry Imre, Beresényi Béla, Deli Emma, Xántus Doloreschall Gabriella (Miskolc), Salamon Hermin, Kárpáthy Katinka, Tarnay Alajos stb.

Blaha Lujza ma délelőtt felkereste a Kerepesi temetőben *Tóth* Ede és *Szigligeti* Ede, délután pedig az újpesti temetőben *Tamásy* József sírját s ezekre letette a jubileári előadónak kapott koszorúit. A művésznő mindenki sirmál tételdét és imádkozott.

A Vígyszínház főpróbája. A Vígyszínházban szerdán délelőtt tizenegy órakor tartják meg *Giovanni* Verga drámájának, A farkasnak (La lupa) a jelmezes főpróbáját. A darab bemutatója csütörtökön lesz. A Vígyszínház személyzete ezúttal új, a magyar népszínművel rokon műfajban mutatkozik be. *Verga*, aki a darab tárgyát az olasz parasztlebélből merítette, az első felvonásba énekes és táncos aratási jelenetet is szőtt be. Az előadókát *Mazzantini* Lajos tanította a szicíliai táncra.

Elhalasztott premier. A Nemzeti Színházban péntekre kitűzött *Ejféli után* című vígjáték bemutatója *Török* Irma gyöngékedése miatt erről a hétről elmarad. A premierre váltott jegyeket a Nemzeti Színház pénztára becsereéli a jövő hét péntekjére érvényes premierejegyekkel.

Olvasópróba a Magyar Színházban. A Magyar Színházban holnap, szerdán tartják meg *A pesti utca* című íróvárosi énekes életképeknek az olvasó próbáját. A darab bemutatóját jövő hónap közepére tervezik.

Emlékszobor Wagner Rikárdnak. Berlinben emlékszobrot állítanak *Wagner* Rikárdnak, a német zene nagy reformátorának. A szobornak már a helyét is megjelölték s legközelebb pályázatot írnak ki a szobor tervezésre.

Tizenhat éves operanékesnő. Stuttgartból táviratozzák: *Barrientos* Mária tizenhat és fél éves barcelonai operanékesnő ma az udvari színházban a *Sevillai borbély* Rozina szerepében nagy sikert aratott. Az énekesnő Berlinben, Boroszlóban és Budapesten is vendégszerepelt fog.

A játék hévében. A *grenellói* színházban, ahol most valamiféle rémdrámát játszanak, vérfagyasztó jelenet játszódott le a napokban. A darabban egy kormárost gyilkolnak meg s a gyilkost egy *Dulac* nevű színész játsza, aki annyira nekiheví a játéknak, hogy már több ízben erősen nekimet a kormárost játszó kollégájának, egy *Huberville* nevű öreg színésznek. A darab legutóbbi előadásán azonban annyira elragadta játékszenvedélye, hogy a gyilkolási jelenetben, sulyosan megbesbesítette törvényt a szegény öreg színészt. A vér csakugy patakzott a megbesbesített színész fejéből. A közönség eleinte azt hitte, hogy egy nagy realizmussal megjátszott jelenetről van szó és zajos tapsban tört ki. A „gyilkos” azonban csakhamar a kulisszák közé rontott és segítségért ordított.

A közönség csak ekkor vette észre, hogy mi történt és elrémült. *Huberville* sebe nem életveszélyes; *Dulacot* a vizsgálóbíró kihallgatta s a történet bíróság feloldották.

Faust a Telefon Hírmondóban. Gounod nagy operája a *Faust* kerül színpadra este a Magyar Kir. Operaházban. Az előadást teljes egészében a Telefon Hírmondó közvetlenül fogja, úgy hogy előzetes időbaza is végighallgathatják az operát. Az előadás vezetésével a Hírmondó szerkesztője felváltatja legújabb híreit és táviratit, majd még 11 óráig *Zöldi* Marci cigány játéka lesz hallható az Emke kávéházban.

Angot asszony leánya.

— A Magyar Színház bemutatója. —

Budapest, október 23.

A Magyar Színház mai reprize: *Angot asszony leánya*, voltaképpen bemutató számba megy. Közül két évtizede, hogy *Lecocq* mesternek ez a híres alkotása, amely a világ valamennyi operett-színpadát bejárta, nálunk lekerült a műsorról s feledésbe merültek az egykor oly népszerű *Angot*-melódiai, amelyeket az a bizonyos legutolsó cipész-inas is — rettentő hamisan, — de szakadatlanul füttyörszgetgetett az utcán.

Teljes szívvel örvendünk az *Angot asszony* fel-támadásán. Nem ugyan a cipész-inasok miatt, akik ma is rettentő hamisan füttyörszgetnek, de vissza-időzi emlékeztünkbe a francia operett fénykorát, amikor a közönség még adott valamit az énekhangra, a a játék-stílusra, s nem volt olyan szerény igényű, mint manapság, mikor a szubrettség legfőbb kvalitását a lábszárakban keresi, hála az angol táncoperettnel!

Szép nagyon szép idők voltak azok! S ma este mikor *Lecocq* mester dallamai újra a fülünkbe esendültek, egyszerre úgy éreztük, hogy ezek a dallamok csak szunnyadtak a lelkünkben, de nem veszték ki belőle s nemcsak úgy örültünk nekik mint egy elmúlt szép kor visszaesendülő emlékeinek, hanem ahogy örülünk az örökké szépnek, amelyet a divat leszoríthat ideig-óráig a színpadról, de amely azért tér vissza oda, mert minden divat-szeszély fölött diadalmaskodva, övé a jövő!

Eppenséggel nem csodálkozunk hát rajta, hogy *Angot asszony leányát*, a tipikusan francia operettneknek ezt a chef d'oeuvre-jét a budapesti közönség — az is, amely ismerte a *Népszínház* multjából s az is, amely ma hallotta először, — nagy örömmel fogadta.

A Magyar Színház az operett beállításában és rendezésében híven ragaszkodott azokhoz a klasszikus *Angot*-tradíciókhoz, amelyeket olyan nagy elődök állapítottak meg, mint *Blaha* Lujza, aki valamikor *Clairret* énekelte, és a már akkor is jó öreg *Kápolnay*, aki nem volt utolsó az *Ange* Pitouk sorában.

A Magyar Színház mai reprizének egyik érdekessége *Clairret* személyesítője is, *Szojzer* Ilona volt. Ezt a fiatal művésznőt a *Wessellényi*-utcai színház Németországból, Drezdából hozta hazra s a mikor ezt tette nagyon helyesen tette. *Szojzer* kisasszony nagyon jó akvizíció. Mindenekelőtt üde és friss tehetség, akinek sok megnyerő báj van az egyéniségében. Örömmel tapasztaltunk bizonyos finom diskreiciót úgy benne magában, mint a játékmódorában, amit kétszeresen becsülünk ma, a mikor az operettnben mindinkább a dubajság kezd elharapódzni. A fiatal művésznő finom jellemzőségeire törekszik a játékban s máris nagy otthonosságot mutat a színpadon. Legnagyobb erőssége pompásan iskolázott szoprán hangjában van, amely különösen a felsőbb regiszterben lejt ki egész szépséggel. Énekutadása és hangjának iskolázottsága jóval meghaladja a közönséges értelemben vett operettn-énekesnők tudását és iskolázottságát.

A közönséget mindjárt mai első fellépésével meg tudta fogni magának. Már az első felvonásban nagy érdeklődést keltett maga iránt, de a második felvonásban egy bravurosán előadott stakato-betét-dallal rohammal hódította a maga részére a házat. Pompás énekprodukciját hosszantartó, zúgó taps követte, aminőt csak ritkán hallani színházban. Ezt a betét-számát kétszer is meg kellett ismételnie. Hiányossága a fiatal művésznőnek beszédének idegenszerűsége, amit külföldi tartózkodásának kell betudni. Reméljük, hogy magyar leány létre, mihamarabb leszokik róla a hazai színpadon.

Egészben véve ismételtetjük, hogy a Magyar Színház nagyban megerősítette operettjét ezzel a fiatal, szép jövőjű énekesnővel. Fogadtatása a legmelegebb volt s szép sikerének külsőségét emelték azok a virágadományok, amelyeket kapott.

Margó Zelma szinte meglepett bennünket mai *Lange* kisasszonyával. Még éneken is erősen megálta a helyét s jól kiérdemelt sikere volt. Úgyes *Ange* Pitou volt *Palásthy*, aki rendkívül meggyerő, rokonszenves fiatal színész. *Sziklai* Larivaudiere-je ületes volt. *Giveth*, *Firadi*, *Odry* és *Láng* Etel voltak még részesei a jó összességű előadásnak.

Az operett kiállításának és rendezésén a legnagyobb gondosság látszott meg.

MŰVÉSZET.

□ **A nagyváradi műtárlat.** Nagyvárad csak a napokban szentelt fel a magyar kultúrának szép új templomot s most újabb kulturális akcióval öregbíti jó hírnevét. Nagyváradon ugyanis az *Országos Magyar Képzőművészeti Társulat* és az ottani *Szigligeti-Társaság* képkiallítást rendez, amely leggazdagabb lesz az összes eddigi vidéki kiállítások közt. A *Képzőművészeti Társulat* nemcsak azokat a képeket küldötte Nagyváradra, amelyek legutóbb Szegeden voltak kiállítva, hanem még Budapestről is sok kiváló festményt küldött, úgy, hogy a nagyváradi kiállításban 98 művés 258 képpel szerepel. A rendezés munkáját *Telepy* Károly és *Paur* Géza végzik, akik már napok óta Nagyváradon időznek, az ottani rendező-bizottsággal, amelynek *Mezey* Mihály, *Hóványi* Géza, *Radó* Ignác és *Kunz* Gusztáv a vezető emberei. A rendezőség diszelnöke dr. *Beöthy* László főispán, a védőségre pedig dr. *Schlauch* Lőrinc bíboros püspököt kérték föl, aki rendkívüli érdeklődést tanúsít a kiállítás ügye iránt és azt személyesen, ünnepi beszéddel nyitja meg e hó 24-én délelőtt. A bíboros főpap magához kérte a kiállítás egyik elnökét, *Radó* Ignácot s kijelentette, hogy az ilyen vidéki kiállításnak országos, kulturális és művészi szempontból *rendkívüli jelentőséget tulajdonít*. Azután mosolygva nyújtott át *Radónak* ezer koronát:

— Nem tudom, mennyi lesz a belépő díj, de fogadjátok ezt az én belépő jegyem ára fejében!

Radó megköszönte a rendezőség nevében az adományt:

— Annyi bizonyos, hogy ennél kevesebb lesz eminenciás uram!

□ **A bosco-reálé freskók ügye.** Multkor megírtuk, hogy Nápoly mellett, *Bosco-Reale*ben egész sor római korbéli freskóképet fedeztek fel, amelyeket azután *Depressio* képviselő lemetsetett a falról s eladásra kínálta. E hírrel kapcsolatban azt is jelentették, hogy a német császár a Pacca-törvény kijátszásával próbálta e műkincseket megszerezni. Ezt a hírt megcáfolták, a fresco-ügyek azonban mégis lesz folytatása. Mint ugyanis Rómából jelentik, az olasz kormány erőlyes rendszabályokat fog alkalmazni az ásatások igazgatósága ellen, amely *Depressio*nak szabad kezét adott, sőt még segítségére is volt neki. Többé szó sincs arról, hogy a freskókat külföldre adják el.

SPORT.

Az Atlétikai Klub versenye. A Budapesti Atlétikai Klub tegnapi házi versenyének eredménye a következő: *I. 100 yardos síkfutás.* 3. előfutám után a döntőben: 1. *Vajda* Károly. 2. *Pártos* Géza. 3. *Boros* Mihály. 4. *Hajós* Dezső. *II. Súlydobás.* 1. *Roth* József 1004 cm. 2. holtversenyben *Rózsa* József, *Bettelheim* Emil. 3. *Knyaszkó* György. *III. 2000 m. kerékpár-verseny.* 1. *Grolig* Ernő. 2. *Szilágyi* Hugó. 3. *Vaskó* József. *IV. 1609 m. futás.* 1. *Rózsa* József. 2. *Molnár* Béla. 3. *Piek* Hugó. *V. Magasugrás.* 1. *Istvánffy* G., 166 cm. 2. *Hajós* Dezső. 165 cm. 3. *Pártos* Géza 153 cm. 4. *Lukács* Ferenc 150 cm. *VI. 5000 m. kerékpár-verseny.* 1. *Grolig* Ernő. 2. *Szilágyi* Hugó. *VII. 402 1/2 m. futás.* 1. *Hajós* Dezső. 2. *Pártos* Géza. 3. *Dadas* Dezső. *VIII. Távirgás.* 1. *Istvánffy* Géza, 592 cm. 2. *Vajda* Károly 570 cm. 3. *Markstein* Armin 552 cm., 4. *Heller* Béla 546 cm., *IX. 1609 m. gyaloglás.* 1. *Piek* Pál. 2. *Rózsa* József. *X. Lapdátörvisgás.* 1. *Boros* Mihály 38:50 m., 2. *Molnár* Béla 26:96 m., 3. *Piek* Pál 23:10 m.

A bécsi lövészenyek mai 35dik napján egy a budapesti *St. Leger*, mint pedig az Ausztriai-díj alapos magyarázatot nyert. A nap főszámát, a *Primás* II. versenyt az összevissza futkosó *Testőr* nyerte meg *Attila* ellen, míg a *St-Leger* győztese, *Garabonciás* utolsó lett. Az utolsó versenyenben, az októberi versenyen pedig *Zsákos* legutolsó volt *Kara*, *Connex* és *Timár* mögött, így bizonyítván be, hogy az Ausztria mezőnye rossz lovakkól állott. *Testőr*nek, valamint *Boldognak* a *Primás* II. versenyen mutatott jó formája különben a mély talajban lelheti magyarázatát, melyet mindkét ló szerelt. A részletes eredményről tudósítunk a következőkben számol be:

I. Háromévesek gátversenye. Handikap. Díj 3000 korona. Távolsg 2400 méter. Mr. *White* *Bárunkorja* (Rosack) első, *Blaskovits* E. *Avar* II.-je (Sheybal) második, gróf *Bathányi* Elemér *Gourandineje* (H. Huxtable) harmadik, azután *Isalco*, *Sherman*, *Trifelan*, *Rheingold*, *Fayette*, *Orkán*, *Cooker*. — Ítélet: Igen könnyen négy hosszal nyerve, hat hosszal harmadik, *Trifelan* és *Rheingold* elbuktak. Totalizátor: 10: 71. Helyfoglalások: I. 50: 108. II. 50: 82. III. 50: 79.

II. Eladóverseny. Díj 2000 korona. Távolsg 1600 méter. *Sternberg* A. *Aldomása* (Barker) első, Mr. *Dorrry* *Ronnyja* (May) második, *Dréher* A. *Reducerje* (Morgan) harmadik. Aztán *Melittán*, *Pharisier*, *Kynast*, *Monsa*. Ítélet: Könnyen négy hosszal első, két hosszal harmadik, *Kynast* feltartott. A győztesre ajánlat nem volt. Totalizátor: 10: 57. Helyfoglalások: I. 50: 120. II. 50: 261. III. 50: 188.

III. Primás II. verseny. Díj 8000 korona. Távolsg 2800 méter. *Báró* *Harkányi* J. *Testőr* (Wilton)

első, gróf Festetics T. Attilája (Cleminson) második, lov. Lederer S. Boldogja (Bulford) harmadik. Azután: Catcher, Néha, Felemás, Semper idem, Dreyfus, Culture, Garabonciás. Ítélet: Könnyen 2½ hosszal nyerve, másfél hosszal harmadik. Totalizátor: 10: 85. Helyrelogadások: I. 60: 186. II. 50: 95. III. 50: 94.

IV. **Kéteves nyeretlenek eladóversenye.** Díj 2000 korona. Távoltság 1000 méter. Pécny A. Cagliostroja (Wilton) első, Szemere M. Széltőlója (Mándi) második, M. C. Wood Moderne (Segrott) harmadik. Azután: Zsámbokrét, Aschenbroyel, Manaco, Joubert, Orfana. Ítélet: Küzdelem után egy hosszal nyerve, félhosszal harmadik. A győztest 2500 koronáért megvette Mr. Newmarket. Totalizátor: 10: 47. Helyrelogadások: I. 50: 89. II. 50: 112. III. 50: 108.

V. **Kétevesek handicapsja.** Díj 2000 korona, távoltság 1200 méter. Szászbereki némes Philosopher (Bulford) első, Szemere M. Schwajdnitza (Cleminson) második, Cap. Gaston Primaja (Sands) harmadik. Futottak még Rose, Oppositio, Féltorony, Victress, Phylit, Motor, Repülj. Ítélet: Könnyen két hosszal első, öt hosszal harmadik. Totalizátor: 10: 82. Helyrelogadások: I. 60: 121. II. 50: 107. III. 50: 146.

VI. **Nagy bécsi őszi akadályverseny.** Díj 10.000 korona. Távoltság 6400 méter. Mielstetter F. százados Ceallioje (Slinn) első, Okolicsányi Ö. főhadnagy Drávaja (Morton) második, Auersperg F. herceg Budája (Williamson) harmadik, azután Eins ins Andere. Ítélet: könnyen három hosszal nyerve, ugyanannyival harmadik. Totalizátor: 10: 19. Helyrelogadások: I. 50: 57. II. 50: 62.

VII. **Októberi verseny.** Díj 3000 korona. Távoltság 1600 méter. Pécny A. Kara,ja (Morgan) első, Neumann B. Connexje (Ibsett) második, lovag Lederer S. Timárja (Bulford) harmadik, azután Zászlós. Ítélet: könnyen két és félhosszal nyerve, ugyanannyival harmadik. Totalizátor: 10: 29. Helyrelogadások: I. 50: 88. II. 50: 88.

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ **Az igazságügyi orvosi tanács elnöke.** A király az igazságügyminiszter előterjesztésére *Korányi Frigyes* egyetemi tanárt, a főrendiház tagját, az igazságügyi orvosi tanács elnökévé újabb három évre kinevezte. A kinevezést a hivatalos lap mai száma közli.

§§ **Sikkasztó ügyvéd.** Dr. *Kalmár Antal* bács-topolyai ügyvéd esete óriási fölülénst keltett Bácskában, ahol az ügyvéd ismert alakja volt a társaságnak. Kalmár Antal a múlt évben egy bács-petrovovszellói földművestől ezeztől száz forintot váltott kapott leszámított végett s az érte lövött pénzt elikkasztotta. A megrövidített földmives lőjeleltette az ügyvédt, kit a szabadki törvényszék *félvi börtönrre* ítelt. A szegedi tábla, tekintve, hogy a megkárosított földműves tizenegy gyermek atyja, pótolhatatlan veszteséget szenvedett az összeg elvesztésével, a büntetést *egy évre* emelte föl. A Kuria ma tárgyalta az ügyvéd semmisségi panaszát s a koronaügyész-helyettes indítványára elutasította.

§§ **Perujítás.** Szenzációs határozatot hozott ma a szegedi ítélőtábla. Elrendelte ugyanis *Ujhelyi Lipót* hódmezővásárhelyi milliomos bűnpörének felújítását, aki jelenleg hamis tanu állításáért egy évre elítélve ül a szegedi Csillagbörtönben. A tábla rendelkezése a törvényszékek soron kívül kell foglalkoznia az ügygyel.

§§ **A szomali expedíció.** Mohamed ben Redseb a Károly-köruton árulagatta a török különlegességeket. *Ciira* pipaszárát, dohányzacskókat rakott ki a keleti szomszédjaira és csöndes nyugalommal várt a bevőre. Egy napon belépett hozzá egy muzulmán.

— Kiflótis a nevem — mondta — s *Inger* Szolimán titkárja vagyok. Azért jöttem hozzád, hogy Szomaliba vigyelek.

— Vén csontjaim vannak már s Szomali messze van — felelt Mohamed ben Redseb.

— Öreg vagy és bölcs s uram benned találta meg a jó kereskedelmi minisztert. Jőj!

Az öreg Mohamed ben Redseb nem volt ugyan nagyragyógó ember, de ha ilyen hamarosan miniszter lehet valakiből, nem bolond, hogy el ne menjen Szomaliba. Az öreg csalatközlet *Inger* Szolimán expedíciójához, átadta pénzét *Ingernek*, boltját pedig *Ibrahim ben Ibrahim* *Mardillinek*.

Néhány hónap múlva a miniszter meztőlát jött vissza Keletről, szörnyen becsapták s mikor visszakövetelte a boltját, Ibrahim *Mardilli* szó nélkül kiadta. Az öreg így lett koldussá, Ibrahim *Mardilli* így lett kereskedővé. Ügyes, csalafinta kereskedővé, aki addig mesterkedett a más szerzeményén, míg ma az esküdtbíróóság elé került.

Mardilli ugyanis, *Braun* Armin segédjével együtt azon kezdte az üzletet, hogy elutazott Bécsbe s ott *Nissim Bihad* s *Russo J.* cégnél ezekre fűgő keleti szőnyegeket vett s váltóval fizetett. A váltóra azonban nem a saját nevét, hanem *Inger* Szolimán kereskedelmi miniszterének, a becsületben megöszült Mohamed Redseb nevét írta. Így aztán a váltók lejártával az öreg embert panaszolták be s mikor a dolog kiderült, csalás miatt följelentették *Mardillit* és *Braun* Armin, kik fölött ma ültek törvényt. Az ítéletében *Evrédgh* András elnökölt, a vádhatóságot dr. *Gaál* alügyész képviselte,

védő dr. *Vaisz* Sándor volt. *Mardillit* és Mohamed Redsebét, a címzetes szomali minisztert, akit tanúnak idéztek meg, török tolmács utján hallgatták ki. Az előbbi tagadott, Redseb pedig nem tudott eléggé ki térni a gyászos végű expedícióra, melynek vagyoni romlását köszönheti.

Az esküdtbíróóság *Mardillit* fölmentette, *Braun* nal szemben pedig az ügyész elejtette a vádat.

§§ **Eszküdt vád alatt.** A szabadki esküdtzék szándékos emberölés büntetettéért *tizenegy évi* jégnyázzal büntette *Baka* Józsefet és fiát *Baka* Ferencot. A vádlottak semmisségi panasszal éltek. A Kuria harmadik büntető tanácsa, *Séllay* Sándor elnöklésével ma tárgyalta a panaszt és *Szöcs* Akos bíró előadása és *Szevényi* Kálmán, koronaügyész-helyettes indítványa után a semmisségi panasznak helyt adott. Az ítéletet meg semmisítette és a bíróságot új esküdtzéki tárgyalás megtartására utasította, mert az egyik esküdt, dr. *Weisz* Jenő ügyvéd, ehalagatta, hogy sajtó utján elkövetett rágalmazásért jogerősen vád alá vala helyezve s ez magában is alaki semmisségi okot szolgáltat. Ennél fogva az ügyvédt a Kuria háromszáz korona pénzbíró ságra és az első tárgyalás alkalmából 16imerült negyvenkét korona költség megfizetésére is elítélte.

Nyilttér.

Védjegy

Vese, húgyhólyag, húgydara és kövénny-bántalmak ellen, továbbá a légző és emésztési szervek hurutos bántalmainál, orvosi tekintélyek által a Lithion-forrás

Salvator

hitűn sikerrel rendelve lesz.

Húgyhajtó hatása!

Kellemes ízű! Könnyen ésmészhető!

Kapható ásványvízkezeskedőben és gyógyszer-tárakban.

A Salvator-forrás /azaztósága Epe-jelen.

Budapecsten, főraktár Edeskutya L. urnál

Dr. Lantos Emil

nőorvos

lakását V. Bálvány-utca 26. sz. alá helyezte át.

(Az e rovat alatt közölteknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem teletős a szerkesztőség.)

TAVIRATOK.

Róma, október 23. *Sembratovic* szolt lembergi érsék ma meghalt.

Kielmanségg a felolvasó asztalnál.

Bécs, október 23. Az alsóausztriai helytartóság nagy termében ma este gróf *Kielmanségg* helytartó előadást tartott a Rhone szabályozásáról a helyszínen tett beható tanulmányai alapján. Az előadásban jelen volt a többek közt Körber miniszterelnök, Wittek, Böhm Bawerk, Hartel, Call és Giovanelli miniszterek.

A német külügyi hivatal.

Berlin, október 23. Báró *Richtofen*, eddigi helyettes államtitkár, a külügyi hivatal államtitkárává neveztetett ki.

A bolgár szobránnye.

Szófia, október 23. A hivatalos lap dekrétumot közöl, amely a szobránnyét október 15-ére (28-ára) hívja össze.

Az új japán kabinet.

Bécs, október 23. A *Pol. Corr.*-nak egy japán forrásból eredő távirata szerint az új japán kabinet következőképp alakult meg: *Do* marquis elnökség, *Kato* külügy, báró *Sengemacu* belügy, gróf *Utanahé* pénzügy, báró *Kaneko* igazságügy, *Hajaci* kereskedelem és földmívelés, *Hösi* közlekedés, *Macuda* közoktatás. Gróf *Kacura* hadügyminiszter és *Jamamoto* tengerészeti miniszter megtarták tárcájukat. *Kato* külügyminiszter azelőtt a külügyminisztérium politikai osztályának vezetője, a japán-kínai háború alatt és később pedig követ volt Londonban, ahonnan a múlt évben tért vissza.

Angolok és boerok.

London, október 23. *Fokvárosból* táviratozzák, hogy az angol főparancsnokság erőlyesen véget akar vetni a *guerilla*-harcolnak és szigorúan meg fogja büntetni azokat, akik jóllehet egyszer már megadták magukat, mégis a felkelők közé állottak. Transvaalban hozzáfogtak az angol bányák megművelésének a folytatásához. Új munkásokat

szerződtettek és összetoborzották a szerte széledt régi munkásokat.

Az új spanyol kormány.

Madrid, október 23. A tegnapi minisztertanács elhatározta, hogy folytatni fogja az előbbi kormány politikáját.

Madrid, október 23. A miniszterek ma letették az esküt.

Halálos végű párbaj.

St. Mihel, október 23. *Ferrett* képviselőt, akit vád alá helyeztek, mert Meriert, a Bar le Duc megye tanácsosát párbajban megölte, ma a meusei esküdtek felmentették. A párbajra hírlapi polémia szolgáltatott okot.

Véres sztrájk.

New York, október 23. Tegnap este Wilkesbaore közelében néhány szénbányában a dolgozó munkásokat a sztrájkolók megtámadták, kövekkel dobálták és löttek rájuk. A rendőrség tüzelt a rendezavarókra, vagy száz ember megsebesült.

Közgazdasági táviratok.

Bécs, október 23. A gabonahatáridőüzel tárgyalban összehívott anketén *Dus* szakértő a tőzsdészerű határidőüzel eltiltását úgy a jog, mint a közérzés szemponjtából kizártnak tartja. *Leiner* bizottsági tag konstatalja, hogy a nagy molnárok csak annyiban ellenzik a határidőüzel eltiltását, amennyiben ezalatt a különbözeti játék is érteik. *Rauch* szakértő a határidőüzellet az effektív üzlet barométrumának mondja. Azáltal, hogy a határidőüzel nagy gabonatömegeket von magához kötelezettségeinek iedezése végett, az effektívárak árai leszorítottak. Ezért el kellene tiltani a határidőüzelteket és helyébe tenni az effektív hitelüzletet. Egy típus-skáát felállítani és különbözö buzanemetek abba eredet és suly szerint beosztani, nagy nehézségekkel jár; ellenben ajánlatos volna egy havi szállítási határidő behozatala. A határidő-üzel állami szabályozása Magyarországra való tekintet nélkül is keresztül viendő de a Magyarországgal való megkezdés által különözö bajok elhárítatának. A tőzsdék fölött jelenleg gyakorolt állami fellégytelé elegendő.

Bécs október 23. A tőzsdén már két nap előtt tudták ugyan, hogy az *osztrák-magyar* *vaskartell* felrobbantják, de azért a bányaeértékek piacán csak délben következett be élénk mozgalom, amely a vezető bányaeértékek rohamos hanyatlásával indult meg. Az előtőzsdén a berlini papírok iránt még élénk tudakozódás mutatkozott, de esakhamar megváltozott a hangulat s olyan visszahatás állott be, amínőre alig volt eset. Rima-murányi 505-ről 487-re hanyatlott, tehát hirtelen 18-koront veszített. alpesi bányaeértvények 16, prágai vasmeitk 23 koront estek, cseh bányaeértékek, amelyek tegnap 1140-en állottak 1120-ra estek. Az utőtőzsdén intervenciós vásárlások következtében némi javulás volt.

Bécs, október 23. (*A Budapesti Napló telefon* jelentése) New York ma gyöngülést, London sokkal lanyhább ár olyamokat jelentett. Ennek következtében az itteni határidő piacon vásárlási kedv mutatkozott. Az irányzat ezért ismét gyöngült. Kötettek: buza őszre 7.65—7.64, tavaszra 8.10—8.08, rozs őszre 7.60—7.49—7.50, rozs tavaszra 7.72—7.70—7.71, zab őszre 5.71, tavaszra 5.90, tengeri május—júniusra 5.34—5.35, szeptember—októberre 6.65—6.68. Felmondottak 3000 mm. zabot. A készárúk piacán a fogyasztás szigorúan tartózkodott a forgalomtól s ezért az üzlet hanyatlott, az irányzat pedig bagyadt volt. Maradtak: buza őszre 7.64 tavaszra 8.04—8.05, rozs őszre 7.46, tavaszra 7.68, tengeri május—júniusra 5.32—5.33, szeptember—októberre 6.03—6.05.

New York, október 23. (*Terménytőzsdé.*) (*Zárlat.*) *Gyapot:* New Yorkban helyben 9.7/16 (9.7/16). Nov.-re 9.01 (9.12). *Január*ra 2.97 (9.06). New-Orleansban helyben 9.—, (9.7/16). — *Petróleum:* Stand white New Yorkban 7.45 (7.45). Stand white Philadelphióban 7.40 (7.40). Refined in Cases 8.75 (8.75). Credit Balances at Oil City 1.10 (1.10). — *Zsír:* Western steam 7.40 (7.50). Rohe és Brothers 7.80 (7.80). — *Tengeri* irányzata tartott. Októberre 46.— (46.—). Decemberre 42.7/16 (42.7/16). Májusra 41.7/16 (41.7/16). — *Buza* irányzata gyenge. Píros ősz helyben 77.7/16 (78.7/16). Októberre 75.7/16 (77.—). Decemberre 77.7/16 (78.7/16). Márc.-ra 80.7/16 (82.7/16). Májusra 80.7/16 (82.7/16). Gabona szállítási díja Liverpoolba 8.7/16 (8.7/16). — *Kávé:* Iair Rio T. sz. 8.7/16 (8.7/16). Okt.-re 6.80 (6.90). Decemberre 7.95 (7.05). — *Liszt:* Spring Whea. clears 2.70 (2.75). — *Cukor:* 4.7/16 (4.7/16). — *On:* 27.20 (27.25). — *Réz:* 16.7/16 (16.7/16). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, október 23. (*Terménytőzsdé.*) (*Zárlat.*) *Buza* irányzata gyenge. Októberre 73.7/16 (73.7/16), novemberre 71.7/16 (73.7/16). *Tengeri* irányzata tartott. Okt.-re 39.7/16 (40.7/16). — *Zsír:* Okt.-re 6.87 (7.—). Novemberre 6.85 (6.97). — *Sealonna* short clear 7.— (7.—). — *Sertészsaj:* Októberre —.— (—.—). Decemberre —.— (—.—). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

KÜLÖNFÉLÉK.

† **Blaháné mint író.** Kürthy Emil írja: Hírlapszerkesztőnek a nyolcvanas évek elején az a jó ölete támadt, hogy Blaha Lujzát egy tárcacikk írására kérje föl.

A művész, aki nem képes megtagadni barátai kérését: meg is ígerte a kívánt tárcia írását és a boldog szerkesztő elég vigyázatlan volt a husvétünnepi szám előre közzétett tartalomjegyzékében különösen hangsúlyozni ezt a hírlapi csemegét.

A napok multak, a létszédő sürgött, mind-egyikünk kiizzadta már a maga közleményét, csak a várva-várt Blaha-tárcia hiányzott.

Szerkesztőnk, ki ismert jószívűségével mindig iparkodott kellemessé tenni hírlapirói pályánkat: engem bizott meg a „sürgötéssel”.

Első látogatásomkor a művész méltatlankodva kiáltott fel:

— En fogjak tollat?... Én... Soha, soha! Hát még mit kívánok tőlem? Nem elég, hogy majd minden este kornyikálok, ugrálok, komédiázom... még firkáljak is!

S látva rémült arcomat, vigan felkacagott és újra nyájas hangon folytató:

— Ugy-e, hogy ez lehetetlen? No hát, maguk se kívánjanak tőlem lehetetlen!

De addig kértém, kéreltem, utaltam a szerkesztő zavarára, a lap hírnevére, a közönség haragjára, míg végre megígérte, hogy másnap átadja a „kéziratot”.

Másnap chaise-longueján fekvé találtam.

— Ah barátom, mondd szenvedő hangon, a fejem, a fejem, iszonyuan fáj! Egész éjjel be sem hnytam a szememet... Most üzenem a direktornak, hogy nem játszhatom „Kamargót”... láthatja: lehetetlen volt írnom... de holnap, holnap minden bizonynyal!

Bucsuzáskor úgy vettem észre, mintha azokból a tündérszemekből valami csintalan szikra pattant volna ki, de a Népszínházban aznap este „közbejött akadályok miatt” csakugyan a „Peleskei nótáriust” adták és így nem volt jogom tamáskodni.

Harmadnap Blaha Lujza bekötött kézzel jött elem:

— Jujujuj! Az a csuf tárcia! A tentás toll hegyét a hüvelykujamba szurtam... úgy fáj, úgy sajnó... délután kedves barátom, délután, ha addig nem amputálják az ujjamat... jujujuj!

Délután kikocsizott, másnap főpróbája volt és az „ünnepi számnak” harmadnap meg kellett jelenni.

Nincs az a spanyol inkvizitőr, aki kegyetlenebb lett volna, mint én, mikor könyörögve bár, de a legnagyobb tolokodással kényszerítém a bájos teremést, hogy az utolsó percben hozzálasson az íráshoz.

Karon fogva vezettetem az elegáns íróasztalhoz, eléje tettem az illatos levélpapírt, kezébe adtam az

előlétsontnyelű tollat és azon szilárd elhatározással ültem vele szemben egy zsőlyébe, hogy addig nem tágitok onnan, míg a kézirat utolsó vonásig el nem készül.

A meggyőzött művész homloka gyöngyözött, keze remegett és az első szavak szinte cigánykerekeket vetettek a papíron, de az ő megkínzó összeszidásával kezdte, ez könnyítette feladatát és fél óra sem telt el, midőn komikus megadás hangján ezeket mondhatta:

— Itt van, vegye... ha kinevetnek érte, a maga lelkén szárad... de az bizonyos, hogy először és utolszor történt.

Nem nevelték ki, dehogyan nevelték! Ellenkezőleg mindenki a legnagyobb gyönyörrel olvasta azt a cikkeskeket, amelyben Blaha Lujza szerelmi vallomást tett — a közönségnek.

A tiszteletdíj se maradt el. A szerkesztő Párisból egy gyönyörű lehel selyem legrozét hozott, Tölgyessy Arthurral népszínmű jeleneteket festetett rá és ünnepélyes szavakat rebegve, nyújtotta át a megírt munkatársunknak.

† **Uralkodók énekhangja.** A *Cri de Paris* azt írja, hogy van Európában néhány uralkodó, aki az éneke után akár meg tudna élni, ha történetesen nem születik királynak s nem biztosítana neki nyugodalmat életet a civilizáció. Így például Vilmosnak, az örökös aktuális német császárnak kellemesen csengő baritonhangja van. Valaha — tempi passau — szép hangja volt Viktória angol királynőnek is; Patti Adelínától vett régente énekeket és szükebb családi körben gyakran duettezett ő felsége a brit királyné az isteni Adelínával. Oszkár svéd királynak elfogadható a tenorja, Miklós cárnak sem énekhangja, sem zenei hallása nincs. A török szultán nemcsak szépen énekel, de rendkívüli képzettséggel is egyszerű, aki zeneszerzéssel is foglalkozik és leginkább bánatos melódiaju szerzeményeit játszza monumentális orgonáján; környezete azt állítja, hogy határozottan karmerester-talented a padisáh. Ferdinánd bolgár fejedelemnek hatalmas, zúgó basszus van. Lipótnek, a belgák királyának pedig fiatal korában szép, érces tenorja volt. III. Viktor Emánuel, az olasz király nagyon szeret énekelni, különösen olasz opera-áriákat, pedig a rossz nyelvek azt süttögték, hogy nagyon hamisan énekel, mert a felségné éppenséggel nincs sem hangja, sem zenei hallása. A hollandok bájos Vilma királynője fázik mindentől, ami zene. Völegénye szenvedélyes zenekedvelő és valóban sokról kell lemondania a jövőendőbe! férjnek, mert Vilma királynő nem tűr meg a közlemben semmiéle zenét.

† **Botrány egy hangversenyen.** Párisban, a Wagram-teremben óriási botrány volt mult vasárnap este. Hetekkel ezelőtt hirdettek már egy hangversenyt, amelyen — a Wagram-teremben — a párisiaknak még

mindig dédelgett kedvencei: Yvette Guilbert, Paulus, Polin, Jean Darval működnek majd közre. A kávéházi-hangversenyek csillagainak nevei természetesen azt eredményezték, hogy már napokkal a hangverseny előtt drága pénzért sem lehet jegyet kapni. Vasárnap este valóságos emberáradat tödült a Wagram-terembe és az egymásra sajtoló tömeg türelmetlenül várta a műsor első számát.

Valami harmadrangu énekes lép fel a dobogóra és agyoncsépezt boulevardntákat ad elő. A közönség bosszusan fogadja a már rég lekintornázott kuplékat, s várja az *étouffés*kat. Csakhogy ezek nagyon sokáig váratnak magukra.

Következik a második, harmadik, hatodik szám: — semmi; a publikum unja a külvárosi zenés-kévéházak tucaténekesit és énekesnőit. Az est műsorának a *clét* betejözték. Csupa unott szereplők és számok. A hallgatóság megnyugszik abban a hitben, hogy a műsor második felében tpsolhat majd a kedvenceknek. Türelmesen vár.

Akár egy hétig is várhatott volna, mert az est hátralevő részét is apró brettli-nagyságok énekszámait töltötték. Yvettenek, Paulusnak se' hira, se' hamva.

A hangulat mindinkább puskaporosabb lesz a teremben s mikor a műsor utolsó számát is ledarája egy chanteuse, a félrevezetett tömeg egetrázó zajban, dübörgésben tör ki. Persze azonnal akadt néhány szónok, aki határozott javaslatot tett a fenséges néphez benyújtani, hogy a hangverseny rendezőségét véresre kell pozni, de csak majd azután, ha — a belépődíjakat már visszafizette. A tömeg ordít, padokat zuz szét, üvegek, poharak, táncérek repülnek a levegőben, ablakokat vernek be, eszeveszetten követelik a belépődíj visszafizetését. A szinpadon nem mutatkozik senki, a láma még dühösebb! lesz, a terem óriási tükreit beverik s a fülcsikétő zaj némelyeket már távozásra készítetne, de nem lehet szabadulni, mert az összes ajtókat zárva vannak. Egyszerre csak azt érzi mindenki, hogy vízben áll: valaki ugyanis a teremben levő összes vízvezeték csapokat leütötte s alig néhány perc alatt valóságos árvíz van a teremben. Végre éjjel után megérkezett egy csapat rendőr, az ajtókat betörték s óriási küzdelem után bajnaira ki tudták valahogy üríteni a termet.

A hangverseny-terem tulajdonosa kijelentette, hogy ő nem felelős semmiért, mert vasárnap estére egy impresszáriónk adta bérbe a helyiséget s ez csődítette oda a hazug falragaszokkal a népet s most az impresszáriót pörli a teremben esett kárért.

Apróságok.

Elzászka: Csak már elmúlt volna a karácsony, Teruska: Miért?

Elzászka: Mert akkor megint nem kell jónak lenni.

REGÉNY.

A rádza nyaklánc

— REGÉNY —

Írta: RUDYARD KIPLING

(81)

Hát eszeteken vagytok-e, amikor így félig meggyőgultan, beteg, haldokolva akartok elmenni. Hiszen mehetek, szabadok vagytok, de a magatok érdekében, a gyermekeitek kedvéért ne menjetek, mielőtt isten segítségével meg nem gyógyítottalak benneteket! Most nagy a forráság a sivatagban és néhányan közületek messze, messze laktok innen...

— Hiszen neki igaz van, ez biz így van! — szólott valaki a tömegből.

— Igen, csak az igazat mondom és én mindig becsületesen bántam veletek, azért most rajtatok a sor, hogy ti is az igazat mondjátok meg nekem. Tudni akarom, miért menekültök, pedig nem kellene, hogy szétfussatok, akár az emberek. Nővéreim, betegök és gyöngék vagytok és barátaitok nem tudják, hogy mi használ nektek, én azonban tudom...

— De hát mihez fogjunk? — kérdezte egy gyöngé hang. — Nem mi vagyunk az oka. Már én nem bántok semmit, legjobb volna, ha békében hagyának meghalni, de hát a pap mondja...

Most újra kitört a láma és az ordítás.

— A kendőskön varázsigék vannak...

— Miért hagyjunk magunkból akarunk ellenére keresztényeket csinálni?...

— A böles asszony, akit elkergettek, azt mondja...

— Mit jelentenek azok a vörös vonások a flastromokon?

— Miért viseljük a testünkön az ördög billogját? Mint a pokol tüze, úgy éget bennünket!

— Tegnap eljött a pap, az a szent ember ott. Kinyilatkoztatás után megtudta, hogy messze a dombok között a flastromördög hitehagyottakká és keresztényekké akar tenni bennünket...

— Es mi a testünkön viseljük majd a billogját, ha elmegyünk a kórházba!...

— Es kicsinyeknek, akiket a méhünkben hordozunk pupjuk lesz, mint a tevének és olyan fülük, mint az öszvérnek és ezt a böles asszony mondja és a pap is mondja...

— De most már hagyjátok abba ezt a fecsegést! — tulkiáltta a tereferét. — Micsoda flastromokról beszéltek itt? Nem szégyeltek magatokat, hogy úgy beszéltek az ördögről, mintha ostoba gyermekek volnátok, mert éget benneteket a mustár-flastrom? Hát nem született itt elég gyermek, amióta én itt vagyok és nem voltak-e mindannyian egészségesek és csinosak? Hiszen ezt ti is tudjátok! Attól a méltatlan személytől hagyjátok elesavartani a fejetekeket, akit el kellett kergetnem, mert rosszul bánt veletek...

— De a pap azt mondja...

— Mi közöm nekem a paphoz? Ápol-e ő benneteket? Virasztott-e ő melletteket, igazgatta-e ő a vánkostokat, tartotta-e a kezetekeket, ha fájdalmaktól gyötörtötök? Ringatta-e a gyermekeket és imádkozott-e, a helyett, hogy aludt volna?

— Ő szent férfiú. Csudákat művelt. Az istenek haragjával nem merünk mi dacolni...

Az egyik asszony, aki merészebb volt a többinél, elővett egyet a Kalkuttából nemrég érkezett mustárpapírok közül, amelynek a hátán a vörös gyári bélyegzés volt látható és a papírdarabot oda tartotta a Ketty arca elé.

— Így, ide nézz! Mit akar itt ez az ördögkarom! — kiáltotta, de Ketty párthive már meg is ragadta ebben a pillanatban a vállánál fogva és térdre kényszerítette.

— Elhallgatsz-e te asszony! — kiáltotta vad haraggal. — A peri nem abból az agyagból van, mint jó magad, kezéd érintése megszeny-

nyezné. Gondolj a szemétdombra, amely az ajtó előtt van és fogd be a szádát.

Ketty mosolyogva kapott a flastrom után.

— Es ki mondja azt, hogy ezek a betűk ördögöl valók? — kérdezte.

— A szent férfiú mondja és ő mindent tud.

Pedig ezt magatok tudhatnátok a legjobban, — mondotta Ketty, akinek a felháborodása mindinkább részvétebe csapott át. Hisz a flastromot ti a magatok használatából ismeritek, vagy megártott-e neked, Pithiva? Nem magad köszönted-e meg nekem annyiszor a megkönyvűbűlést, amelyet ez az ördög rám hozott neked? Hát miért nem emésztett fel, ha pokolnak tüze?

— Egetni eleget égetet, — felelte a váddal előállott nő dacos nevetéssel.

Es Ketty nevetett, de ártatlan jókedvvel.

— Hja, az már egészen igaz! Fájdalom, azt már nem akadályozhatni meg, hogy a mustár ne egészen és nem is teheteim az összes orvoságotok kellemezzé. De azt tudjátok, hogy javatokra vannak, aztán mit értik azt a ti barátaitok, ezek a csavargók és tevehajtók és keeskepásztorok az én angol orvosáimat? Olyan bölesek ök, olyan mindentudó ez a pap, hogy ötven mérföldnyire ide is tudja, mit adok be nektek? Ne hallgassatok rájuk, ő, ne higgyetek nekik! Mondjátok meg nekik, hogy nálam akartok maradni, mert én meggyógyítalak benneteket. Többet nem tehettek értetek, de ezért jöttem ide. Egy távoli országban, tízezer mérföldnyire innen, beszéltek nekem a nyomorotokról és az irántatok való érzéstől majd megszakadt a szívem. Eljöttem volna-e ilyen messzire, hogy ártalmatokra legyek? Térjétek vissza nyugodtan ágyaitokba, nővéreim és mondjátok meg ezeknek az embereknek, hogy hagyjanak benneteket békeségben.

Zsibongás támadt s nem lehetett tudni, beleegyezést, vagy ellenvetést jelent-e. Egy pillanatra a mérleg nyelve határozatlanul ingadozott ide-oda.

Ekkor megszólalt az az ember, aki a késsel azt a csapást kapta, s ezt kiáltotta:

(Folytatása következik.)

Férj: Az Isten áldjon meg, hagyj már fel azzal a szokásoddal, hogy mindenben szálkát keress.

Felész: Ugyan kérlek, miért akarsz az egyetlen örömlőmben is korlátozni?

Napirend.

Naptár. Szerda, október 24. — Római katolikus: Ráfael arkangyal. — Protestáns: Ráfael — Görög-ország: (október 11.) Filop diak. — Zsidó: Marcheschvan. — Nap két 8 óra 17 perccel. — Nyugszik 4 óra 38 perccel. — A hold két nappal 7 óra 8 perccel. — Nyugszik délután 4 óra 54 perccel.

A horvát miniszter fogad a. u. 4 órakor. Az Aquinói Szent Tamás-Társaság fölölvásó gyűlése d. u. 5 órakor a Pappnövelde-utca 7. szám alatt.

A főudvar közgyűlése d. u. 4 órakor. Honvéd föllérvásó szemle reggel 9 órakor a Ferenc József lakatnyában a 17-ik gyalogezred 1890—1894. évfolyambeli legénységével.

Közös hadsergebeli föllérvásó szemle reggel 9 órakor a Mária Terézia lakatnyában a 31., 33., 34., 35., 36-ik gyalogezredhez és a 1., 2., 3., 4. és 5-ik huszárezredhez tartozó legénységével.

A képviselőház ülése délelőtt 10 órakor. A függetlenségi és 48-as párt értekezlete délután 6 órakor.

Munkásunkat a kereskedelmi minisztériumban. Nemzeti Múzeum. Képlár és néprajzi osztály (Csillag-utca 15. sz.) Nyitva délelőtt 9 óratól 1 óráig. — Többi tural 1. korona belépődíjjal tekinthető meg.

Országos Képlár és Díver kiállítás az Akadémiában délelőtt 9 óratól 1 óráig.

Walter Gyane kiállítás az Iparművészeti múzeumban délelőtt 9 óratól 1-ig és délután 4 óratól 8-ig.

Magyar kereskedelmi múzeum és háziipar kiállítás a városligeti iparcarnokban délelőtt 9—2-ig.

Társadalmi Iparmúzeum nyitva délelőtt 9 óratól 12-ig és délután 3 óratól 5-ig.

Scabadaimi levéltár (Erzsébet-körút 19.) nyitva délelőtt 9—1 óráig.

Központi statisztikai hivatal könyvtára nyitva délelőtt 10 óratól 1 óráig.

Akadémiai könyvtár nyitva délután 3—7-ig.

Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9—12-ig és délután 3—8-ig.

Muzeumi könyvtár nyitva d. e. 9—1-ig.

Közlekedési múzeum a Városligetben, nyitva délelőtt 9—12-ig és délután 3—5-ig.

Földtani Múzeum (Stefánia-ut 14.) nyitva délelőtt 10 óratól 1 óráig. Belépődíj 1 korona.

Iparművészeti múzeumi könyvtár nyitva délelőtt 10—12 óráig és este fél 7 óratól fél 9 óráig.

Magyar Kereskedelmi Múzeum, Igazgatóság: VII. kerület Kerepesi-ut 20. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9-10 óráig délután 2 óráig. Tudakozó osztály és kereskedelmi szakkönyvtár VII. Kerepesi-ut 22. sz. Hivatalos órák délelőtt 9—12 óráig és délután 3—5 óráig. A hazai termékek állandó kiállítása, a Kelti mintatár és kereskedelemtörténeti gyűjtemény, továbbá a háziipari kiállítás, melyben az üzletvezetés árusítási oktatást is eszközöl) a városligeti iparcarnokban nyitva: délelőtt 9 óratól 12 óráig és délután 2 óratól 4 óráig. A kilátódió kiállítások központi üzletvezetése (Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V., Váci-körút 32. szám alatt.

Szórakozó helyek.

New York-kávéházban minden este nagy katonazené.

Hanusz kávéház Király-utca sarkán, esténként a magy. kir. honvéd zenekar hangversenye.

Ehm János éttermeiben Nemzeti Színház épület minden este Banda Marci és fia hangversenye.

Futser György éttermeiben Deák-tér, minden este Schreier hegedű-hangversenye.

Somossy Orseum válogatott műsor.

Ferenczi kávéház. Csóka nemzeti zenekarának hangversenye.

Tátra kávéház Király-utca Tordajo női zenekarnak hangversenye.

Oththon kávéház minden este 8 órakor Banda Marci veje Dajna Balogh Rudi hangversenye.

Hazám kávéház. Horváth Jancsi jeles zenekarának hangversenye.

Erdélyi minta vendéglő. Dalszínház-utca, a lóvárosi közönség találkozó helye.

Monopol kávéház Váci-körút 37. minden este Oláh Sándor zenekarának hangversenye.

Folies Caprice kiváló új műsor.

KÖZGAZDASÁG.

Ipar- és kereskedelem.

A Magyar Jelszolg Hittelbank 4 1/2%-os zálogleveleinek tervszerű évi sorsolása a f. évi november hó 1-ére eső ünnep miatt már a megelőző napon, azaz I. évi október hó 31-én d. e. 10 órakor fog a bank helyiségeiben megtartani.

A. m. kir. államvasutak saját hálózatukon szeptember havában a személyforgalomból 5,071.400 koronát, az áruforgalomból pedig 14,914.400 koronát, összesen tehát 20 millió koronát vettek be, tehát 8%-kal többet, mint a múlt év szeptemberében. Az esztendő kezdeteitől szeptember végéig az összes bevételek a személyforgalomból 86,237.920 koronára és az áruforgalomból 103,262.654 koronára, összesen tehát 189,500.574 koronára rúgtak, megjegyezve, hogy a három utolsó hónap eredményei csak az ideiglenes kimutatások alapján vétettek fel. Ezzel szemben a végleges bevétel a múlt év első kilenc hónapjában 36,075.564 korona volt a személy- és 99,210.456 korona az áruforgalomból, összesen tehát 135,286.020 korona, vagyis 9 millió koronával kevesebb az ideinél. Ez a kedvező eredmény, mint már többször említettük, kizárólag a nagyobb áruforgalom eredménye.

Az Országos Ipargyűléslet összes szakosztályai csütörtökön, október 25-én délután 5 órakor az egyesület helyiségében (VI., Uj-utca 4. sz. I. emelet) egyetemes ülést tartanak. A napirend tárgya Györgyi Kálmán előadása: Az iparművészetről a párisi kiállítás. (Háromszáz fénykép bemutatásával.)

Baromfi kiállítás. A budapesti őszi baromfi kiállítás, e hónap 27-ikén szombaton nyílik meg. A nagyarányú kiállításra eddig 253 kiállító 4000 tételt jelentett be és a városligeti fővárosi pavillon, valamint a mellette levő 300 négyzetméteres szín zsufolva lesz kiállítási tárgyakkal. A kiállítás egyik érdekesebb része lesz ötven kiállítónak baromfi-termény osztálya, amely ezzel az alkalommal teljes képét adja baromfi-kereskedelmünknek.

Kiállítás Keoskeméten. A keoskeméti ipartestület és az ottani sajtó kezdeményezésére jövő évi szeptemberben a szomszédos Nagy-Kőrös, Félégyháza, Cegléd, Halas és vidékeinek bevonásával gyümölcs-kiállítással kapcsolatos iparkiállítást rendeznek. A kiállítás elnöke Kade Elek polgármester, a végrehajtó-bizottság elnökei: Pataky Imre ipariszkolai igazgató, Grassely Miklós földiskolai igazgató, jegyzője pedig Sz. Kovács Pál szerkesztő.

Sorsolás. A Magyar Jelszolg-Hittelbank 4 1/2%-os zálogleveleinek tervszerű évi sorsolása, a november 1-jére eső ünnep miatt már a megelőző napon, október 31-én délelőtt 10 órakor lesz a bank helyiségeiben.

Vásárcsarnok. (Vámos és Bruszt hatósági közvetítők jelentése.) Hetivásáros nap lévén, élénk forgalomról adhatunk számot. Husneműek közül borjú- és jó minőségű marhahús kitűnően keresett. I. rendű hátulja hus kilója 80—92 fillér, eleje hus 72—84 fillér. Vidéki borjú hosszan levonás nélkül élénken keresve 80—96 fillért jegyez. Sertés szalonnával 80—92 fillér, sertéshús szalonnával 88—96 fillér. A radas piac hangulata jó. Szarvas egészben 50—56 fillér, óz 1.20—1.30 K., vaddisznó 80—90 fillér kilója. Szép kifejlett hibátlan nyulak keresettek, Ma darabját 2—2.40 koronával adtuk, aprót 1.50 koronával. — Prima tojásnak híjján van a piac, pedig szilárd irányzat mellett élénken keresik, ma prima tojás eredeti ládájáért 72—73 koronát fizettek és ajánlhatjuk a jó piacnak azonnali beküldés után való kihatásnak. — Szellő már nem érkezik oly bőven az árak lényegében nem változtak. Passatutti kilója 60—70 fillér, chasselas 44—56 fillér, kövi dinka 32—36 fillér kilója. Alma- és kőrtéfélekben már mozgalmak az üzlet, prima fajkörte és fajalma keresett, másodrendű árúknak ellenben csekély a kelendősége. Főzőkörte 16—20 korona. Prima vajkörte 60—80 korona. Császárkörte keresett. Közönséges alma métermázsája 12 korona, batulalmáé 16—24 korona. Arany renette 24—26 korona, török-bálinti 16—24 korona. I. rendű retemalmáé 20—24 korona, pogácsa-alamáé 17—20 korona, talettaé 24—30 korona minőség szerint. Dió, különösen nagy árú rendkívül keresett. Nagy papírhúzó dió 60—64 korona, kevésbé szép 48—56 korona, közönséges merkantál-árú 40—44 korona. Vágott lud ma nagyban 96—106 korona.

Szesszárak. A kontingens nyersszesz ára Budapesten pénzben 42.— korona. Áruban —.— korona. Bécsben 43.40, illetve 44.— korona.

Budapesti sertés-konsumvásár. A ferencvárosi petróleum-rakodónál lévő székess-lóvárosi sertés-konsumvásár arjgyezése 1900. évi október 22. Készlet 432 darab. Erkezett 757 darab. Összesen 578 darab. Eladott 361 darab. Maradt 217 darab. — Napi árak: 120—180 kilogramm sulyban 86—94 koronáig, 220—280 kilogramm sulyban 92—100 koronáig, 300—380 kgr. sulyban 86—92 K.-ig. Oreg nehéz páronkint 300—500 kilós 84—90 koronáig. Malac 50—100 kgrig 0—0 korona. A vásár hangulata lanyha.

Borjvásár. 1900. évi október hó 23-én. (A budapesti marhavásártéri vásártéri részvénytársaságtól.) Felhajtás: Belföldi élő borjú 325 drb, leült borjú — db, bécsi élő borjú — db, — dbi, horvát, növendék marha 81 darab, bárány élő — darab, leült bárány — darab. Arjgyezés azonos tételekből: Arjgyezések. Belföldi élő borjú 66—80 i.-ig, I. r. 82—96 i.-ig, kivételes 102 i. 1 kilónkint, leült borjú — i.-tól — i.-ig, I. r. — i.-tól — i.-ig, kivét. — f. kilónkint levonás nélkül. Bécsi leült borjú — i.-ig, növendék marha 40 i.-tól 45 i.-ig, I. r. 50—54 — i.-ig, II. r. — i.-ig, I. r. kilónkint, silányabb — f.-ig. Bárány élő — k., leült bárány — k., kivételes ár — k.-ig páronkint. A vásár vonatott lefolyásu volt.

Bécsi sertésvásár. A st.-marxi központi vásárcsarnokban tegnap megtartott sertésvásáron bejelentettek 12983 darabot, ebből a vásár elején felhajtottak: 5105 darab fiatal sertést, 7192 darab magyar hizott sertést, — nehéz sertést, összesen 9297 darabot. A szükségleteket messze túlhaladó felhajtásra a vásár nagyon gyenge irányzatban folyt le.

Jegyzések: kgként élő sulyban (a fogyasztási adót nem számítva) első rendű sertés 86—88 fillér, kivételesen 89 filléren, középminőségű sertés 80—84 fillér, könnyű sertés 74—78 fillér, fiatal sertés 60—80 fillér.

A budapesti gabonatözsde.

Budapest, október 23.

Minimális kereslet következtében csak mérsékelt forgalom keletkezett, amely waggonárúkra szorított. A forgalom 9000 métermázsas búzát tett, 5 fillérrel olcsóbb árakkal. Az irányzat lanyha. Rozs 5 fillérrel olcsóbb, sz változatlan.

Eladott:

Buza. Tiszavideki: 1000 mm. 78-5 k. 7 K. 90 f., 500 mm. 78 k. 7 K. 90 f., 100 mm. 80 k. 7 K. 85 f., 100 mm. 80 k. 7 K. 80 f., 100 mm. 79-5 k. 7 K. 80 f., 100 mm. 78-8 k. 7 K. 60 f., 400 mm. 78-6 k. 7 K. 80 f., 100 mm. 78-5 k. 7 K. 75 f., 100 mm. 78 k. 7 K. 75 f., 100 mm. 78 k. 7 K. 65 f., 100 mm. 78 k. 7 K. 77 1/2 f., 100 mm. 77 k. 7 K. 77 1/2 f., 100 mm. 80 k. 7 K. 77 1/2 f., 200 mm. 78 k. 7 K. 35 f., 300 mm. 78 k. 7 K. 70 f., 400 mm. 78 k. 7 K. 70 f., 200 mm. 77-7 k. 7 K. 55 f., 100 mm. 77-5 k. 7 K. 60 f., 100 mm. 77 k. 7 K. 50 f., 100 mm. 77 k. 7 K. 50 f.,

100 mm. 77 k. 7 K. 40 f., 100 mm. 77 k. 7 K. 70 f., 100 mm. 76-3 k. 7 K. 80 f., 100 mm. 76-3 k. 7 K. 50 f., 100 mm. 76 k. 7 K. 47 1/2 f., 800 mm. 75-3 k. 7 K. 42 1/2 f., 100 mm. 75 k. 7 K. 40 f.

Erdélyi: 100 mm. 76-6 k. 7 K. 35 f., 100 mm. 76 k. 7 K. 35 f., 100 mm. 77-5 k. 7 K. 35 f., 200 mm. 77 k. 7 K. 35 f., 100 mm. 76-5 k. 7 K. 35 f.

Fehérmegyei: 300 mm. 77-5 k. 7 K. 55 f. Pestvidéki: 100 mm. 79 k. 7 K. 80 f., 100 mm. 78 k. 7 K. 80 f., 100 mm. 77-5 k. 7 K. 80 f., 100 mm. 77 k. 7 K. 55 f., 200 mm. 77 k. 7 K. 45 f., 100 mm. 77 k. 7 K. 40 f., 100 mm. 76 k. 7 K. 45 f., 100 mm. 76 k. 7 K. 40 f., 100 mm. 76 k. 7 K. 40 f., 300 mm. 76 k. 7 K. 87 1/2 f., 100 mm. 76 k. 7 K. 20 f., 100 mm. 74 k. 7 K. 40 f.

Paksi: 700 mm. 77 k. 7 K. 60 f. Bácskai: 100 mm. 76-5 k. 7 K. 40 f. Békési: 270 mm. 77 k. 7 K. 30 f. Bihari: 100 mm. 77 k. 7 K. 45 f. Mind három hónapra. Zab: 200 mm. 5 K. 55 f., 100 mm. 5 K. 85 f., 100 mm. 5 K. 67 1/2 f., 100 mm. 5 K. 70 f. Rozs: 100 mm. 6 K. 90 f. Köles: 3000 mm. 5 K. 27 1/2 f. Lohere: 55 mm. 65 K. — f. Készpénzfizetés mellett.

A készárú hivatalos jegyzése a budapesti árú- és értéktözsde szokásai szerint készpénzben 50 kilogrammonkint. — A minőség hektoliterenkint és kilogrammonkint.

Table with columns: B u z a, Kilo, 100, 150, 200, 250, 300, 350, 400, 450, 500, 550, 600, 650, 700, 750, 800, 850, 900, 950, 1000. Rows: Tiszavideki, Fehérmegyei, Pestvidéki, Békési, Egyéb gabonafajták.

Table with columns: Egyéb gabonafajták, Kilo, 100, 150, 200, 250, 300, 350, 400, 450, 500, 550, 600, 650, 700, 750, 800, 850, 900, 950, 1000. Rows: Rozs, Arpa, Zab, Tengeri, Repce, Köles.

A határldőzlet folyamán a következő kitések történtek:

Table with columns: Gabona, Ár. Rows: Buza októberre, Buza áprílisa, Buza 1901. októberre, Rozs októberre, Rozs áprílisa, Tengeri szeptemberre, Tengeri májusra, Zab októberre, Zab áprílisa, Repce augusztusra.

Déli egy óraker a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tözsden:

Table with columns: Gabona, Ár. Rows: Buza októberre, Buza áprílisa, Rozs októberre, Rozs áprílisa, Zab októberre, Zab áprílisa, Repce augusztusra.

Déli két óraker a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tözsden:

Table with columns: Gabona, Ár. Rows: Buza októberre, Buza áprílisa, Rozs októberre, Rozs áprílisa, Zab októberre, Zab áprílisa, Repce augusztusra.

A budapesti értéktözsde.

A mai értéktözsde, főleg szilárd Berlinre, szilárd irányzatot öltött, mihez némileg hozzájárult a valutapiac tartós gyengülése. Az előzárlat, főleg Hita-telekben, igen kedvező maradt. A helyi piacon Rimanurányiban kötöttek némileg gyengében. A déli tözsdét tartott hangulatot tüntetett fel kezdetben, az üzlet folyamán a vaspiaac nagymérvű lánghasága — mely Rimanurányi részvények ártományának csaknem 20 korona áresésében talált kifejezésre — volt lánghülő befolyással, minek folytán a zárlat gyengébb volt. A helyi piac bágyadt. A valuták és ércváltók lanyhák.

Az előtözsde kedvező.
Jegyzetek: Magyar hitelrészvény 646.—647.—, Osztrák hitelrészvény 648.50—649.50. Magyar államvasut 645.—646.50. Jelzálogbank 424.25. Rimamurányi vasmű 502.—502.50 korona.
A déli tőzsde csendes.
Jegyzetek: Magyar hitelrészvény 644.50—646.75, Osztrák hitelrészvény 646.50—648.75, Osztrák-magyar államvasuti részvény 644.25—644.75. Rimamurányi vasmű 459.—501.— korona.

Forgalomba került: Koronajáradék 90.15. Salgótarjáni kőszénbánya részvény 623.—625.—, Cukoripar részvény 1855.—1865.—, Városi villamos vasut 269.—275.— korona.

Utőtözsde. A 4 órai zárlatok maradt: Osztrák hitelrészvény 647.—, Magyar hitelrészvény 645.—, Leszámlító bank részvény 424.—, Rimamurányi vasműrészvény 493.—, Osztrák-Magyar államvasut 644.—, Közüti vasut részvény 585.—, Városi villamos vasut részvény 270.— korona árfolyammal.

A budapesti terménytözsde.

A terményüzletben a szezonzerü hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzleti árjegyzőbizottság hivatalosan a következő árfolyamokat állapította meg:

Jegyzetek: Heremag: lucerna magyar 40.—45.— korona, vörös idei 58.—61.— korona, vörös erdélyi — korona, vörös bánásgyi — korona, középszemű 63.—66.— korona, nagyszemű 68.—71.— korona. Disznózsír: budapesti: 58.50—59.— korona, vidéki — korona. Táblaszalonna: légszáritott vidéki — korona, városi 4 darabos 50.50—51.—, korona, 3 darabos 52.50—53.—, korona, füstölt — korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 15.25—15.50 korona 120 darabos — korona, 100 darabos 16.75—17.—, korona, 85 darabos 18.—18.25 korona. azonnali szállítással. Szerbiai szokás szerinti minőség 14.50—14.75 korona, 100 darabos 15.50—15.75 korona, 85 darabos 16.75—17.— korona. Szilvaiz: szlavóniai 18.—18.25 korona, szerbiai 15.75—16.25 korona, azonnal való szállításra.

A bécsi értéktözsde.

Előtözsde külföldi szilárd árfolyamok következtében itt is szilárd.

Déli tőzsde valamivel gyengébb vasártekéi esőkénésére.

Zárlat gyenge. Berlinben is gyenge Bécsre.
Bécs, október 23. (Magyar értékek zárlata.) 4/90-os aranyjárdék 113.85. Tiszai és szegedi kölcson sorsjegye 138.—, Magyar vasuti kölcson ezüstben 98.—, Magyar keleti vasuti állami kötvény 116.—, Magyar leszámlító- és pénzügybank 424.—, Rimamurányi vasműrészvény 454.50. Magyar koronajárdék 90.—, 4/90-os Magyar földterhem. kötvény 90.50. Magyar hitelbank részvény 645.—, Magyar nyemereny kölcson sorsjegye 163.50. Kassa-oderbergi vasuti részvény 341.—, Magyar kereskedelmi 25.50 Magyar cukoripar —

Bécs, október 23. (Osztrák értékek zárlata.) 4/200-os papírjárdék 96.60. 4/90-os osztr. aranyjárdék 114.10. 1860-iki sorsjegye 131.25. Osztrák hitelsorsjegye 390.—, Angol-osztrák bank 268.—, Bécsi bankgyesület 457.—, Osztrák-magyar bank 1700. Déli vasut 107.50. Dunagőzhajózási részvény 736.—, Dohányrészvény 288.—, Cszászi és királyi arany 11.38. Német bankváltók 117.75. 4/200-os ezüst járadék 96.35. Osztrák koronajárdék 97.40. 1864-iki sorsjegye 197.—, Osztrák hitelintézeti részvény 647.—, Unionbank 527.50. Osztrák Länderbank 405.—, Osztrák-magyar államvasut 644.—, Elhavölgyi vasut 459.—, Alpesi bányarészvény 409.—, 20 frank. arany 19.22.—, Londoni váltóár 240.75. Bécsi Tramway Litt A. 264.—, Bécsi Tramway Litt B. 260.—, Lipót kohó 380.— Az irányzat szilárdult.

Bécs, október 23. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A délutáni magánforgalomban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 646.75. Magyar hitelrészvény 646.—, Angol-Osztrák bank 268.—, Bécsi bankgyesület 457.—, Union bank 527.—, Länderbank 405.50. Osztrák-magyar államvasut részvény 645.—, Lombard 107.75.

Elhavölgyi vasut 406.—, Északnyugati vasut részvény 448.—, Dohányrészvény 289.—, Rimamurányi vasmű 454.50. Alpesi bányarészvény 408.—, Májusi járadék 90.60. Magyar koronajárdék 90.—, Török sorsjegyek 103.00. Német birodalmi márka 117.30. Napoleon d'or 19.21.

Külföldi értéktözsde.

Berlin, október 23. (Tözsdei tudósítás.) Az amerikai verseny miatt való aggodalom realizációkra adott okot köhöés közénészenyekben. Egyébként az árfolyamok esékely forgalom mellett nagyböhrára tartották magukat. Belföldi járadékok javultak az új hamburgi kölcson aláírásáról szóló kedvező jelentésekre. Vasuti részvények közül csak némelyek voltak élenkebbek. Osztrák államvasut Ingózes javult. A második tőzsdeórban az árfolyamok némi ingadozás mellett tartották magukat. Zárlat után gyöngébb volt az irányzat. Ut-timopézn 41/90. Magánleszámlítósi kamaltól 378/90.

Berlin, október 23. (Zárlat.) 4/200-os papírjárdék 96.30. 4/90-os osztrák aranyjárdék 96.90. Elhavölgyi vasut —, Magyar koronajárdék 90.40. Osztrák-magyar államvasut 137.60. Kassa-oderbergi vasut —, Bécsi váltóár 84.85. Magyar vasuti beruházási kölcson 101.—, Alpesi bányarészvény —, Disconto-Commandit 171.40. Általános villamosági Edison 213.—, Gelsenkircheni 194.60. Laura-kohó 197.40. 4/200-os ezüstjárdék 96.—, 4/90-os magyar aranyjárdék 95.75. Osztrák hitelrészvény 202.75. Déli vasut 24.90. Károly Lajos vasut 100.50. Orosz bankjegyek 216.55. 4/90-os új orosz kölcson —, Török dohányrészvény —, Olasz járadék 94.10. Magyar hitelbank —, Dynamit Trust 149.75. Harpeni 176.80. Az irányzat gyenge.

Berlin, október 23. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Esti forgalom. 4/90-os magyar aranyjárdék 95.75. Magyar koronajárdék 90.40. Osztrák hitelrészvény 202.75. Osztrák-magyar államvasut 137.60. Déli vasut 24.90. Északnyugati vasut 216.65. Elhavölgyi vasut —, Orosz bankjegy készpénz —, Buschtiehradi —, Orosz bankjegy —, (Ultimo) Lombard —

Hamburg, október 23. (Zárlat.) 4/200-os ezüstjárdék 95.30. 1860. sorsjegye 132.50. Déli vasut 24.75. 4/90-os osztrák aranyjárdék 96.70. Osztrák hitelrészvény 202.60. Osztrák-magyar államvasut 137.25. Olasz járadék 93.90. 4/90-os magyar aranyjárdék 95.90. Az irányzat nyugodt.

Frankfurt, október 23. (Zárlat.) 4/200-os papírjárdék —, 4/90-os osztrák aranyjárdék 97.05. Magyar koronajárdék 90.50. Osztrák-magyar bank —, Déli vasut 25.—, Elhavölgyi vasut —, Londoni váltóár 204.32. Bécsi bankgyesület 115.90. Villamos részvény 124.—, 3/90-os magyar aranykölcsön —, 4/200-os ezüstjárdék 96.10. 4/90-os magyar aranyjárdék 95.65. Osztrák hitelrészvény 203.10. Osztrák-magyar államvasut 137.70. Északnyugat. vasut 112.50. Bécsi váltóár 848.50. Párisi váltóár 814.—, Unionbank —, Alpesi bányarészvény 208.50. Az irányzat szilárd.

Frankfurt, október 23. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Árfolyamok januárja. Esti forgalom Osztrák hitelrészvény 202.60. Osztrák-magyar államvasut 137.40. Déli vasut 25.—, Osztrák aranyjárdék —, Olasz járadék —, Laura-kohó 193.90. Harpeni 176.10. Discont —, Alpesi —, Bécsi bankgyesület —, Az irányzat nyugodt.

Páris, október 23. (Zárlat.) Osztrák-magyar államvasut —, 4/90-os osztrák aranyjárdék 96.10. Osztrák Länderbank —, 3/90-os francia járadék 99.97. Ottomanbank 534.—, 3/90-os francia járadék 102.35. Alpesi bányarészvény —, Déli vasut 150.—, 4/90-os magyar aranyjárdék —, Párisi bankrészvény 1073. Olasz járadék 93.80. Francia törleszt. járadék 98.90. Osztrák földterhem-intézeti részvény —, Török dohányrészvény 309.—, Az irányzat gyenge.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Október 22. A sertésüzlet irányzata változatlan.
 A) **Hízott sertések** (a r. l. A) Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (páronkint 400 kilogramm felüli sulyban) — fillérg. Öreg közép (páronkint 300—340 kilogramm terjedő sulyban) — fillérg. Fialat nehéz (páronkint 320 kilogramm felüli sulyban) 98—98. fillérg. Fialat közép (páronkint 251—320 kilogramm valós sulyban 96—98— fillérg. Fialat könnyű (páronkint 250 kilogramm terjedő sulyban) 97—98— fillérg. — II. Magyar s z e d e t t: Nehéz (páronkint 280 kilogramm felüli sulyban) — fillérg. Közép (páronkint 240—200 kilogramm sulyban) — fillérg. Könnyű (páronkint 260 kilogramm terjedő sulyban) — fillérg. — III. Romániai: Nehéz (páronkint 320 kilogramm felüli sulyban) — fillérg. Közép (páronkint 250—320 kilogramm terjedő sulyban) — fillérg. Könnyű (páronkint 250 kilogramm terjedő sulyban) — fillérg. IV. Romániai eredeti (Stachl). Nehéz (páronkint 240 kilogramm terjedő sulyban)

fillérg. Könnyű (páronkint 250 kilogramm terjedő sulyban) — fillérg. — V. Szerbiai: Nehéz (páronkint 260 kilogramm felüli sulyban) 94—96— fillérg. Közép (páronkint 240—260 kilogramm terjedő sulyban) 93—95— fillérg. Könnyű (páronkint 240 kilogramm terjedő sulyban) 92—94 fillérg.

Sertésleltérszám 1900. október 21. napján volt készlet 36.905 darab. — 1900. október 22. napján felhajtott 291 darab. 1900. október 22. napján elszállított 772 darab. 1900. október 22. napjára maradt készletben 36.424 darab.

Időjelzés.

— Az Országos Meteorologiai Intézet hivatalos jelentése. — Budapest, október 23.

Két depresszió Európa észak-keleti és déli felét borítja, a magas nyomás pedig nyugatról egészen Magyarorszáig közéjük ékeledik. Az orosz maximum észak-keletre húzódott el. Az idő a maximumban száraz és jobbra derült volt, a depressziós területeken pedig boros, esős. A hőmérséklet csak jelentéktelenül változott.

Nálunk az ország északi, tengerparti és erdélyi megyékben volt helyenkint kevés eső. Egyébként az idő nagybörérszt boros.

A hőmérséklet változatlan. Kialdás: Nagybörérszt boros, hűvös és helyenkint, — de inkább csak az ország déli és keleti részeiben — esős idő várható.

Vizállás.

	Okt. Okt.		Okt. Okt.
Ina	Schleding 0.46 0.48	Tisza	M-Siget 0.40 0.56
Duna	Pessau 1.07 1.09		Tokoház 0.10 0.09
	Linc 1.49 1.49		V-Namény 0.69 0.79
	Böhs 1.67 1.68		Tok 0.28 0.28
	Pozsony 0.92 0.94		Tisza-Füred 0.88 0.63
	Komárom 0.90 1.01		Szolnok 1.72 1.10
	Budapest 0.68 0.68		Csongrád 1.39 1.43
	Paks 0.29 0.19		Szeged 1.1 1.29
	Böhs 0.92 0.94		Békéscsaba 1.32 1.23
	Gombos 1.05 1.07		Tisza
	Ujvidék 0.28 0.25	Óndova	Bárta 0.55 0.45
	Pancsova 0.42 0.10	Topolya	Hód 1.65 1.67
	Csepreg 0.49 0.47	Bodrog	Zemplén 0.46 0.26
Morva	Magyarfalva 0.41 0.64	Enjő	Zsola 1.39 0.42
Vág	Zsola 0.17 0.94	Hornád	H-Némő 0.04 0.66
	Trencsén 0.10 0.73	Berettyó	Margit 0.24 0.30
	Szered 0.42 0.54		B-Tisza 0.29 0.30
Rába	Sz-Gothárd 0.39 0.20	Körös	Cecusa 0.0 0.0
	Sárvár 0.12 0.11		N-Várd 0.23 0.15
	Győr 1.64 1.62		Balassagy. 0.64 0.6
Dráva	Pécs 0.69 0.49		Temesvár 0. 0.08
	Zákány 0.78 0.9		Gurahony 0.20 0.0
	Bárcs 0.32 0.44		Borajmonó 0.18 0.16
	Eszék 0.63 0.0		Bécs 0.04 0.44
Mura	M-Szerdah. 0.29 0.0	Máros	Hód 1.36 1.39
Észka	Zigrib 0.50 0.50		Gy-Fehérvár 0.90 0.22
	Szizsek 0.10 0.10		Branyszloka 0.12 0.0
	Mitrovica 1.08 1.15		Soborján 0.0 0.0
Szamos	Doba 0.81 0.35		Óbuda 1.26 1.30
	Székely 0.43 0.64		Mátró 0.44 0.40
Kraszna	N-Majtény 0.22 1.88	Temes	K-Kostály 0.22 0.28
Latorca	Munkács 0.04 0.0	Béga	Kiszlót 0.63 0.60
Laborca	Homonna 0.0 0.0		Temesvár 0. 0.44
Ug	Ungvár 0.05 0.05		Becskerek I. 0.30 0.68

Titkos betegségek
 gyógyítására e specialista legjobban ajánlható számos éven át szerzett gazdag kórházi tapasztalatai alapján
Dr. FABINYI J.
 v. kórházi orvos, specialista
 gyógyít legrovidebb idő alatt biztos sikerrel férfiaknál és nőknél: húgyvesefájd. hólyagbajokat, bujakoros sebeket, syphilist, ennek következményeit, makacs bőrbajokat és az önfertőzésből támadt idegbetegségeket.
 Megtehető az érdemny férfiú gyengeségénél (Impotentia) úgy fiatal, mint öregebb egyéneknél. Biztos siker folytán a honorárium utólag is fizethető. Levelekre díjtalanul válasz; kívánatra gyógyszeresek.
 Lakás: Budapest, Erzsébet-körút 12. sz., (Dohány-utca sarok, I. emelet).
 Bejárát a lépcsőnél. Külön váróterem.
 Rendelés délelőtt 9—3-ig, este 6—8-ig.

TITKOS BETEGSÉGEKET
 húgyvesefájdalmat és sebeket, az önfertőzéstől utólag, az elcsúszott férfiak, magánéletük, a bujakori utókövetkezményeit, nőknél hólyagbajokat, bármennyire súlyosak is, valamint mindazon női betegségeket, melyeket a magánéletük egyik jókora és a börtönbetegségeket gyógyít új gyógymód szerint, biztos sikerrel, gyorsan és alaposan
Dr. Garai Antal
 orvos, sebész, szemész és szülész-dor. volt csász. kir. oszt. főorvos
 RENDEL: naponta d. e. 10 óráig egész délután 4 óráig, este 7 óráig, 9 óráig.
 Díjazott levelekre legmóbrabb figyelemmel válaszoltak és nyögyszeresről is gondoskodás lesz.
 Nőknek külön váróterem.
 Ugyanott megjelölés és szerzőnél: Dr. GARAI ANTALnál megrendelhető **NEPSZERU UTMUTATÓ** (már 15-ik kiadásban megjelent) német betegségek és ezek leaszerti gyógykezeléséhez című könyv, volt ára 2 frt 50 kr., most csak 90 kr. A könyv jól beomagozva lesz elküldve, 1 frt költésére mellett börtömben vagy 90 kr. utánvétel mellett.
 A könyv tartalma: I. Az ivarszeretlet leírása. — II. A nemüti elboredés. — III. Az önfertőzés és az éjjeli magömlés. — IV. Húgyvesetárék (trippér) és húgyvesetünetek. — V. A bujakor (syphilis). — VI. Fehérvér. — VII. Elgyengült idegrendszer. — VIII. Női magánélet. IX. Az ivarszeretek megbetegedéseinek főnyögvénye, prostitúció.

Pályázati hirdetés.
 Magyar kir. államvasutak. Budapest, jobbpárti üzletvezetőiség.
 A m. kir. államvasutak bpest-jobbpárti üzletvezetőisége, a vonalai részére 1901. évben szükséges pályafenntartási fák szállítására nyilvános pályázatot hirdet.
 Az 1901. évi megközelítő szükséglet, mely a megrendelés alkalmával korlátlanul telemelhető, vagy leszállított, alább van felsorolva, a végleges megrendelés, mely alkalommal az 1901. évben szállítandó fák pontos mennyisége és méret-i szállítással közöltetni fognak, folyó évi december hó végéig fog megtörténni.
 1.50 köbméter erdei fenýő deszka, 166 köbméter jegénye fenýő deszka, 45 köbméter lue fenýő deszka, 6 köbméter jegénye fenýő deszka szölmetszettel, 0.87 köbméter deszka, 193 köbméter jegénye fenýő palló, 18 köbméter lue fenýő palló, 8 köbméter vörös fenýő palló, 11 köbméter jegénye fenýő palló szölmetszettel, 61 köbméter tölgfa palló, 34 köbméter vágott lue fenýő fa, 6 köbméter faragott vörös fenýő fa, 182 köbméter faragott puha fa, 109 köbméter faragott tölgfa, 31 köbméter faragott puha szálfa, 3 köbméter faragott tölgfa, 16000 folyó méter vágott puha fé, 1600 darab puha szölmetszka, 159.000 drb. fedő zsinidél, 2170 drb. tölgfa sürítés fé, 6100 drb. puha sürítés fé, és különféle kerítési anyagok, ugyint oszlopok és rudak. A fák szállítása 1901. évi február hóban kezdendó meg, s 1901. év ápril hó végeig fejezendó be.
 A fák 2 csoportra osztott részletes méretjegyzékét, melyek egyszerű-mind ajánlati úrlapokat képeznek, a hozzácsatolt „pályázati és szállítási feltételekkel” együtt, a bpest jobbpárti üzletvezetőiség (Budapest, Külső-Keresepati nyugdíj házsoport 2. szám) anyag beszerzési osztálya szolgáltatja ki díjtalanul, esetleg küldi meg postán utján.
 A pályázati feltételek értelmében kiállítandó ajánlatok 1900. évi november 16-án déli 12 óráig nyújtandók be, a bánatpénz 1900. évi november 15-én déli 12 óráig teendő le.
 Budapest, 1900 október hóban.
 Utányomás nem diantatik. Az üzletvezetőiség.

Női betegségeket,
 mint egyáltalában kifolyást és méhnyál fel-tűnő gyorsan gyógyítja az általam előállított **Lysosferrin**.
 Ezen befekendező por kitűnő hatással bír idült e uj foherlyóknál, anaméhurutnál s az anaméhurut-ladással, valamint minden más tartós női bajnál. 1 doboz ára 3 korona és egy dupla doboz ára 5 korona.
Erőmegújító-elixir,
 hatással a mai napig titól nem éri szermindenemmi gyöngébbé hajóknál, és különösen elgyengült férfiak (Impotentia) olyan kitűnő szer, valamint vérszegénység, sápkor, ideggyengeség, valamint nők magánéletével és önkénytelen magánélet. Egy kis üveg ára 5 korona és egy dupla üveg 8 korona.
Injektio Lysosferrin és Capsulae Lysosferrin
 kitűnő szer gonorrhoeás, kifolyásoknál s húgyveséggyulladásnál, még ha elavultak is, gyorsan és biztosan gyógyítanak, még néhány befekendezés és Capsulae bevételével elgondok, hogy a legbörvebb folyást megszüntesse. Egy üveg injekcio Lysosferrin 2 korona és 1 doboz Capsulae 2 kor. Postai megrendelésnél gondosan eszközölköznék. — 5 koronán felül megrendelésenként csomagolás német számítatik. Szamos hálaírat van, kiknek fentebb szerek segítettek.
 Mint egyrédt valódnin kapható:
Erős Aladár gyógyszerárban
 a Szent Jánoshoz Nagykiráknán 6. szám.

Egy Millió nyerhető

Eddig

5 Milliót fizettünk ki vevőinknek nyereményekért.

Összetévesztések elkerülése végett pontos címet kérünk.

Osztálysorsjegyek

„Mercur“

Bank- és Váltó-üzlet Részvény-Társaságánál

Budapesten,

csakis IV. ker., Váci-utca 37. sz. (saját ház).

Egész sorsjegy 12 kor. — fill.

Fél	6	—	—
Negyed	3	—	—
Nyolcad	1	50	—

Megrendelések legelőnyösebben **postautalványon**. Utánvételes rendelések a nagyobb költség miatt elkerülendők.

Titkos betegségek szakorvosa
gyanánt, gyors, alapos és kényelmes módon biztos gyógyulást óhajtó szenvedőknek, 20 éves kórúrti és magán-gyakorlati tapasztalatainak fogva legjobban ajánlható

Dr. CZINCZÁR J.
egyetem. orvostudor

gyógyít férfszakmát és nőknél foglalkozást zavar nélküli mindennemű bármily régi kórúrti

Nemi betegségeket
ugymint húgycsőfolyást, hólyag- és vizeleti bajokat, bujakéros sebeket, syphilit, önfertőzésből eredő idegbajokat, a legmakacsabb bőrbetegségeket és szépséghibákat, továbbá

Nemi gyengeségi állapotokat (impotencia)
megelőző biztos eredménnyel gyorsan a legjobb módon.

Rendelő-intézet: Budapest, VII., Kerepesi-ut 14. sz. I. e.
Rendelés: délelőtt 10—4-ig, délután 6—8-ig.
Külön váróterem. Külön be- és kijárat.
Levelekre rögtön válasz.

Kötőműhelyek és pamutkereskedők
részére ajánljuk legjobb gyapot-, gyapjú-, zellr-, imperial-, harrasz-, normális és vígogne-pamut gyártmányainkat minden színben és vastagságban a legelőnyösebb áron.

Mintalapok és árak kívánatra ingyen.
Kész harisnyaárak gyári áron.

Kötőpamut- és kötőárugyár
Deutschbrod, Csehország;

BUTOR részletfizetésre!

Állami és városi tisztviselők, katonatisztek, egyház-férflak, valamint más hitelképes egyének kedvező részletfizetések mellett kapnak szállárú gyártmányu asztalos- és kárpított butorokat.

Dósa Kálmán Bpest, Erzsébet-tér 18. sz.
Sas-utca sarok, I. em.

Árjegyzék 25 kr. levéljegyzéssel ellenében bérmentve küldöm felül cég B. osztálya. 6107

Eredeti Meidinger-kályhák, Eredeti Meidinger-caloriferek

kisebb és nagyobb központi légűtésekre vagy cseréppel való burkolásra.

Szabadalmazott szabályozó-töltő-kályhák chamois-féttel

Szellőző rácsok redőnyvel vagy anélkül, minden nagyságban.

MEIDINGER-kályhákhoz való pótalkatrészek legelőnyösebben kaphatók

EISLER és VÉRTES-nél
BUDAPEST,
Andrássy-ut 41. szám.

Árjegyzékek és költségelírások ingyen és bérmentve.

IDEG és NEMI BETEGSÉGEK

radicális gyógyítására legjobban ajánljuk

Dr. Mitzger

kiváló gyógyhatásairól elismert intézetét

Budapest VI., Teréz-körút 44. I. em.

KAFFÉ 4 1/2 kg. Cuba kávé **6.93** frtért
és 1/4 kg. Császárkeverék teát **1.60** frtért

küld minden más költség nélkül.

Fratelli Deisinger
éég
kávébehozatali üzlete,
FIUME.
ARLAP INGYEN.

Pénzkölcsön

sorsjegyekre és értékpapírokra, majdnem a teljes árfolyamig. Zálogban levő sorsjegyek általában kiválthatnak és azokra nagyobb és olcsóbb előteget adok, vagy átveszem a sorsjegyeket a mai napiáron — mint a hírlapokban jegyözve — és a tulajdonos ugyanazon sorsjegyeket visszaveheti tőlem apró részletfizetésre.

ifj. **SCHÖN ARMIN** bankháza
(Állapított 1884-ben.)
BUDAPEST, Erzsébet-körút 49. sz.

Férfiak figyelmébe.

A legmakacsabb és idült húgycsőfolyásnál (magtolyás stb.) egyedül gyors és biztos sikerrel használhatunk a „Gonorrol-pilulák” melyek egyedül csak Silberstein S. vegyszeti laboratóriumában Bécs IX. Rossauerlande 35. kaphatók, ára egy doboznak 2.50 frt (ezen összeget levélbélyegekből is lehet beküldeni).

Magyar kir. Államveszték. Budapest-jobbparti Ületvezelet.

Hirdetmény.

Értesítjük a t. e. közönség, hogy a hatáskörünk alá tartozó vonásoknál több megállóhely neve t. évi október hó levélváltási szándék, és pedig:

- a budapest-batvani vonalon: Bagh főtételes megállóhely neve: „Bag”-ra,
- a budapest-simonyi vonalon: Aporka főtételes megállóhely neve: „Aporka”-ra
- Göblyjárás főtételes megállóhely neve: „Göblyjárás”-ra
- Versuspuszta főtételes megállóhely neve: „Versuspuszta”-ra és Csörtanovca megállóhely neve „Csörtanovca”-ra módosítottuk.

Budapest, 1900. okt. hóban. Az ültövezetőség.

MAGYARON ELSŐ LEGNAGYOB B ÉS LEGJOBB HIRNEVŐ ORÁZULÉTE

BRAUSWETTER JÁNOS

SZEGEDEN
CS. ÉS KIR. KIZÁRÓLAGOSAN SZAB: KRONOMETER- és MŰ-ORÁS
FELTALÁLÓJA A REMONTŐR INGAORÁKNAK STB. STB.

ORÁK ÉKSZEREK
15 ÉVI JÓTÁLLÁSSAL
15 SZPENZERT VALAMINT
RÉSZLETFIZETÉSRE!
JAVÍTÁSOK 5 ÉVI JÓTÁLLÁS MELLETT.

FRAPS ARJEGYZÉK 200 OILLOTTÁRVAL INGYEN ÉS BÉRMENTVE.

